194:"Haram ay, haram aya karşılıktır. Hürmetler karşılıklıdır. Ama kim bu aylarda sizin üzerinize saldırırsa, onun size saldırdığı gibi siz de onlara saldırın. Allah'tan sakının ve bilin ki Allah sakınanlarla beraberdir."

Haram aylarda savaş yoktur. Kâfirler bu haram aylarda sizinle savaşmıyorlarsa direkt olarak siz de bu aylarda onlara hücum etmeyin. Haram aylar bugün de varlıklarını devam ettirmektedirler. Haram aylar Zilkade, Zilhicce, Muharrem ve Recep aylarıdır. Göklerin ve yerin yaratılışından beri haram olan bu ayları Rabbimiz tarih boyunca her ümmete haram olarak takdim buyurmuştur. Hattâ Mekkeli müşrikler kendileri çok çirkin şeyler yaparak yoldan sapmalarına rağmen bu haram ayların hukukuna riâyet ederek, bu aylarda savaş yapmıyor-lardı. Gerçekten bu aylarda emniyet ve sükun hakim oluyordu. Ama haddi zatında Allah yasası, İslâm yasası olan bu yasayı Allah Rasûlü de Mekke'de aynen korudu ve insanlara bu yasaya uymalarını öğütledi. Ama Allah buyurur ki:

"Ama kim bu aylarda sizin üzerinize saldırırsa, onun size saldırdığı gibi siz de onlara saldırın."

Haram ayların hürmetine riâyet edin, bu ayda savaşmayın; ama onlar, o kâfirler haram aylarda bu ayların hürmetini çiğneyerek sizlerle savaşırlarsa, o zaman sizler de onlara hiç acımayın! Siz de onlara vurun! Diyor Rabbimiz. Çünkü:

"Bir kötülüğün cezası ona denk bir kötülüktür."

(Şûra: 40) buyrulur.

Bir tecavüze aynıyla karşılık vermek; aslında tecavüz değil, tecavüzün cezasıdır. Allah'ın Rasûlü Buhârî ve Müslim'deki bir hadis-lerinde şöyle buyurur:

"Kötülüğe ilk başlayan daha zâlimdir."

(Buhârî iman 17)

Öyleyse hürmetler, hürmetlere kısastır. Haram ay da haram aya kısastır. Müşrikler Hudeybiye senesi Zilkade ayında müslüman-lara saldırarak bu haram ayın hürmetini çiğnediler ve siz de bu ayda onlara karşılık vererek aynı şekilde onlarla savaşmaktan sakınmayın deniyordu. Müslümanlar da bu ayda Mekke'ye girmişler ve bu âyet müşriklere: "İşte bu geçen senekine kısastır" diye açıkça haber veriyordu.

Veya evet bu haram aylarda savaşmak yasaktır. Ama bu haram ayların birinde müslümanların hataen kâfirlerden birilerini öldürmelerinden söz ediliyordu. Yâni bu haram aylara ufak tefek yanılgılı bir şekilde yaklaşan, bu konuda ufak tefek hata eden müslümanların tavır ve davranışlarını da Rabbimiz

kınamadı. Her ne kadar da bir yanılgıyla sizler bu haram aylarda bir savaş yaptıysanız da ötekiler külliyen zaten bunu yapıyorlar buyurdu.

Mescid-i Haram, Mekke haramdı. O Mescid-i Haram'da kimseye kötülük yapılmayacak, hiç kimse incitilmeyecekti. Bütün insanlar orada rahat ve huzur içinde bir hayat sürecekti. Herkes istediği biçimde çok rahat olarak inancını yaşayacaktı. Allah böyle istiyordu, din böyle diyordu. Ama Allah'ın peygamberi Allah'ın mescidinde, Allah'ın hareminde, Allah'ın mülkünde kendisine hayat hakkı tanınmayan bir durumla karşı karşıya bırakıldı. Allah'a inanmış Allah'ın kulları, Allah'ın evinde rahat bir şekilde Allah'a kulluk yapamayacak bir duruma getirildiler. Mekke'de Allah'ın Kâbe'sinin yanı başında on üç yıl müs-lümanlara kan kusturdular. Orada hukuken hayvanlara bile ilişilme-mesi gerekirken, müslümanların kanlarını helâl kıldılar.

Şimdi bu adamlar hem haram ayların kutsiyetini kabul etmesinler, hem Mekke'nin, Kâbe'nin kutsiyetini ihlâl etsinler, ondan sonra da çıkıp müslümanlara, müslümanlar bugün haram olan Recebin sonu mu? Recep çıktı mı? Çıkmadı mı? Şüphe ederek ve bilmeyerek onlardan birilerini öldürdüler diye yaygarayı bassınlar. Bak, bak bu müslümanlar haram aylara riâyet etmiyorlar! Bunlar adam öldürüyorlar! diye. Hiç önemli değil! Diyor Rabbimiz. Zira müslümanların da öldürmeye hakları vardır.

Tamam bir yanılgı olmuştur, öldürmemeleri gerekiyordu. Ama onlar on üç senedir müslüman kanı akıtıyorlardı ya. Yahut şu anda bu haram aylara çok büyük kudsiyet atfeden bugünün yeryüzü kâfirleri, eğer fırsat bulsalardı yeryüzünde acaba bir tek müslüman bırakırlar mıydı? İşte görüyoruz. Bosna kan gölü, Çeçenistan kan gölü, dünyanın her tarafında akan müslüman kanı.

Burada Kur'an'ın genel mantığına bakıyoruz. Kur'an hiçbir zaman savunmada değildir. Daima hücumdadır Kur'an. Zaten daima hücumda olan toplumlar galip gelecekler ve savunmada olanlar da mutlaka mağlup olacaklardır. Öyleyse bizim de içimizdeki ezikliği bu Kur'an âyetleri inşallah silecek ve biz sürekli kâfirler karşısında hücumda olarak sürekli inanç dünyamızda galip olabilmenin izzet ve şerefini yaşayabilmeliyiz.

Bu haram aylarda ilk başlayan siz olmamak şartıyla, onların size saldırdığı gibi siz de onlara hücum edin. Ama:

"Allah'tan sakının ve bilin ki Allah sakınanlarla beraberdir."

Bilin ki Allah muttakilerle beraberdir. Haram aylarda mı savaşacaksınız? Takvayı unutmayın. Haram aylar çıktığında mı savaşacaksınız? Takvayı unutmayın. Kâfirlerle mi savaşıyorsunuz? Takvayı unutmayın. Onlar sizin egemenliğinizi kabul etti de sulh mu yapacaksınız? Takvayı unutmayın. Allah

huzurunda olduğunuzu, sürekli Allah kontrolünde bir hayat yaşadığınızı ve yaptığınız her şeyden hesaba çekileceğinizi unutmayın. Hayat budur zaten. Bakıyoruz, bu savaş âyetlerinin arasında bir infak âyeti:

195:Allah yolunda infak edin. Kendi ellerinizle ken-dinizi tehlikeye atmayın. İyilik yapın, ihsanda bulunun çünkü Allah muhsinleri sever."

Bir savaş ortamından sonra birdenbire bir infak emriyle karşı karşıya geliyoruz. Hayat budur işte. Savaş ve infak iç içice yaşanacak. Ölmek, öldürmek, sağ kalmak ve infak hayatın içinde olaylardır bunlar. Zaten Allah yolunda infak edemeyen toplumlar Allah için savaşmaya da güçleri yetmeyen toplumlardır. Vücutlarının dışındakileri harcamaya gücü yetmeyen insanlar, iç dünyalarını veya vücutlarını nasıl harcayabilecekler? Malını Allah yolunda veremeyen insanlar canlarını nasıl verebilecekler? Cebimdeki on bin lirayı Allah için harcayamayan ben, ömrümün on saatini yahut ilerde ömrümün tamamını nasıl verebileceğim? Halbuki Allah için savaşa girmek demek; ömrün tamamını fedâya hazır olmak demektir. Sormak lâzım; inandıkları Allah, uğrunda mal harcamaya değmeyen bir Allah olan bu insanlar, o Allah uğrunda canlarını nasıl fedâ edecekler? Bugün malımızın beş on kuruşunu Allah için harcayamayan sen ve ben ömrümüzün tamamını isteyen bir savaş felsefesi içinde, bir savaş ortamı içinde kendimizi nasıl fedâ edebileceğiz? Bu durumda hiç bir şey yapamayacak ve oturup kalacağız yerimizde şu anda olduğu gibi. Bir şey yapamayız ki.

Ama Allah'ın ver dediği noktada yavaş yavaş verebilirsek, kendimizi vermeye alıştırırsak, o zaman ötekisini de vermeye kendi-mizi alıştıracağız demektir. Yâni bugün beş kuruşu, yarın on kuruşu, öbür gün yirmi kuruşu verebilirsek veya bugün bir saatlik, öbür gün iki saatlik ömrümüzü Allah'a verebilirsek, ilim öğrenmeye, din anlatmaya, hasta ziyaret etmeye verebilirsek, öbürsü gün öyle bir duruma geliriz ki; tüm ömrümüzü Allah'ın dinine, müslümanların hizmetine fedâkarca infak edebiliriz. Ve nihâyet bir gün gelir de Allah bizden ömrümüzün tümünü isterse, malımızın tamamını isterse o zaman verebiliriz bunları. Ama ben şu anda bir çay parasını bile veremiyorsam veya bir müslümanın dolmuş parasını veya bir talebenin kitap parasını veremiyorsam, canım istendiği zaman ben bu canı nasıl verebilirim? Zaten devam eden âyette buyuruluyor ki:

"Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın"

Yâni Allah yolunda infak etmeyerek kendi kendinizi cehenne-me, tehlikeye atmayın buyuruluyor. Bu âyetin pratikte uygulanmasının bir yorumunu, bir savaş anında naklen sahabe bize şöyle anlatıyor: Kostantin muhasarasında Rasulullah'ın sahabelerinden Ebu Eyyub el-Ensârî, yaşlı bir kişi. Allah'ın Rasûlü Medine'ye geldiği zaman evinde misafir kaldığı sahabe. Emeviler döneminde İstanbul'un fethi için gelir.

Bakıyor ki muhasara esnasında bazı kimseler sürekli ileri atılıyorlar ve şehid oluyorlar. Yanlarındaki bazı kimseler de diyorlar ki: Yapmayın böyle! Allah kendinizi tehlikeye atmayın! Diyor. Yok diyor Ebu Eyyub el Ensârî, bu âyet bizim için nazil oldu. Bu âyeti içinizde benden daha iyi bileniniz yoktur. Biz Mekke fethedildikten sonra, Arabistan müslüman olduktan sonra geldik Rasulullah'a ve dedik ki: Ey Allah'ın Rasûlü, Mekke fethedildi, Arabistan tamamıyla müslüman oldu, artık gücümüz kuvvetimiz zirveye ulaştı. Sulh sükun hakim oldu. İslâm egemen oldu. Artık bize müsaade et de biz şu işimize, aşımıza, ticaretimize, hurmalıklarımıza, tarlalarımıza dönelim! Dedik. Allah'ın Rasûlü şöyle buyurdu: Siz Allah yolunda cihadı bırakır da tarlalarınıza, ticaretinize dönerseniz kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmış olursunuz! Sonra da bu âyeti okudu. İşte âyetin mânâsı budur. Ve e- ğer gerçekten bizler İşimize, aşımıza, dükkanımıza tezgahımıza döner de Allah yolunda cihadı terk edersek, kendi ellerimizle kendi kendimizi tehlikeye atmış olacağız. Halbuki bize göre bizim kendi kendimizi tehlikeye atmamız, zarara uğramamamız, maslahata uygun rahat içinde bir hayatı kaybetmemiz demektir.

Öyleyse cihadı bir kenara bırakıp mal mülk derdine koşmanız, tarla tapan derdine, ev bark derdine, mark dolar derdine koşmanız sizin kendi kendinizi kendi ellerinizle tehlikeye atmanızdır diyor Allah Rasûlü. Ebu Eyyub el Ensârî bunun bu mânâya geldiğini anlatıyor. İşte savaş âyetlerinin ve savaş ortamının içinde, savaş âyetlerinden hemen sonra bizi infakla karşı karşıya getiren bu âyetin bilincine ermemiz gerekecek. Şu anda bizler belki fiilen bir savaş ortamında olmamakla beraber, öyle miyiz değil miyiz o da tartışılabilir de, şu anda her ne kadar çevremizdeki kardeşlerimizin savaş ortamında oluşundan habersiz yaşayan bizler, belki fiilen bir savaş ortamının içinde olmamakla birlikte şu anda hepimiz infak ortamı içinde bulunuyoruz. Ya da infak ortamında olabiliriz.

Yâni şu anda bizler hiç olmazsa hayatımızı dünyaya bağım-lılıktan kurtarmak zorundayız. Uykuya bağımlılıktan, rahata bağımlılıktan, paraya bağımlılıktan, büroya, dükkana, tezgaha bağımlılıktan kurtarmak zorundayız. Zaman imkânlarımızı, ömür imkânlarımızı, mal imkânlarımızı yavaş yavaş fedâ etmeye alıştırmalıyız kendimizi. Ömrümüzün bir bölümünü, meselâ 24 saatimizin 2 saatini müslümanların dirilişi meselesine fedâ edebilmeliyiz. Benim günlük zamanımın iki saati sizin içindir ey müslümanlar! diyebilmeliyiz. Kullansınlar bizi iki saat. Harcasın müslümanlar iki saatimizi. Harcasınlar bizi. Kim harcarsa harcasın fark etmez. İhtiyarı kullansın, genci kullansın, kadını kullansın, erkeği kullansın, akrabam kullansın, babam, anam, komşum, arkadaşım kullansın fark etmez. Ama ben başkalarının olabileyim iki saat. Ve yirmi dört liramın iki lirası da başkalarının olsun. Ben onda hiç temellük hakkı saymayayım. Varsa yirmi dört liramın iki lirasını da başkaları kullansın ne çıkar bundan? Ben bugün iki saatimi vereyim de, ben bugün iki liramı vereyim de, yarın öbürsü gün dörde, beşe çıkarayım. Eğer bugün ben bunu beceremezsem,

bencillik yapar ve sadece kendim için yaşarsam ve paramı da hep kendime harcarsam, bir gün zorunlu olarak canımın istendiği bir ortamda, malımın tamamının istendiği bir savaş ortamında benim yapabileceğim hiç bir şey yoktur. Allah yolunda infak edin:

"İyilik yapın, ihsanda bulunun; çünkü Allah muh-sinleri sever."

İhsan, hayatın herşeyinde ihsan. Hayatın her bir bölümünde ihsan isteniyor bizden. Savaşırken ihsan, öldürürken ihsan, ölürken ihsan, infak ederken ihsan, kurban keserken, yerken, yedirirken, namaz kılarken, oruç tutarken, haccederken, savaşırken, barışırken hep ihsan isteniyor bizden. Yâni hayatı Allah çin yaşamak isteniyor. İhsan budur işte. Hayatı Allah için ve Allah'ın gördüğü şuuru içinde yaşamak. İşte Allah böyle kendisini görürcesine kendisine kulluk yapanları sever. Allah'ın her ân ve her zaman kendisini kontrol ettiğine inanan ve her ân Allah huzurunda bir hayat yaşadığı bilincine eren bir müs-lüman, elbette tüm yaptıklarını Allah'a lâyık yapmaya çalışacaktır.

196:"Hac ve umreyi de Allah için tamamlayın. Bundan engellenirseniz, yapamadığınız bir şey olursa o vakit size kolay gelen kurbanı gönderin. Ama kurbanlar kurban mahalline (Mina) varıncaya kadar başlarınızı tıraş etmeyin. Sizden kim hasta olur veya başından bir rahatsızlığı varsa ona oruç, veya sadaka, veya kurbandan fidye gerekir. Güven içinde olduğunuz zaman hacca kadar umre ile yararlanmak isteyene, temettû yapmak isteyene kolayına giden bir kurban kesmek gerekir. Kim kurban bulamazsa hacda üç gün, hacdan döndüğünüzde de yedi gün olmak üzere tam on günlük oruç vardır. Bu ailesi Mescid-i Haram'da olamayanlar içindir. Allah'tan sakının, bilin ki Allah cezası çok şiddetli olandır."

İşte hayat böyle. Bazen savaşırsın, bazen para harcarsın, bazen de hacca ve umreye gidersin. Hayat budur işte. Veya anında hacdan dönerken yolun değişiverir, memleketine döneceğin yerde Filistin'e, Mescid-i Aksa'yı kurtarmaya dönüverirsin. Veya bakarsın bir gün şeytana attığın o taşları Filistinli garibanların arasında, onların attıkları hedefe atıverirsin. Bakarsın ki mil-yonlarca insanın ellerinde taşlarla beraber kendilerine doğru geldiğini gören zâlimler, yıllardır kemik kırıp, kan içen zâlimler kaçacak delik aramaya başlamışlardır artık. Korktukları günün gelip çattığını anlamışlar ve korkudan ödleri patlamıştır artık. Ve artık yıllardır tüm dünyanın gözleri önünde kemikleri kırılan, kanları içilen gözü yaşlıların yüzleri de gülmeye başlamıştır. Ve bu iş, o zaman çok kolay olur. O günler pek uzak olmasa gerek. İşte savaştan sonra bir infak ve infaktan sonra da bir hac âyeti.

Haccı ve umreyi de Allah için tamamlayın! Haccı ve Umreyi düzgün yapın, ihsan içinde ve Allah'a lâyık bir biçimde yapın! Zira hac, insan ömrünün bir kesitidir. İnsan hayatının bir maketidir. Hacla insan ömrü doğru orantılıdır. Hac anlaşılmışsa, hac Allah'ın istediği biçimde ifa edilmişse insan hayatı düzgündür. Hac anlaşılmadan yapılmışsa, hacda ihsan gerçekleşmemişse o

zaman insan hayatı da bozuktur. Öyleyse haccı ve umreyi Allah için ve Allah'ın istediği şekil-de tamamlamak zorundayız.

"Bundan engellenirseniz, yapamadığınız bir şey olursa, o vakit size kolay gelen kurbanı gönderin."

Eğer hac için yola çıktıktan sonra engellenirseniz, orada hapse filan girerek veya başka sebeplerle engellenirseniz, niyetlendiğiniz haccı gerçekleştiremezseniz, o zaman da kolayınıza gelen bir kurbanı kesin diyor Rabbimiz. Hacdan engellenme konusunda iki görüş vardır: 1: Düşman tarafından konulan bir engeldir. Nitekim ulemânın ifadesine göre bu âyet umre yapmak niyetiyle giderken Hudeybiye denen mevkie geldiklerinde Mekke'li müşriklerin Rasulullah'a ve beraberindeki müslümanlara Mekke'ye girme engeli koymaları üzerine nazil olmuştur. Allah'ın Rasûlü burada ihramdan çıkıp kurbanlarını kesmiştir. 2: İkincisi niyetlenmiş haccı engelleyen herşeydir diyenler de olmuştur. Hastalık, düşman korkusu, yol emniyetsizliği, bineğin kaybolması, ölmesi, kadının yanındaki mahreminin ölmesi gibi engel-lerdir. İbni Mes'ud'un rivâyetinde Allah'ın Rasûlü, Duba binti Zübeyr Binti Abdul Muttalib'in evine uğradı. O Rasulullah'a dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü ben haccetmek istiyorum ama hastayım, ne yapayım? Allah'ın Rasûlü buyurdu ki: Haccet ve şöyle bir şart koş: Ben nerede hacdan ala konursam orada ihramdan çıkarım. (Buhârî ve Müslim)

"Ama kurbanlar kurban mahalline (Mina) varıncaya kadar başlarınızı tıraş etmeyin."

Hastalık sebebiyle düşman sebebiyle veya başka bir şeyler sebebiyle engellendiğiniz zaman kişi kurbanını ya Haremi Şerife gönderir, ya da bulunduğu yerde kurbanını keser. Yâni bir zaman ihramdan çıkıp başlarınızı tıraş etmeyiniz. Arafat, Müzdelife, sonra kurban kesme mahalli olan Mina'ya varıncaya kadar saçlarınızı tıraş etmeyin.

Bu âyetle alâkalı kimileri Mescid-i Haram'a bir kurban veya bedelini mutlak göndermelidir demişler. Çünkü kurbanın ulaşacağı yer konusunda Mâide'de şöyle buyurulur:

"Kâbe'ye ulaşacak bir kurbanlık.."

(Mâide: 95) Âyetinin delâletine göre harem bölgesi kastedilmiştir. Kimileri de kişinin bulunduğu yerde kurbanını kesmesi de caizdir demişler. Nitekim Allah'ın Rasûlü Hudeybiye'de kurbanlarını kesmiştir. Hudeybiye harem bölgesinin dışındadır. Yukarıda ifade ettiğim şart koşma hadisi de buna delildir Allahu âlem.

"Sizden kim hasta olur veya başından bir rahatsızlığı varsa ona oruç, veya sadaka, veya kurbandan fidye gerekir. "

Yâni kişi ihzar durumunda iken, hacdan engellenmiş durumu yaşarken hasta olur, ameliyat edilecek olur, başından veya vücudunun herhangi bir

yerinden tıraş yapılmak zorunda kalırsa, zamanından önce tıraş olduğundan dolayı o kişiye oruç tutması veya sadaka vermesi veya kurban kesmesi vacip olur. Bu tercihi Rabbimiz kişinin kendisine havale etmiştir.

İslâm'da tıraş önemlidir. Çünkü tıraş hayata yeniden, yenibaş-tan dönmek gibidir. Yâni bir kişinin ihrama girip de Mina'da geceleyip ertesi sabah Arafat'a çıkıp, ertesi akşam Arafat'tan Müzdelife'ye doğru yürüyüp ve sabah namazından sonra da Mina'ya, savaş alanına doğru gitmesi, orada şeytanlarla karşı karşıya gelmesi anına kadar artık tamamen dünyayla irtibatını kesmiş, varlığını bitirip sıfırlamış, hiç bir şeyi kalmamış, herşeyi Allah için olmuş. Arafat'ta irfana ulaşıyor, Allah için öğreniyor, Meş'ar'de bu öğrendiklerinin Allah için bilincine eriyor, öğrendiklerini şuur haline getiriyor ve Mina'da da bu öğrendiklerini Allah'a kulluk adına uygulamaya koyunca karşısına çıkacak tüm engelleri kurban etme noktasına ulaşıyor, kurban ediyor. Bambaşka bir dünyada, bambaşka bir hayatın maketini yaşıyor. Ve ondan sonra da ihramdan çıkarken başını tıraş ederek tekrar dünyaya, eski hayatına dönüyor. Orada yaşadığı bu sembol hayatla bu maket hayatla dünyaya dönüyor. Yâni orada pratikte uyguladığı bir hayat bilgisi ve bilinciyle tekrar hayata dönüyor. Ve onu aynen bundan sonraki hayatında uygulamak bilinciyle hayata dönüyor. Artık bir ömür boyu o hayatın aynını gerçekleştirmek zorundadır. İşte model bir hayattan, maket bir hayattan yeniden hayata dönmenin başlangıcında kişi, başını tıraş edecektir. Evet, orada Rabbimiz bize sunduğu, bize yaşattığı o maket hayatın aynısını bir ömür boyu yaşamamızı istiyor. İşte bundan sonraki tüm hayatınız buradaki gibi olsun diyor.

¬

"Güven içinde olduğunuz zaman hacca kadar umre ile yararlanmak isteyene, temettû yapmak isteyene kolayına giden bir kurban kesmek gerekir."

Temettu haccına niyet eden kişi kurban kesmek zorundadır. Ama herkimin de bu kurbanı kesmeye gücü yetmezse:

"Kim kurban bulamazsa hacda üç gün, hacdan döndüğünüzde de yedi gün olmak üzere tam on günlük oruç vardır. Bu ailesi Mescid-i Haram'da olamayanlar içindir. Allah'tan sakının, bilin ki Allah cezası çok şiddetli olandır."

Kurban kesmeye gücü yetmeyen kişi de hac esnasında, yâni kurban bayramından önce üç gün oruç tutacak ve memleketine döndükten sonra da yedi gün oruç tutacak, böylece on gün oruç tutması gerekecektir.

197:"Hac belli aylardadır. Kim bu aylarda haccı kendisine farz ederse, hacda kadınla cinsi birleşme, fısk ve cidal yoktur. Hayırdan ne yaparsanız Allah onu bilmektedir. Azık da alınız, azıkların en hayırlısı takva azığıdır. Ey akıl sahipleri benden sakının."

Kimileri bu hac belli aylardadır ifadesini yanlış anlamaya çalışıyorlar. Efendim istediğimiz zaman hac yapabiliriz, baksana Allah hac belli aylardadır buyuruyor, öyleyse dilediğimiz zaman dilediğimiz aylarda hac yapabiliriz bunda hiç bir mahzur yoktur diyorlar. Halbuki durum böyle değildir. Hac ayları Şevvalden sonra başlıyor. Şevval hazırlıktır, Zilkade bu hazırlığın zirveye çıkmasıdır ve Zilhicce de hac aylarıdır. Ve böylece Rabbimizin zikrettiği aylar bunlardır diyoruz hazırlık dönemiyle birlikte son safha olarak.

Yine Tevbe sûresinde:
"...Büyük hac günü, Allah ve peygamberleri, insanlara ilan eder.
(Tevbe 3)

Diye bir günden söz ediyor Rabbimiz. İşte o belli gün Zilhiccenin dokuzuncu günüdür. Allah'ın rasûlu de "O gün Arafa'dır" diyor. Buna göre hiçbir zaman bir müslümanın Zilhiccenin dokuzunun dışında bir günde Arafat'a çıkıp hac yapabilirim diye bir söz söylemeye hakkı ve selahiyeti yoktur.

Efendim işte insanlar çoğaldı, hacda izdiham oluyor, artık bu hac işini diğer aylara da yaymak zorundayız. Kimimiz Muharrem ayında, kimimiz Zilhiccede hac yapabilmeliyiz demeye kimsenin hakkı yoktur. Hac bellidir, hac ayları da bellidir. Bu yasa Hz. İbrahim döneminde belirlenmiştir, Rasulullah (a.s) döneminde de bu yasa aynen pratikte uygulanmıştır. İlk önce Hz. Ebu Bekir Efendimiz bunu pratikte göstermiş, sonra da Allah'ın Rasûlü veda haccında bizzat bunu pratikte göstermiştir. Bundan sonra artık hiç birimiz istediğimiz zaman hac yapabiliriz diyemeyiz kıyamete kadar.

"Kim bu aylarda haccı kendisine farz ederse, hacda kadınla cinsi birleşme, fısk ve cidal yoktur."

Yâni kim ihramını giyer de hacca karar verip başlarsa; artık onun için refes, fısk ve cidal haramdır. Yâni kim ki hac aylarında haccetmek niyetiyle binitini ve azığını hazır ederek haccı kendisine farz ederse. Rasulullah efendimizin bir hadisinden öğreniyoruz ki; bir müs-lümana haccın farz olması için iki temel şart vardır. Bunlardan birisi azık diğeri de binittir. Binit ve azık. Biniti ve azığı olan kişiye hac farz olmuştur. Bir merkebi, yahut atı veya devesi veya bir bisikleti, motosikleti veya arabası olan ve de yolda yiyebileceği kadar işte üç beş kilogram yağı ve bulguru olan kimseye hac farz olmuştur. Altı ayda da bu şekilde varıp gelebilecek bu imkânı olan kişiye Allah ve Resûlüne göre hac farzdır. Eskiden atalarımız binerlerdi develerine ve üç beş ayda bu vazifelerini ifa edip gelirlerdi.

Hazırlıklarını yapıp hac yolculuğuna çıkan kimseye refes, fısk ve cidal haramdır diyor Rabbimiz.

Refes; kadınlarla cinsel ilişki ve kötü, kaba lafları içine alır. Hac esnasında kadınlarla cinsel ilişki yasak olduğu gibi, aynı zaman-da cinsel ilişkiyi çağrıştıran sözler söylemek de yasaktır. Refes kelimesi bunun ikisini de kapsayan bir kelimedir.

Fısk, ya da fusuk ise Allah'ın yasaklarını çiğneyerek korkusuz-ca ve pervasızca günah işlemektir. Hac esnasında ve her zaman bu da yasaktır.

Cidal da tartışmak, ağız kavgası yapmaktır ki; hac esnasında Rabbimiz bunu da yasaklamıştır. Allah'ın Rasûlü Buhârî'deki bir hadislerinde buyurur ki:

"Kim Refes ve fusuk yapmadan haccederse anasından doğduğu gündeki gibi tüm günahlarından arınmış olarak hacdan döner."

Az önce de ifade ettiğimiz gibi, günah her yerde günahtır, sevap her yerde sevaptır. Ama şunu da unutmayalım ki orada işlenecek günahların da sevapların da kat sayıları farklıdır.

Bunun için mi dir ki bilmem, galiba şeytanlar o ayda yeryüzünün tamamındaki mevzilerini terk edip hac yolunda müslümanları bu tür şeylere, kavgalara isyanlara sürükleyip hacda günahlarının dökülmesini engellemeye çalışıyorlar. Şeytanlar, orada müslümanların günahlarını dökerek tertemiz ülkelerine dönmelerini istemedikleri tüm izinlerini kaldırıp müslümanların hac yollarının üzerine çıkmaktadırlar. Hattâ A'râf sûresindeki:

"Beni azdırdığın için, andolsun ki, Senin doğru yolun üzerinde onlara karşı duracağım. Sonra önlerinden, ardlarından, sağ ve sollarından onlara sokulacağım; çoğunu Sana şükreder bulamayacaksın" dedi."

(A'râf 16,17)

Âyetindeki şeytanın, mü'minlerin yolları üzerinde duracağım ifadesini de kimi âlimlerimiz bu hac yolculuğu olarak anlamışlardır. Evet hacda refes, fusuk ve cidal (kavga) yasaktır. Peki acaba bunlar sadece ihramlıya mı yasaktır? Yâni adam ihramdan çıkınca artık bunlara izin var mıdır? Hayır bunlar ihramın dışında da yapılması yasak olan şeylerdir. Ama hacda bize tüm ömrümüz boyunca takip edeceğimiz maket bir hayat sunuluyor ya, işte belki bundan ötürü burada daha bir hassasiyetle bu konulara dikkatimiz çekilmektedir diyoruz.

"Hayırdan ne yaparsanız Allah onu bilmektedir. Azık da alınız, azıkların en hayırlısı takva azığıdır. Ey akıl sahipleri benden sakının."

Evet, siz ne yaparsanız, nasıl bir amel işlerseniz Allah onun bilmektedir, Allah onun farkındadır, onu hesaba katmaktadır. Bu konuda pek çok hadisten bir kaçını hatırlayalım inşallah. Ebû Zerr (r.a)'den rivayet edildiğine göre bazı

insanlar: Ey Allah'ın Rasûlü zenginler tüm sevapları alıp götürüyorlar, çünkü onlarda bizler gibi namaz kılıyor, oruç tutuyor, ayrıca zenginliklerinden dolayı sadaka da veriyorlar dediler. Rasûlullah (s.a.v.):

"Allah sizlere sadaka verme ve bu yönde sevap kazanma imkanı vermedi mi sanıyorsunuz?
Her sübhanallah demek bir sadakadır,
her Allahüekber demek bir sadakadır,
her elhamdülillah demek bir sadakadır,
her lâ ilâhe illallah demek bir sadakadır, iyiliği em-retmek sadaka, kötülükten sakındırmak sadakadır. Hatta her birinizin hanımıyla birlikte yatması sadakadır"

buyurdu. Bunun üzerine sahâbîler: Ey Allah'ın Rasûlü hanımı-mızla şehvetimizi tatmin etmekle bize sevap mı var? dediler. Pey-gamber (s.a.v.):
"Kişi bu istek ve ihtiyacını haram yoldan giderseydi, günah olmayacak mıydı? Helal yoldan gidermesinde de elbette sevap vardır"
buyurdular. (Müslim, Zekat 53)
Ebû Zerr (r.a) şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v) bana şöyle dedi:

"Kardeşini güler yüzle karşılamaktan ibaret bile olsa hiçbir iyiliği küçük görme!"
(Müslim, Birr 144)

Ebû Hureyre (r.a)'den rivayet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v) şöyle buyurdular:

"İnsanların her bir eklemi için her gün bir sadaka gerekir. İki kişi arasında adâletle hükmetmen sadakadır, bir kimsenin binitine binerken veya yükünü yüklerken yardım etmen sadakadır, güzel ve tatlı söz sadakadır, namaz için mescide giderken attığın her adım sadakadır, insanlara eziyet veren şeyleri yoldan kaldırman da sadakadır."
(Buhârî, Sulh 11; Müslim, Zekat 56)

Hz, Aişe (r.a)'nın değişik bir rivayetinde şöyle denmiştir:

"Her insan üç yüz altmış eklem üzere yaratılmıştır. Şu halde bir kimse: Allahüekber derse elhamdülillah derse lâ ilâhe illallah derse sübhanallah derse, Allah'tan bağışlanma dilerse, insanların yollarından eziyet veren taş, diken, kemik gibi şeyleri bir kenara atarsa, iyi olan şeyleri emreder, kötülüklerden sakındırırsa, bunların hepsi de üç yüz altmışı bulursa o gün cehennem ateşinden uzaklaşmış olarak akşamı eder."
(Müslim, Zekat 54)

Ebû Hureyre (r.a)'den rivayet edildiğine göre Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu: ***"Sabah akşam camiye giden her kimseye her gidişinde Allah onun için cennette bir ziyafet hazırlar."***
(Buhârî, Ezan 37; Müslim, Mesâcid 285)

Ebû Hureyre (r.a)'den rivayet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Ey müslüman hanımlar hiçbir komşu kadın komşu-sunun verdiği koyun paçası bile olsa yaptığı iyiliği küçüm-semesin."
(Buhârî, Hîbe 1; Müslim, Zekat 90)

Ebû Hureyre (r.a)'den aktarıldığına göre Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu:

"İman yetmiş yahut altmış bu kadar şubedir. En yük-seği لاَ إِلَـهَ إِلاَّ اللهُ Allah'tan başka ibadet edilecek sözü din-lenecek gerçek ilah yoktur sözüdür. En aşağısı ise eziyet verecek şeyleri yollardan kaldırmaktır, utanmak da iman-dan bir bölümdür."
(Buhârî, İman 3; Müslim, İman 58)

Ebû Hureyre (r.a)'den rivayet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Vaktiyle bir adam yolda giderken çok susadı, niha-yet bir kuyu bulup oraya indi, su içip çıktı, bir de ne gör-sün bir köpek dilini çıkarmış soluyor ve susuzluktan nemli toprağı yalıyordu. Adama kendi kendine bu köpek de tıpkı benim gibi susamış dedi ve hemen kuyuya indi, mestini su ile doldurdu ve mesti ağzına alarak kuyudan çıktı, köpeği suladı. Bundan dolayı Allah o kimseden razı oldu ve onu bağışladı." Sahabeler: Ey Allah'ın Rasûlü bizim için hayvanlardan dolayı sevap var mıdır? dediler. Rasûlullah (s.a.v) de: ***"Her canlı sebebiyle sevap vardır"*** buyurdular.

Bir başka rivayette: ***"Allah ondan memnun oldu ve onu bağışlayıp cennetine koydu"*** denilmektedir.

Bir diğer rivayette ise şöyle buyurulmaktadır: ***"Susuzluktan ölmek üzere olan bir köpek bir kuyunun etrafında dolaşıp duruyordu. İsrail oğullarından ahlaksız bir kadın onu gördü hemen çizmesini çıkardı, köpek için kuyudan su çekerek onu suladı, bu sebeple o kadın bağışlandı."***
(Buhârî, Enbiyâ 54; Müslim, Selam 155)

Yine bir kadının bir kediyi hapsedip aç bırakarak ölümüne se-bep olduğu da başka bir hadiste belirtilir. Bu iki hadîsi birlikte incele-yecek olursak her canlıya yaptığımız iyilikten dolayı sevap kazana-cağımızı, zarar verdiğimizde de cezalandırılacağımızı bileceğiz. ***"Za-rarlı olan hayvanları öldürün"*** hadîsi ile de istisnaî durumlar açığa kavuşturulmuş oluyor. Hayır yolları pek çoktur, ciğer sahibi can-lılara yardım da sevaba vesiledir. Müslüman kişi canlılara ilk yardım olarak hidayet ve doğru yolu gösterme yanı sıra diğer gereken yar-dımları da mutlaka yapacaktır, çünkü tüm bu yardımlar onun için müslümanlık borcudur.

Ebû Hureyre (r.a)'den rivayet edildiğine göre Peygamberimiz (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Müslümanları rahatsız eden yol üzerindeki bir ağacı kesen bir kişiyi cennet nimetleri içinde yüzer gördüm."

(Müslim, Birr 129)

Başka bir rivayette ise şöyle buyurulur:

"Adamın biri yol üzerinde bir ağaç dalı gördü ve Al-lah'a yemin ederim ki; bunu müslümanları rahatsız etme-mesi için buradan kaldıracağım dedi ve o ağacı kaldırdı, bu yüzden cennetlik oldu."

(Müslim, Birr 128) Başka bir rivayette de şöyle denilir:

"Bir adam yolda yürürken yol üzerinde bir diken dalı buldu ve insanlara eziyet vermesin diye onu yoldan uzak-laştırdı. Bu yüzden Allah ondan razı oldu ve onu bağış-ladı."

(Buhârî, Ezan 32; Müslim, Birr 127)

Ey Allah'ın kulları yanınıza azık da alınız. Hac yolculuğuna çıkarken yanınıza yiyeceklerinizi de alınız. Nasıl olsa orada bizler Allah'ın misafirleriyiz, Allah bizi aç bırakmaz! O bizi doyuracaktır diyerek başkalarına yük olmayınız! Başkalarının sırtından geçinmeye çalışmayınız diyor Rabbimiz.

Âyetin nüzul sebebi hakkında İbni Abbas efendimiz der ki: Yemen ahalisi hacca çıkarken paraları olduğu halde yanlarına azık almazlardı. Bizler Allah'a tevekkül eden insanlarız! Bu Allah'a karşı itimatsızlıktır, Allah kendi misafirlerini, kendi evinin ziyaretçilerini elbette doyuracaktır, Allah misafirlerini doyurmaktan âciz değildir derlerdi. Ve hacda müslümanlardan dilenerek geçinirlerdi. Bunun üzerine Cenab-ı Hak bir de yanınıza azık alın! Buyurdu.

(Buhârî, Ebu Dâvûd, Nesei)

Bu anlayış İslâm'daki tevekkülü yanlış anlamaktır. İslâm'daki tevekkül sebeplere sarılmadan rızkı Allah'a havale etmek anlamına bir tevekkül değildir.

Buna tevekkül değil tevakül, yâni yiyicilik denir. Evet azıklanınız! Yanınıza azık alınız ama:

"Azıkların en hayırlısı takva azığıdır."

Diğer azıkları ihmal etmeyin ama takva azığı da alın yanınıza. Yeme içme azığından fazla, yağ yoğurt azığından fazla takva azığı da alın. Takva azığıyla da azıklanmayı ihmal etmeyin. Bu takva azığını bir ömrün başlangıcından o ana kadar biriktirmek lâzımdır. Âkıl bâliğ olduğumuz, İslâm'la mükellef olduğumuz günden itibaren hac yolculuğuna çıkacağımız o güne kadar bu azığı toplamak zorundayız. Bir ömür boyu takvayı biriktiremeyen müslümanlar, hiç olmazsa hacca gitmeye karar verdikleri andan itibaren bu azığı toplamaya başlamalı-dırlar. Veya bizler, hiç olmazsa müslümanlar hacca niyet ettikleri andan itibaren onlara bu azığı vermeye çalışmalıyız. Yâni onlara bilenlerimiz haccı anlatmaya çalışmalıdır. Kur'an'daki hacla ilgili âyetleri, İbrahim ve İsmail (a.s) larla ilgili âyetleri, Sa'y la ilgili âyetleri ve Rasu-lullah'ın sünnetindeki haccı anlatmaya çalışalım. İbrahim'in (a.s) ve Rasulullah efendimizin pratikte uyguladıkları haccı anlatmaya çalışalım. Yâni bu insanlar bu âyetlerle, bu bilgilerle donansınlar, haccı bilsinler, dua etmeyi bilsinler, Arafat'ı bilsinler, Müzdelife'yi bilsinler, Meş'ar'i bilsinler, Mina'yı bilsinler, Hacer'i bilsinler, Safa'yı, Merve'yi bilsinler, zemzemi bilsinler. Tüm bunların birer mektep olduğunu, bu mekteplerden diploma alarak tüm hayatlarını böylece yaşamaları için, kendilerine maket bir İslâm hayatı sunulacağını bilsinler. Bilsinler de böylece takva azığıyla azıklansınlar. Helkelerini yoğurtlarla doldurup da güzel bir şekilde kimseye yük olmadan hacca gitmeye çalışan bu insanlar aynı zamanda takva azığıyla da azıklanarak hacca gitmenin daha hayırlı olacağını bilsinler. Onlar bilsinler, biz de bilelim inşallah.

"Ey akıl sahipleri, benim için takvalı olun."

Benim için hayatınızı yaşayın. Yolunuzu benimle bulun, yolu-nuzu bana sorarak bulun, ben konusunda takvalı olun, takvayı benden alın, takvayı benden öğrenin! diyor Rabbimiz...

198:"Hacda ticaretle Rabbinizin fazlından bir şeyler istemenizde günah yoktur. Arafat'tan akın ettiğinizde Meş'ar-i haram denilen yerde Allah'ı zikredin. O Allah size nasıl hidâyet verdiyse siz de onu anıp zikredin. Doğrusu Allah size bunu öğretmeden önce zaten sizler sapıktınız."

Yâni hacda ticaret yapabilirsiniz, bunda herhangi bir günah yoktur diyor Rabbimiz. Hacca giden adam çok rahat bir şekilde ticaret yapabilir. Ticaret mallarından götürebilir, getirebilir. Orada da ticaret yapabilir, yolda da ticaret yapabilir, bu işte hiçbir sakınca yoktur. Çünkü İslâm'ın istediği hayatta ne haccın, ne orucun, ne namazın, ne ticaretin hiçbir farkı yoktur. Hayat bunlarla iç içedir İslâmda. Bir anda namaz kılarsınız, bir anda da tüccarsınız. Bir anda ticaret yapıyorsunuz, bir anda da hacca gidiyorsunuz. Bir anda savaşıyorsunuz,

bir anda da öğreniyorsunuz. Bir anda öğretirken, bir anda da öğrenen konumundasınız. Yâni İslâm'da bu konularda bir ayırım söz konusu değildir, caiz de değildir bu. Yâni biz namazda ayrıyız da ticarette ayrıyız, bu mümkün değildir. Namaz kılarken ayrı bir kişilik sahibi, ama ticaret yaparken ayrı bir şahsiyet sahibi olmak İslâm'da yoktur. Müslüman namaz kılarken Allah'ın kulu; ama ticaret yaparken kapitalizmin kulu olamaz. İslâm'da böyle bir laisizm yoktur. Kişi namaz kılarken de Allah'la karşı karşıya, ticaret yaparken de Allah huzurundadır.

Hac yolculuğunda ticaret olmaz! Hacca giderken ticaretin de bitecek! Hacdan geldikten sonra teraziye el değmeyeceksin! Olmaz bunlar. Bilâkis müslümanın tüm hayatı ibâdettir. Onun hayatında tırnak kesmekten tutun da tuvalete gitmeye varıncaya kadar herşey kulluktur.

Müslümanın hayatında kulluğun dışında bir ek saniye bile dü-şünülemez. Çünkü Allah hayatta boşluk bırakmaz. Hayatta boşluk de-mek, şirkin başlangıcı demektir. Yâni sanki hayatımızın bir bölümün-de Allah'la karşı karşıyayız, hayatımızın bir bölümünde Allah'a karşı sorumluyuz, hayatımızın bir bölümüne Allah karışır; ama öteki bö-lümlerinde başkalarına karşı sorumluyuz, o bölümlere Allah'tan başkaları karışır diyerek hayatı böldünüz mü, şirk başlamıştır Allah korusun.

Birileri bu bâtıl fikirleri yaymaya çalışırken, hacca giderken müslümanlar ticaret yapamazlar derken, her halde bunu Japon, Amerikan ve İngiliz sanayilerinin daha da gelişmesi ve onların ürettikleri malların oralarda daha kolay satılabilmesi için söylüyorlar hainler. Ve kimi zavallı hocalar da bunların bu oyunlarına alet oluyorlar. Müslümanlara: Sizler ticaret yapmayın! Sizler sadece tüketici olun! Diyorlar. Tabii bu hainler için önemli olan kendi mallarının tüketilmesidir zaten. Çoğu zavallı müslüman da hacdan döndükten sonra ticaretini bırakıyor. Teraziye dokunmaya bile korkuyor âdeta. Kimileri de bu durumda hacca gidemem diye korkuyor. Yâni ben bu ticareti, ben bu hayatı bırakmadıkça hacca gidemem diye korkuyorlar. Efendim ticaret varsa ibâdet yoktur, ibâdet varsa da ticaret olmaz filan demeye çalışıyorlar. Vs. Vs. Halbuki İslâm'da kesinlikle böyle bir laisizm anlayışı yoktur. Müslüman hayatın tamamını Allah için yaşayan kişidir.

"Arafat'tan akın ettiğinizde Meş'ar-i Haram denilen yerde Allah'ı zikredin."

İfaza kelimesi taşmak mânâsınadır. Arafat'tan taşmaya, ak-maya başladığınızda. Düşünün iki milyonluk, üç milyonluk bir kent boşalıyor. İki günlüğüne kurulmuş, Allah adına bir vazife icra etmek için geçici bir şekilde kurulmuş bir kent boşalıyor. Ne muazzam bir görüntü, tüyler ürpertici, mahşeri bir manzara. Akşam güneş batar batmaz üç milyonluk bir kent yepyeni bir

hayata akıyor. Arafat'tan Müzdelife'ye yürüyor. Üç milyonluk bir sel, hani barajlar açıldığı, sular salındığı zaman nasıl akar? İşte öylece bütün yollardan, bütün vâdilerden insanlık Müzdelife'ye doğru akmaktadır. Arafat'ta irfana ulaşmışlar, kulluk bilinciyle bilinçlenmişler, şimdi de Meş'ar'de bu bilgiyi kuru bir bilgi olmaktan çıkarıp şuur haline getirmeye yürüyorlar. Uygulama alanı bulmaya yürüyorlar. Bilgiyi amele dönüştürme savaşı vermeye yürüyorlar.

"Meş'ar-i Haram'da (yâni Müzdelife'de) Allah'ı zikredin. O Allah size nasıl hidâyet verdiyse siz de onu anıp zikredin. Doğrusu Allah, size bunu öğretmeden önce zaten sizler sapıktınız."

Allah'ı zikredin, Allah'ı gündeme alın. Size, siz hiç bir şey bilmezken hidâyet ettiği için siz de Allah'ı zikredin. Çünkü daha evvel sizler yol yordam bilmeyen sapıklardınız. Bundan evvel sizler dünya nedir, hayat nedir, ölüm nedir, âhiret nedir, cennet, cehennem nedir, namaz, abdest nedir bilmiyordunuz. Bütün bunları size öğreterek Allah size hidâyet etti. Size hidâyet eden Allah, sizden zikir istiyor. Hayatınıza Allah hakim olsun istiyor. Hayatınızın her bir konumunda sizden istediği kulluk birimleriyle Rabbinizi, Rabbinizin âyetlerini, Rab-binizin kulluk maddelerini hatırlamanızı istiyor. Sizden gündem istiyor Allah. Kendisini gündeme almanızı istiyor. Başkalarını gündeme aldığınızdan çok onu gündeminize almanızı, daha çok onu konuşmanızı, daha çok onu övmenizi, daha çok onun âyetleriyle meşgul olmanızı istiyor. Siyasetinize Allah hakim olsun, ekonominize Allah hakim olsun, kılık kıyafetinize Allah hakim olsun, eğitiminize, hukukunuza, evlenmenize, boşanmanıza, ölümünüze diriminize ve tüm hayatınıza Allah hakim olsun istiyor. Allah sizden kendisini gündeme almanızı istiyor, kitabını ve elçisini gündeme almanızı istiyor. Zikir budur zaten, Allah sizden zikir istiyor.

199:"Sonra insanların toplu olarak akıp boşandığı yerlerden (Arafat'tan) siz de akınız ve Allah'a istiğfar ediniz. Şüphesiz ki Allah Ğafur ve Rahim'dir."

Artık Müzdelife'den sabah vakti Mina'ya doğru, şeytanlara doğru, Allah yoluna, kulluk yoluna dikilmiş ve kurban edilmesi gereken engellere doğru, savaşa doğru, Allah'ın rızasını kazanmaya doğru hareket ediyorsunuz.

Allah diyor ki; insanların boşandığı yerlerden siz de boşanın. Herkesin gittiği ve boşandığı yerden siz de gidin ve boşanın. Öyle bir dönem Mekke müşriklerinin yaptıkları gibi özel yollar caiz değildir. Mekke'li müşrikler kendilerini diğer insanlardan farklı bir konumda görerek biz Allah'ın beytinin sahipleriyiz, bizler Allah katında üstün kimseleriz, bizim başkalarına karşı ayrıcalıklarımız vardır diyerek kendileri için özel kurallar koydular. Kendileri diğer insanlardan ayrı bir yerden gitmeye başladılar. Hattâ insanlar dağılırlarken kendileri insanlardan farklı olarak Mina'da diğer insanlarla birlikte Arafat'a

gitmemeye başladılar da bunun üzerine Allah da buyurdu ki böyle yapmayın, insanların boşandıkları yerlerden siz de boşanın.

Böyle ayrıcalıklar yapmayın. Türkler, siz şuradan! Araplar, siz buradan! Hintliler, siz buradan! gibi ırki ayırımlar yaparak ümmeti böl-meyin diyor Rabbimiz. Zaten biz hacca ümmet olmaya gittik. Tüm farklılıklarımızı atıp, tüm kimliklerimizden sıyrılıp yepyeni bir ümmet kimliği bulmaya gittiğimiz bu bölgede, böyle ırkçılıkların yeri asla yoktur.

Ancak biraz önceki Mina'da savaş verilen şeytanlar iki ayaklı şeytanlardı. Yâni insan şeytanlarıyla şeytan fonksiyonu icra eden insanlarla bir savaştı. Buradaki savaş ise bizzat şeytanlarla savaştır. Şurasını hiçbir zaman unutmayalım ki, şeytanlarla savaşan kişiler, ancak insanlarla savaşabilirler. Şeytanlarla savaşmayan insanlar kesinlikle insanlarla da savaşamayacaklardır. İnsanlarla savaşın yolu bu şeytanlarla savaştan geçer. Hocalarıyla savaşıp onları yenmenin bilincine eren kişi talebeleriyle savaşmaktan hiçbir zaman çekinmeyecektir. Hocalarına karşı galip geldiklerini anlayan insanlar, talebelerini basit görmeyi becerebileceklerdir.

İşte müslümanlar burada tüm yeryüzündeki iki ayaklı şeytanların komuta merkeziyle, yâni akıl hocalarıyla savaşarak deneyim kazanmakta ve daha sonra da onların talebelerinin işini bitirmenin kolaylığını öğrenmektedirler. En büyük şeytanı, şeytanların en büyüğü-nü yenen kişi, elbette onunun çömezleri olan kâfirleri çok daha kolay yenebilecektir. İşte hacda şeytan taşlama eylemiyle müslümanlara bu deneyim kazandırılıyor.

"Ve Allah'a istiğfar edin ,şüphesiz ki Allah Ğafur ve Rahim'dir."

Yâni savaşı kazanınca da estağfirullah deyin. Bunu bize Allah nasip etti, Allah'ın yardımı olmasaydı biz bunu beceremezdik deme adına Allah'a istiğfarda bulunun. Dikkat ediyorsanız ibâdetten sonra istiğfar isteniyor. Yâni ya Rabbi şu yaptığım sana lâyık olmadı, İbrahi-m'in haccına benzemedi, kusurumu görme ya Rabbi, eksiğimi tam kabul buyur ya Rabbi deme adına Rabbimiz bizden istiğfar istiyor.

200:"Hac ibâdetinizi bitirince de vaktiyle babalarınızı andığınız gibi yahut onları andığınızdan daha çok Allah'ı zikredin. İnsanlardan kimileri de vardır ki, Rabbimiz bize dünyada ver! Derler. Onların âhirette nasipleri yoktur."

Burada tekrar bir zikir emri daha geliyor. Daha önce atalarınızı gündeme aldığınızdan çok Allah'ı gündeme alın diyor Rabbimiz. Cahi-liye döneminde herşey atalara bağlıydı. İnsanlar atalarını gündeme almayı, onları yâd etmeyi çok severlerdi. Atam şuydu, atam buydu, atam şöyleydi, atam böyleydi. Hayatın temelini atalar oluşturuyordu.

Yaşanan hayatı onların anlayışları, onların âdetleri ve onlardan kendilerine intikal eden bilgiler oluşturuyordu. Hayata statüko ve atalar dini hakimdi. Zira ataları zikir demek; onları hayata yön verici olarak sürekli gündemde tutmak demektir. Ama Allah buyurur ki: Ey müslümanlar! Artık müslümanlık gelmiştir, artık Allah'tan size hayatınızı belirlemek üzere bir kitap ve onun pratikte uygulanırlılığını göstermek için bir peygamber gelmiştir. Artık bundan böyle gündeme bunlar alınacaktır. Tüm atalarınızın ve onların âdetlerinin işi bitmiştir artık deniliyordu.

"İnsanlardan kimileri de vardır ki Rabbimiz bize dünyada ver! derler. Onların âhirette nasipleri yoktur.

Deniliyor ki müşrikler haccı bitirdikleri zaman: "Allah'ım! Bize dünyada bol bol rızıklar ver!" diye dua ederlerdi ve âhiret adına hiç bir şey istemiyorlardı da bunun üzerine bu âyet nazil olmuştur.

Onlar ya da başkaları, insanlardan kimileri de derler ki; Ya Rabbi bize dünyada mal mülk ver! Biz dünyada senden makam mevki istiyoruz, ev bark istiyoruz, mark dolar istiyoruz, eş, dost, çevre, kredi istiyoruz! Bize bunlardan haber ver sen! Biz gerisini bilmeyiz derler. Bize dünyada ver de öbür tarafta ne olursa olsun bizim için fark et-mez derler. Dualarının konusu budur bunların.

Dua dedim, yanlış duymadınız. Aslında herkes dua eder. Yeryüzünde dua etmeyen insan yoktur. Bütün insanlar dua ederler; ama duadan duaya fark vardır. Kişinin bir şeye yönelmesi onu elde etme adına çırpınması, ona ulaşma adına çalışıp çabalaması dua demektir. Evet bu adamlar herşeyin dünyada bitip tükenmesi adına dua etmektedirler. Dünyada bitip tükenecek şeyler isteyerek dua etmektedirler. Böyle diyenlere, böyle dua edenlere, böyle hedefler uğruna çırpınıp duranlara dünyada herşeyi verir Allah, ama âhirette onların hiçbir nasipleri yoktur. Ama kimileri de inşallah biz de onlardan olalım, bakın şöyle derlermiş:

201:"İnsanlardan kimileri de Rabbimiz bize dünyada hasene (iyilik) ver! Âhirette de hasene ver! Ve bizi ateşin azabından koru! Derler."

Hasene; güzel güzellik demektir. Gerçek güzellik, gerçek ha-sene, başlangıcı ve sonucu güzellik olandır. Kazanılması, elde edilmesi, kendisine ulaşılması başlangıçta güzel olan nice şeyler vardır ki; neticeleri felâket olabilir, sonuçları acıyla bitebilir. Onun içindir ki asıl hasene, asıl güzellik sonu güzel olan hasenelerdir.

Birinci gruptaki insanlar için, sadece dünyayı isteyen, dünyalık isteyen tüm planlarını programlarını dünyada bitecek öbür tarafa intikal etmeyecek biçimde ayarlayan insanlar için hasenenin sadece başlangıçlarının güzel olması

yeterlidir. Elde ettikleri şeylerin, kazandıklarının sadece dünyada onları sevindirmesi, mutlu etmesi yeterlidir. Bize sadece dünyada ver derler. Dünyada elde edelim de, dünyada tadalım da gerisi önemli değildir derler.

Ama bu ikinci grupta anlatılan gerçek akıl sahipleri ise hem başlangıcı hem de sonu güzellik olan, evveli de ahiri de güzellik olan hasene isterler. Hem dünyada hem de âhirette hasene olacak şeyler isterler. Hattâ bununla da yetinmeyip cehennem ateşinden koruyacak şeyler olmasını isterler.

Bu dua, tüm hayırları kapsayan bir duadır. Onun içindir ki Allah'ın Rasûlü tüm namazlarının arkasında sürekli bu duayı yapardı.

Derler. Ya Rabbi bize verdiklerin sadece dünyada bizim mutluluğumuzu sağlamakla kalmasın, aynı zamanda öbür tarafta bizi cehennem ateşinden de koruyacak cinsten olsun derler. Müfessirler bu hem dünyada hem de âhirette insanı mutlu edecek hasene konusun-da şunları söylemişler:

Bu hasene dünyada sağlıktır, sıhhattir, geçinecek, başkalarına muhtaç olmayacak kadar rızıktır, hayırda çokluktur, âhirette sevaplara ulaştıracak amellerde çokluktur, dünyada saliha kadındır, dünyada salih arkadaştır, iyi komşudur, dünyada güzel bir dünya hayatıdır, huzurlu bir toplumdur, bereketli ömürdür, kulluk bilgisidir, Kur'an ve sünnet anlayışıdır, hikmettir, hâsılı kişinin onunla Allah'ın rızasını kazana-bileceği ve sonunda cenneti elde ettirecek şeylerdir. Âhirette de hûrilerdir, ırmaklardır, şaraplardır, giyeceklerin, yiyeceklerin güzelliğidir, hâsılı kişinin, onunla Allah'ın rızasını kazanabileceği ve sonunda cenneti elde ettirecek şeylerdir demişler.

Evet, insanlardan bir grup sadece dünyalık isterken, sadece dünyada bitecek şeyler isterlerken bir grup da bunları istemektedir. Rabbimiz her iki grup için de buyurur ki:

202:"İşte onların kazandıklarından bir karşılık vardır. Allah hesabı çok çabuk görendir."

İşte bu iki grubun her ikisi de dualarına, isteklerine, arzularına ulaşacaklardır. Her ikisine Allah istediklerini verecektir. Sadece dünyalık isteyenlere, dünyada tadılıp bitecek mal mülk isteyenlere Allah istediklerini verecek, onlar burada herşeylerini yiyip bitirecekler öbür tarafa hiç bir şeyleri intikal etmeyecektir. Allah onları dünyada mal mülk sahibi, makam mevki sahibi edecek, tatması gerekenleri burada tattıracak ve burada tatlı gibi gelen, başlangıcı hasene gibi gelen bu tadılan şeylerin sonu hüsranla bitecek ve kendilerini cehenneme yuvarlayacaktır. Ama öbür taraftaki mü'minlere de hem dünyada hem de âhirette bitmez tükenmez haseneler nasip edecek ve onları cehennem ateşinden koruyacaktır. Dünyadaki bu mutlulukları öbür tarafta da mutluluğa dönüşecek ve cennet hasenesiyle sonuçlanacaktır.

Kişi bizzat kendisi sonucuna katlanmak kayd u şartıyla ne isterse Allah onu ona verecektir. Mal isteyene mal verecek, mülk isteyene mülk verecek, ilim isteyene ilim verecek, cennet isteyene cennet, cehennem isteyene de cehennem verecektir. Şûrâ sûresindeki bir âyet-i kerîme bunu şöyle anlatır:

"Kim âhiret kazancını istiyorsa onu ona veririz. Kim de dünya kârını istiyorsa ona da dünyadan veririz. Ama onun için âhirette hiçbir nasip yoktur."

(Şura 20)

Yâni bu dünyada çok zengin olanlara, mal mülk sahibi olanlara şaşmamak lâzımdır. Çok ciddi istediklerinden, çok ısrarlı istediklerinden, belki gecelerini gündüzlerine katacak biçimde, belki de âhiretlerini ikinci üçüncü plana iterek ısrarla dünyalık istediklerinden Allah onlara bunu vermiştir. Rasûl-i Ekrem'in hadislerinde ifadesi veçhile:

"Dünyanın Allah katında sineğin kanadı kadar değeri olsaydı ondan kâfire bir yudum su vermezdi"

Gereğince değersiz oluşundan ötürü isteyen herkese vermiştir onu.

Ama kimileri de bu kadar önemli görmediklerinden, onlardan daha önemli şeylerin varlığına inanarak başka şeyler istediklerinden onlara verilmemiştir hepsi o kadar. Rabbim sadece dünyada kalacak, sadece dünyada insanlar arasında bir övünme vesilesi olmanın dışında başka hiçbir fayda sağlamayacak şeyler istemek yerine, dünyada yetecek kadar bir rızkın ötesinde şeylerin peşine takılmayı, öbür tarafa intikal edecek şeylerin peşinde olmayı hepimize nasip ve mukadder kılsın inşallah.

Burada dünyayla âhiretin bir mukayesesini yapalım inşallah. Tüm plan ve programını dünya adına yapan, dünyalık elde etme adına yarışan ve sadece dünyada bitecek öbür tarafa intikal etmeyecek haseneler peşinde olan kişiyle hem dünya hem de âhiret hasene-lerinin peşinde olan kişinin şöyle bir örnekle karşılaştırılmasını yapalım.

Sekiz yüz metrelik iki etaplı bir koşu düşünün. Koşucular sıraya girmişler ve verilecek komutu bekliyorlar. Düdüğün çalınmasıyla koşucular harekete geçerler. Farz edin ki bu yarışmaya sizinle birlikte katılan ben bütün gücümü, bütün enerjimi kullanarak bu yarışın ilk etabı olan ilk dört yüz metreyi en önde bitirsem. İlk dört yüz metrede hepinizi geçsem; ama yarışın ikinci dört yüz metresinde yarışı terk etsem, yarışın ikinci etabında benim ismim dahi geçmese, şimdi bu yarışın birincisi sayılabilir miyim ben? Olmaz böyle şey değil mi? Çünkü tamam ilk dört yüz metrenin birincisiyim ama bu yarış dört yüz metrelik

bir yarış değil ki. Yarış sekiz yüz metrelik bir yarıştır ve ben bunun sadece birinci etabında en öndeyim, ama ikinci etabında ismim bile geçmiyor.

İşte ey müslümanlar! Dünya ile âhireti böyle bir bütün olarak düşünmek zorundayız. Şu anda hepimiz böyle iki etaplı bir yarışın içindeyiz. İlk dört yüz metrelik etabı ölümle biten, sonraki etabı da ölümden sonra dirilişle başlayan bir yarış.

Şimdi bir adam düşünün ki bu yarışın birinci etabında hep birinci olsa. Doğumla ölüm arasındaki etapta herkesten önde olsa. Hangi konuda? İşte dünyayla alâkalı her konuda. Meselâ bu adam dünyada hiç kimsenin sahip olamayacağı kadar marka, dolara sahip olsa o konuda birinci, dünyada hiç kimsenin oturamayacağı makamlara otursa o konuda birinci, dünyada hiç kimsenin sahip olamayacağı güzellikte kadınlara sahip olsa o konuda birinci, sayın sayabildiğiniz kadar ölümle bitecek öbür tarafa intikal etmeyecek ne kadar şey varsa onların tamamında birinci olsa, ama yarışın ikinci kademesiyle alâkalı, yâni ölümden sonraki hayatla ilgili bir yatırımı yoksa, öbür tarafla ilgili ismi dahi geçmiyorsa şimdi bu adam bu yarışın birincisi sayılabilir mi? Elbette sayılamaz değil mi?

Öyleyse isteyeceklerimiz sadece dünyada bitecek âhirete intikal etmeyecek şeyler olmasın. Sadece dünyada bizi mutlu edecek ama âhirette bize bir şey sağlamayacak şeyler peşinde olmayalım. Sadece burada birincilik düşünmeyelim. Hem dünyada hem de âhi-rette bizi mutlu edecek şeyler peşinde olalım hesabımızı, kitabımızı bunun üzerine yapalım inşallah. İşte Allah bu âyet-i kerîmesinde bize bunu anlatıyor. Sonra:

203:"Sayılı günlerde (Eyyam-ı teşrikte telbiye ve tekbir getirerek) Allah'ı zikredin. Kim iki gün içinde acele edip (Mina'dan Mekke'ye) dönmek isterse, ona günah yoktur. Kim de geri kalırsa (yani üçüncü günü de Mina'-da kalıp şeytan taşlamaya devam ederse) ona da bir günah yoktur. Bunlar günahtan sakınanlar içindir. Allah-tan korkun ve bilin ki hepiniz onun huzurunda toplana-caksınız."

Allah'ı hep zikredin de, özellikle sayılı günlerde tekbir getirerek Rabbinizi daha bir zikredin. Yâni böylece Rabbinizi büyükleyin. Âyet-i kerîmede zikredilen bu sayılı günlerden maksat "Eyyam-ı teşrik" dediğimiz teşrik günleridir.

Hacla alâkalı böyle iki kavram görüyoruz.

1- Malum günler, bilinen günler.

2- Sayılı günler.

Malum ya da sayılı günler diye anlatılan bu günler, Zilhiccenin ilk on günü veya Zilhiccenin on bir ve on ikinci günleridir, ya da eyyam-ı teşriktir. Yâni teşrik günleridir. Teşrik, yüksek sesle Allah'ı büyüklemek, yüksek sesle tekbir getirmektir. Hac günlerinde Hz. İbrahim'e izâfe edilen bu tekbirlerin adına teşrik tekbirleri denir. Arafe günü sabahından başlamak şartıyla kurban bayramının dördüncü günü akşamına kadarki günler tekbir ve zikir günleridir.

Kurban Bayramının birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü günlerinde tekbir getirin. Tekbirlerle Allah'ı büyükleyin. Tekbirlerle Allah'ı zikredin. Mina'da tekbirlerle şeytanları taşlayarak Allah'ı zikredin. İçinizdeki ve dışınızdaki tüm şeytanları telin ederek Allah'ı büyükleyin. Tüm şeytanları ve şeytan dostlarını, şeytanî sistemleri reddederek hayatın her alanında Allah'ı büyükleyin.

Hayatın her alanında Allah'ı söz sahibi kabul ederek büyükleyin. Hayata Allah'ı karıştırmamaya çalışan tüm şeytanları reddederek Allah'ı tekbir edin. Mina'da kurbanlarınızı keserek Allah'ı büyükleyin. Malda ve canda Allah'ı söz sahibi kabul ederek, Allah için maldan ve candan geçerek Allah'ı tekbir edin, büyükleyin. Mal da, can da senindir Allah'ım! İşte kes dedin, kesiyorum! Ver dedin, malımı yoluna kurban ediyorum! Yarın inşallah canımı da yoluna fedâ edeceğim! Sen şahit ol ki, ben buna hazırım ya Rabbi! diyerek Allah'ı büyükleyin. Yeryüzünde büyüklenen tüm müstekbirleri küçülterek Allah'ı büyükleyin. Verasında asla büyük yoktur kabul ederek Allah'ı büyükleyin. Allah'ı büyükleyerek zikredin, Allah'ın büyüklüğünü hatırlayın ve hayatınızın sonuna kadar burada anladığınızı unutmayın.

Orada tekbirlerle Allah'ı zikredin ve bunu yapmadan dağılmayın. Yaptığınız bu haccı size nasip eden Allah'ı zikredin.

Kim dönmek için acele ederse, iki gün içinde burada işini bitirip vatanına dönmek isterse, onun üzerine bir günah yoktur. Fakat burada kalış bir gün olursa bu caiz değildir. En az iki gün kalınacaktır burada. Bu iki günün birincisine: ***"Karar günü"*** denilir. Bu birinci gün Mina'da bulunmak şarttır. İkinci güne de: Birinci hareket günü denir. Hacılardan isteyenler bu ikinci günü Mina'dan hareket edebilirler. Dönmek isteyenler bu ikinci gün dönebilirler. Mina'da üç gün kalınması daha iyidir. Orada dünyanın her yerinden gelen hacılarla görüşmek, konuşmak, İslâm dünyasının problemlerine çözümler aramak en güzelidir. Ama buna rağmen sizden birileri eğer ikinci günü işini bitirip dönmek isterse bunda bir günah yoktur buyuruyor Rabbimiz.

Ama kim de geri kalıp üçüncü günü de Mina'da şeytan taşlamaya devam ederse, ona da bir günah yoktur. Yâni acele edip ikinci günü dönmek de, üçüncü günü orada kalmak da serbesttir. Lâkin şunu unutmayın ki, önemli olan orada kaldığınız günlerin sayısı değil; o günleri Allah adına yaşayıp yaşamadığınızdır.

Önemli olan takvalı olup olmadığınızdır. Oradaki ve tüm hayatınızızdaki günleri, zamanları Allah adına yaşayıp yaşamadığınız önemlidir. Allah için mi oradasınız? Yoksa turistik bir seyahat adına mı? Önemli olan budur. Öyleyse her ân ve her yerde Allah'tan korkun. Allah için takvalı olun. Hayatını-zı Allah için yaşayarak takvalı olun, çünkü iyi bilesiniz ki O'nun huzurunda toplanacaksınız, hesabı O'na ödeyeceksiniz.

Burada Rabbimiz hayatını Allah için yaşamayan, Allah için takvalı olmayan, hayatı dünya için yaşayan, Allah'ın koruması altına girememiş bir insan tipinden söz edecek. Buyurur ki Rabbimiz:

204:"İnsanlardan öyleleri de vardır ki; dünya hayatı hakkında söyledikleri senin hoşuna gider. Hattâ böylesi kalbinde olana Allah'ı şahit tutar. Halbuki o hasım-ların en yamanıdır."

Âyet-i kerîmede sözleriyle davranışları farklı olan, içi başka dışı başka bir insan tipi anlatılıyor. Kalpten inanmadığı halde, belli makamlara gelebilmek, belli menfaatleri devşirebilmek, mü'minleri kandırabilmek için kendisinin mü'minlerden olduğunu, kendisinin de inandığını söyler. Kendisinin iyi bir müslüman olduğuna, insanlar için iyi şeyler düşündüğüne Allah'ı da şahit tutarak yeminler eder. Benim iyilikten başka bir şey düşünmediğime Allah şahittir. Ben şahsî çıkar için değil, Allah şahittir ki insanlığın kurtuluşu için çırpınıyorum, gibi tatlı tatlı sözler, parlak ifadeler ve yeminler ederek insanları kandırmaya çalışır.

Seçimler yaklaşırken bu tür insanları çok görürsünüz. Vatan, millet, Sakarya, ezan, bayrak, kitap, iman gibi inanmadıkları mukaddes mefhumları ağızlarına alarak, biz de müslümanız, bizim derdimiz de müslümanlara hizmettir gibi lakırdılarla müslümanları kandırmaya çalışırlar. Müslümanlara emniyet telkin ederek onların oylarını almaya çalışırlar. Halbuki Allah buyurur:

"Oysa o azılı bir düşmandır."

Düşmanların en yamanıdır o. Tatlı dilleriyle müslümanlardan görünerek onları aldatan ve sonunda onların dinleriyle, imanlarıyla ve tüm mukaddes mefhumlarıyla oynayan azılı bir düşmandır o. Kalbinde olmayan şeyleri diliyle söyleyen, diliyle söylediğini hayatıyla yalanlayan azılı bir düşmandır o. Müslüman görünmeye çalışsa da, dışarıdan sözleri hoşunuza gitse de aldanmayın bu tür insanlara. Hayatlarında inandığınız mefhumların kokusu bile olmayan, İslâm'la uzak ve yakından en küçük bir ilgileri olmayan bu tür insanlara güven-meyin diyor Rabbimiz. İnsanları sırf sözlerine göre değil, amellerine göre değerlendirin diyor. Ağızlarıyla ne söylerlerse söylesinler, siz onların söylediklerine değil amellerine bakın diyor. Bakın bu adam:

205:"O dönüp gitti mi (Yahut bir iş başına geçti mi) yeryüzünde ortalığı fesada vermek, ekinleri tahrip edip nesilleri bozmak için çalışır. Allah bozgunculuğu sev-mez."

İşte bu adam "tevellâ" edince. Bunun anlayabildiğimiz kadarıyla iki mânâsı var:

1- Senin yanından ayrılınca, sizin yanınızdan ayrılınca, o atmosferi terk edip de kendi dünyasına dönünce, demektir bunun birinci mânâsı. Ya da İslâm'dan, kulluktan, vahiyden sırt dönüp gidince, vah-ye, Allah'ın hayat programına arkasını dönüp kendi bildiğince bir hayat yaşamaya yönelince, demektir. Kitap ve sünneti terk edip kendi heva ve hevesleri istikâmetinde bir hayat yaşamaya yönelince.

2- İkinci mânâsı da bir iş başına geçince, velî olunca, birilerinin velâyetini üzerine alıp idareci olunca demektir. Müslümanların velâyetlerini alıp iktidarı ele geçirince demektir. Aslında kâfirlerin müslü-manlar üzerinde velâyet hakları yoktur. Kâfirlerin müslümanlar üzerine veli olup, vali olup onlara danışmadan onlar adına karar verme makamına getirilme hakları yoktur. Kâfirlerin böyle makamlara getirilmeleri yasaktır. Ama tatlı dilleriyle müslümanları kandırıp, bir fırsa-tını bulup, bir yolunu bulup da müslümanlar üzerine veli oldukları zaman bu tür insanların yapacakları işler şunlarmış bakın. Yeryüzünde fesat çıkarmak, yeryüzünün dengesini bozmak, Allah'ın yeryüzünde koyduğu düzeni bozmak, ekinleri ve nesilleri yok etmek için, telef etmek için, bozmak için sa'y etmek ve koşturmak.

Birinci işi ifsad etmek olur bu adamın. İfsat; küfrü yaymak, küfrü hakim kılmak, küfrü ve şirki egemen kılmak demektir. Allah'ın yeryüzünde koyduğu düzeni değiştirip, ilga edip, onun yerine başkalarının düzenlerini ikâme etmek demektir. Bunu sûrenin başında uzun uzun anlatmıştım.

Bir de nesli bozmak için çırpınır böyleleri. Nesli bozarlar, nesli itlâf ederler. Nesli eğitimle bozarlar. Dinden, imandan, Kur'an'dan uzak tamamıyla materyalist bir eğitim sitemi kurarak ümmet-i Muhammed'in neslini bozarlar. Müslümanların çocuklarının başlarını açtırarak hayasızlaştırırlar onları ve iffetlerini, namuslarını bozarlar.

Doğum kontrolü adı altında yalanlarla ümmetin çocuklarını da-ha doğmadan öldürmeye çalışarak onları itlâf ederler. İnsanların yataklarına kadar, yatak odalarına kadar uzanıp orada ne ekeceklerine de onlar karışırlar. Bunu yaparken de tatlı sözlerle onları ikna etmeye çalışırlar. İyi niyetli olduklarını, kendilerini düşündüklerini söylerler. "Sizler az gelişmiş veya işte gelişmekte olan insanlar olarak sıkıntı çekmeyesiniz, aç ve açıkta kalmayasınız diye size

geldik” derler. Bakamayacağınız, besleyemeyeceğiniz çocuklarınızı daha doğmadan boğmaya geldik derler. Size şirin görünmeye çalışırlar, tatlı dillidir hainler. Hasta olmayasınız, çocuklarınız felç olmasınlar diye aşı yapma-ya geldik derler. Bu yutturmacalarla müslümanların çoğalmalarını ve günün birinde kendilerine kafa tutabilecek bir noktaya gelmelerini engellemeye çalışırlar. Böylece mü'minlerin nesillerini telef ederler. Eğer bu konuda muvaffak olamazlarsa, yâni tüm aleyhte propagandalara rağmen eğer müslümanlar yine de çoğalma eğilimi gösterirlerse, o zaman da doğanları öldürmeye çalışırlar eğitim yollarıyla.

Allah buyurur ki, bir de bu hainler ekini helâk ederler. Ürünleri bozarlar. Bugün memleketimizdeki tüm sebze ve meyveler hormonludur. Eşyanın tabiatını bozmaktadırlar hainler. Kâfirler tüm pisliklerini ülkemize taşımışlardır. Sırf para kazanmayı hedefleyen ve bunun dışında başka hiç bir şeye değer vermeyen bu bozguncular, istedikleri paraya ulaşabilmek için kurdukları fabrikalardan çıkan atık maddeleriyle tabiatı bozmaktadırlar, insanları zehirlemektedirler. Dertleri para kazanmak olunca, binlerce insan ölse de fark etmez onlar için.

Günümüzde bunun ön güzel örneği A.B.D İsrail emperyalizmidir. İsrail’in önderliğinde tarımda kullanılan bir kısım hormonlar fito-östrojen karakterinde olup, yani bitkisel kadınsı hormon özelliğini taşıyıp, zamansız, mevsimsiz sun’i tarım oluşturulmaktadır. Bu hormon-ların etkisiyle son yirmibeş yılda bir kısım bölgelerde erkeklerin sperm sayılarında % 40 a varan düşüşler görülmektedir. Bu durumda, sun’i tarım, ilaç ve hormonlu sebzelerin büyük rolü olduğu bilinmektedir. Aynı zamanda bu kadınsılık irsi de olabilmektedir. Son zaman-larda artan kibar sesli, yapmacıklı erkeklerin, taransseksüellerin vs oluşumunda bu âyetteki ifade ilâhî, mûcizevî bir işaret oluşturmaktadır.

206:"Böylesine: "Allah’tan kork!" Denilince benlik ve gurur kendisini günaha sevk eder. (Ceza ve azap olarak) ona cehennem yeter. O ne kötü yerdir."

Böylesi kimselere, Allah’tan kork da bu yeryüzünün düzenini bozmaktan, insanların huzurunu kaçırmaktan ve nesli itlaf etmekten vazgeç denildiği zaman, bu sefer de bu bozguncu insanlar gururlanmaya başlarlar.

İzzet-i nefsi onları tutar ve daha çok günah işlemeye sevk eder diyor Rabbimiz. Yâni bu tür isyankar insanlar bu sefer de günahı savunmaya başlarlar. Günahın günah olduğunu reddetmekle birlikte, utanmadan bir de onu savunmaya çalışırlar. Ne varmış bu yaptıklarımızda? Kötü mü yapıyoruz yâni? diyerek pisliklerini savunmaya kalkarlar. Veya büyüklük gururu onları kuşatır da daha çok günaha sevk eder.

Yaptıkları şeyler apaçık günah, apaçık kötülük, zulüm ve insanların aleyhine olduğu halde yine de bunu kabullenmezler; ıslahtan yana, iyilikten yana olduklarını iddia ederler. Aslında yaptıkları herşey bozmadır, herşey ifsattır. Zira düzen sahibi Allah'ınkinin dışında tüm düzenlemeler bozmadır. Bu adamlar Allah'ın düzeninden habersiz dü-zenlemede bulunduklarından yaptıklarının tamamı bozmadır. Ama Allah'ın düzeninden bahsedip de kendilerinin bozguncu olduklarını söyleyerek bu işten vazgeçmelerini söyleyenlere karşı da tavır alırlar. Allah'a inanmayan bu tür insanlara ne kadar da Allah korkusu, Allah hesabı hatırlatılırsa hatırlatılsın bunun hiçbir faydası olmayacaktır.

Bunlar bozguncudur. Ey müslümanlar! Nesillerinizi ve ekinlerinizi kurtarmak istiyorsanız bu tür insanları velâyet makamına çıkarmayın. İşlerinizi bunlara havale etmeyin. Bu adamları başınıza veli seçmeyin. Sizin adınıza size danışmadan karar verecek makamlara bu tür insanları getirmeyin. Bunların müslümanlar üzerine velâyet hakları yoktur. Öyleyse eğer kimleri veli edinelim diye bir soru soruyorsanız, bakın Rabbimiz bunları şöyle açıklıyor:

Ama buna karşılık bakın şöyleler de vardır diyerek bunun tamamen zıddına bir insan tipi daha sergileyecek burada Rabbimiz.

207:"İnsanlardan öyleleri de vardır ki, Allah'ın rızasını kazanmak için kendini ve malını fedâ eder. Allah da kullarına şefkatlidir."

Yeryüzünde Allah'ın rızasını kazanmak, yeryüzünde Allah'ın koyduğu düzeni korumak, Allah'ın sistemini tesis etmek ve bozguncuları yok etmek için canını bile seve seve vermekten çekinmeyen insanlar da vardır. Bunlar Allah için seve seve canlarını ve mallarını fedâdan çekinmeyen insanlardır. Bunlar Allah'ın hoşnutluğunu kendi hoşnutluğuna tercih eden insanlardır. Allah'ın arzularını kendi menfaatlerine tercih ederler, Allah hatırını herşeyin üzerinde tutarlar, Allah'ın istediği biçimde hareket ederler ve böylece kendilerini ebedî olarak satın alan kimselerdir bunlar. Kendilerini ebedî olarak cehennemden kurtaran, azad eden insanlardır bunlar. Allah'ın rızasına kendilerini satan, cennet karşılığında hayatlarını yatıran insanlardır.

Malda ve canda Allah'ı söz sahibi kabul eden insanlardır bunlar. Mallarını ve canlarını cennet karşılığında Allah'a satan ve sonunda cenneti de Allah'ın rızasını da kazanan insanlar. Allah'tan razı olan insanlardır bunlar. Allah'tan razı oluş nedir? Allah'tan razı oluş Allah'ın gönderdiklerinden razı oluş demektir. Allah, din adına kendilerine ne göndermişse onların tümünden razı olmuş insanlar ya da iradelerini Allah'ın iradesine teslim etmiş kimseler. Allah'ın seçimini kendileri için seçim kabul etmiş, boyunlarındaki ipin ucunu Allah'ın eline vermiş, Allah ne tarafa çekerse o tarafa giden insanlar. Yaptıklarını Allah için yapan, istediklerini Allah için isteyen, sevdiklerini Allah için seven, küstüklerine Allah için küsen insanlardır. Dünyalık hiçbir arzu ve

hedefleri yoktur bunların. Tüm arzularını, tüm heveslerini Allah'ın dinine teslim etmiş insanlar.

Hani Rasulullah'ın bir hadisi vardı:

"Sizden hiçbiriniz arzusu benim getirdiğim şeylere tabi olmadıkça mü'min olmuş sayılmazsınız."

Buyurur ki Allah'ın Rasûlü, ben ne getirdiysem arzusu ona teslim olmayan kişi mü'min olamaz. Burada inanmak, tabi olmak ve teslim olmak vardır. Meselâ heveslerimiz vardır değil mi? Elbisede, giyimde, kuşamda, yemede, içmede, gezmede, tozmada arzularımız, heveslerimiz vardır. Gümüş kaptan yemede, villada oturmada, saçımızı taramada, fakülteyi bitirip falan mevkiye gelmede, falanları filanları elde etmede, evimize şunları şunları almada, şöyle birisiyle evlen-mede, kızımızı şöyle yetiştirmede, oğlumuzu filan yerde okutmada hedeflerimiz, arzularımız, heveslerimiz vardır. Hulasa kişinin hayatının her bir kademesine ait amaçları, gâyeleri, hedefleri, yöneldiği kıbleleri vardır. Bazen kadına, bazen marka, dolara, bazen ata, arabaya, bazen altına, gümüşe, bazen evlere, bahçelere hevesleri vardır insanın. Fakat bu hevesler İslâm'a, yâni Rasulullah'ın getirip tebliğ ettiği vahye kanalize edilirse, vahye mutabakat ederse işte o zaman kişi iyi bir müslümandır.

Meselâ paraya hevesi var kişinin, olabilir; ama ona kul köle olma adına değil de Allah'ın takdiri olarak kendisine gelen parayı kişi onunla hava atmak, olmayacak yerlerde onu harcamak yerine onunla Allah'ın rızasını kazanabileceği kendisine, ehline, müslümanlara harcayabilirse; o zaman kişinin bu hevesi İslâm'a kanalize olmuş demektir. Meselâ bir adam düşünün ki 50 dükkanı, 5 fabrikası, 3 yatı, 5 arabası, lüks bir hayatı varken bu adam İslâm'ı buldu, İslâm'la tanıştı. Şimdi bu adam hidâyete erdikten sonra bu sahip olduğu şeylerin tamamını elden çıkarmakla mükellef değildir. Eğer bütün bu sahip olduklarını Allah'ın istediği yerde kullanıp harcayabiliyorsa o zaman işte bu adamın arzuları İslâm'a, Rasulullah'ın getirdiklerine teslim olmuş demektir.

Bir adam düşünün ki karısını çok seviyor. Hevesi var onda. Ama günün birinde öğrendi ki,Allah kendisine peygamberi vasıtasıyla karısına şu şekilde davranması gerektiğini duyurdu. Meselâ namaz konusunda onu zorlayacaksın, kitap sünnet konusunda zorlayacaksın, tesettür konusunda gerekirse onu tedip edip tokatlayacaksın demişse ve o da bunu duymuşsa, hemen hiç beklemeden bunu aynen uygulamaya çalıştığı takdirde o kişinin hevesi Rasulullah'ın getirdiğine teslim olmuş demektir. Çocuğuna hevesi olup da onu sabah namazına kaldıran anne ve babanın da hevesleri Rasulullah'ın getirdiğine teslim olmuş demektir.

Yine bir adam düşünün ki bu adamın falanca makamda gözü vardır, hevesi vardır. Ama peygamberin kendisinden istediklerini duyup öğrendiği andan itibaren hemen hevesini ona uydurarak oturulmaması gereken o makama oturmaktan vazgeçmişse, hevesini ona teslim etmişse iyi bir müslümandır o.

Ama burada şunu söyleyelim: Herşeyden önce Rasulullah'ın ne getirdiğini bilmek zorundayız. Arzularımızı, heveslerimizi Allah'ın arzularına teslim edebilmek ve Rasulullah'ın getirdiği dine mutabakat edebilmek için, Allah'ın arzularını ve Resûlü'nün ne getirdiğini bilmek zorundayız. O halde bunun için de Kur'an ve sünneti tanımak zorundayız. Tanımalıyız ki arzularımızın, heveslerimizin ona uyup uymadığını bilebilelim. Bunları bilmezse ne yapar adam? İstediklerini, arzu ettiklerini, yaptıklarını, yapacaklarını Allah ve Resûlü'ne sorabilecek kadar onlara yakınlık kuramamış bir adam ne yapar? Meselâ mîrasta Allah'ın kendisine takdir buyurduğu hisseyi bilmeyen bir kadın arzularını, heveslerini uydurabilir mi İslâm'a? Uyduramaz değil mi? Çünkü bu kadın Allah'ın rızasının, Rasulullah'ın arzusunun nerede olduğunu bilmemekte-dir.

İsanlardan kimileri de vardır ki, Allah rızası için herşeylerini fedâ ederler. Allah'ın hoşnutluğunu herşeye tercih ederler. Allah'ın arzularını kendi arzularından üstün tutarlar.

İbni Abbas'ın ifadesine göre bu âyet sahabeden Süheyb-i Rumi hakkında nazil olmuştur. Mekke müşrikleri bu zatı yakalamışlar ve dininden döndürebilmek için dayanılmaz işkencelerle azap etmeye başlamışlar. Hz. Süheyb: "Vallahi ben yolsuzdum yolumu buldum, ben bir kelime söyledim, beni asla ondan döndüremezsiniz. Benden bunu istemeyin, benden dinimden dönmeyi istemeyin, eğer isterseniz tüm malım sizin olsun. Malımı mülkümü vereyim ama sizden dinimi satın alayım demiş ve onlar da buna razı olmuşlar. Tüm malını onlara bırakarak dinini ve Allah'ın hoşnutluğunu satın almış ve bu şekilde Medine'ye gelirken bu âyet nazil olmuştu. Hattâ Süheyb Medine'ye gi-rerken Hz. Ebu Bekir rast gelmiş ve: "Alış verişin kârlı olsun ey Sü-heyb!" demişti. O da: "Seninki de zarar etmesin ey Ebu Bekir!" demiş-tir.

Yine âyet-i kerîme bir başka rivâyette de hicret esnasında canını dişine takarak, ya da kelleyi koltuğuna alarak Rasulullah'ın yatağında yatan, canını ortaya koyup onu kendisine tercih ederek Allah'ın hoşnutluğunu kazanan Hz. Ali Efendimiz hakkında inmiştir deniyor.

Ama o dönemde onlar hakkında inmiş olsa da kıyamete kadar onların yolunun yolcusu olan tüm mü'minleri anlatır bu âyet diyeceğiz tabii.

208:"Ey iman edenler hepiniz (barışa) İslâm'a girin ve şeytanın adımlarını takip etmeyin. Şüphesiz ki o şeytan size apaçık bir düşmandır."

Bir tarafta günahıyla böbürlenen, günahta izzet ve şeref arayan, ekini ve nesli bozan ve işi gücü yeryüzünde bozgunculuk yapmak olan, ekinlere de insanlara da hayat hakkı tanımayan, onların dengesini ve düzenini darmadağın eden ve de kendisine Allah'tan kork denildiği zaman da günahıyla şereflenip cehenneme giden bir insan tipinden bahsedildi. Öbür tarafta herşeyini ve tüm dünyasını Allah için yaşayan ve Allah'ın rızasını kazanmak üzere herşeyini fedâya hazır olan bir müslüman tipten söz edildi. İşte yeryüzünde belirgin bu iki tip özellikten sonra:

Ey iman edenler, silme, selâmete, İslâm'a bütünüyle girin. Hayatınızı tamamıyla Allah'a teslim edin. Hayatınızın tümünde Allah'ı söz sahibi bilin. Allah'ın kulu olduğunuzu unutmayın. Hayatınızın tümünde müslüman olun. Hayatı parçalamayın. Yâni hayatınızın bazı bölümlerinde Allah'ın kulu, bazı bölümlerinde de başkalarının kulu olmayın. Bazen Allah'ı, bazen de başkalarını razı etmeye çalışmayın. Hayatınızın ibâdet bölümlerine Allah'ı karıştırıp öteki bölümlerinde başkalarına söz hakkı vererek şirke düşmeyin. Hayatı parçalamadan yana olmayın. İslâm'ı bir bütün olarak kabul edin. İslâm'ı parçalamaya kalkmayın.

Yani her bireriniz İslâm'ın bir bölümüne tutunup, her biriniz İslâm'ın belli bir bölümünü bayraklaştırıp İslâm'ı da kendinizi de parçalamayın. Namazı kılıyorsunuz, orucu tutuyorsunuz güzel; ama İslâ-m'ın tesettürünü de kabul etmek zorundasınız. Veya İslâm'ın ekono-misini de kabul etmek zorundasınız. Mîras konusunu da kazanma harcama anlayışını da. Yâni hayatın tümünde Allah'ın kulu olmak zorundasınız.

Ya da inandık dediğimiz konunun amelini de gündeme getirmek zorundayız. Değilse sadece inandık demek yetmeyecektir. Yâni iman amel bütünlüğü içinde İslâm'a girin diyor Rabbimiz. İmanlarınızla, iddialarınızla hayatınızı ve amellerinizi barıştırın. İman amel barışıklığı içinde İslâm'a girin. İddia ve ispat, iddia ve eylem bütünlüğüne girin diyor.

Bir başka ifadeyle imanlarınızla amelleriniz barışsın. Kalplerinizle kafalarınız barışsın, düşüncelerinizle hareketleriniz barışsın ve böylece kendi içinizde barışa girin diyor Rabbimiz. İnançlarınızla hayatlarınız başka başka olup içinizde ve dışınızda bir savaş yaşamayın. Hem Allah yolunda hem şeytan yolunda yürüyerek, hayatınızın bir bölümünde Allah'ın kulu, öteki bölümlerinde de başkalarının kulu ve kölesi olarak bir çatışma içine düşmeyin diyor.

Dikkat ederseniz sözünün başında Rabbimiz; Ey iman edenler! dedi. Sonra da İslâm'a girin! Buyurdu. Eğer bu iman edenlerden kasıt mü'minlerse zaten mü'min olan bu insanlardan niçin yeniden mü'min olmaları, İslâm'a

girmeleri isteniyor? Öyleyse anlıyoruz ki; ey iman gösterisinde bulunanlar, ey inandığını iddia edenler, inandıklarını zannedenler demek olacaktır mânâ.

Veya ey dilleriyle inandıklarını söyleyen; ama kalpleriyle inan-mayan münâfıklar veya ey sadece iman iddiasında bulunup da inanç-larını amelle hayatlarında görüntülemeyenler amelinizle de bu imanlarınızı görüntüleyin demek olacaktır. Bazıları da bu iman edenler tabirini ehl-i kitap olarak yorumlamaya çalışmışlar. O zaman da ey ehl-i kitap sizler de İslâm'a girin! demek olacaktır mânâ. Yâni sizler de sulh edin! Ayrılığı, tefrikayı bırakıp İslâm'a girin!

Ve hepiniz selâmete girin. Kimileriniz İslâm'ı kabullenip, kimi-leriniz başka şeylerin peşinde koşarak derbeder bir hale gelmeyin. Hepiniz Allah'ın dinine girin ve yaşadığınız bir dünya hayatında da topyekun birlikte hareket edin! İslâm'ın tümünü kabul ederek hayatı parçalamadan, kendinizi de parçalamadan tam müslüman olun diyor Rabbimiz. Âyet-i kerîme her türlü ayrılık, çatışma ve çekişmelerden uzak, toplumsal bir uyuşmayı, uzlaşmayı emretmektedir. Enfal sûresinde de bu silm kelimesi aynı mânâya kullanılmıştır:

"Eğer onlar silme (barışa) yanaşırlarsa; sen de ona yanaş ve Allah'a dayan. Çünkü o, işiten ve bilendir."

(Enfal 61)

Müslümanlar bütünüyle İslâm'a davet edilirken, bir de aman ha şeytanın adımlarına uymayın diyor Rabbimiz. Çünkü o şeytan, sizin için apaçık bir düşmandır. Eğer onun yoluna uyarsanız, o sizi şu veya bu şekilde selâmdan, selâmetten İslâm'dan uzaklaştırmak ister. Allah korusun siz de böylece uzaklaşır gidersiniz de kaybedenlerden olursunuz. Çünkü şeytan, insanların gideceği dosdoğru yol üzerinde, sıratı müstakim üzerinde oturur, insanların sağından, solundan, önün-den, arkasından gelerek her hâlükârda insanları hatanın, isyanın içine çekmeye çalışırlar.

Bakın Neml sûresindeki bir âyet-i kerîmesinde Rabbimiz, şeytanın yaptırdıklarından birini şöyle anlatır:

"Onun ve kavminin Allah'ı bırakıp güneşe secde ettiklerini gördüm. Şeytan kendilerine bu yaptıklarını süslü göstermiş de onları doğru yoldan alıkoymuş, onun için onlar doğru yolu bulamıyorlar."

(Neml: 24)

Şeytanın kandırdığı Sebe ülkesi insanları, Allah berisinde güneşe secde ediyorlarmış. Güneşe namaz kılmak değildir tabii bunun mânâsı. Burada olduğu gibi Kur'an-ı Kerîmde secde ve rükû namaz dışında zikredildiği zaman, mutlak başlı başına bir ibâdet anlıyoruz. Yâni güneşi dinliyorlar, güneşe itaat ediyorlar, güneşin emrine boyun eğiyorlar. Peki acaba güneş onlardan ne istiyordu? Güneş

ne diyor, ne emrediyordu onlara? Güneş onlardan nasıl bir kulluk istiyordu ki, onlar onu dinliyorlardı? Güneş onlardan bizzat bir şeyler istemese de istetiyorlardı, güneş kendilerine konuşmasa da güneşi kendilerince konuşturuyorlar, güneşe bir kısım şeyler dedirtiyorlar ve o dediklerini de yapıyorlardı tabii. Put budur zaten.

Put, insanlara hiç bir şey demese de dedirtirler ona. Put, aslında konuşmaz ama putun arkasına saklanan birileri, istediklerini o putlara söyleterek onun arkasında kendi egemenliklerini, kendi hegemonyalarını gerçekleştirirler. Meselâ şimdi yönetmelik konuşur mu? "Olmaz arkadaş! Bu yönetmeliklere aykırıdır!" diyor müdür efendi. Veya olmaz arkadaş, bu âdetlere terstir diyor adam. Yâni bu yönetmenlik dedikleri şey ne? Ya da bu âdet dedikleri ne? Kim koydu bunu? İnsanlardan değil mi o? Yâni şimdi bu yönetmeliklerin, bu âdetlerin arkasında birileri yok mu? Zaten işlerine gelmediği zaman yemiyorlar mı onu? Oyun bozulunca değiştirmiyorlar mı? Hani geçen senekiler nerede? Kalkmadı mı onlar? Öyle anlamıyor adam, yönetmenliğe aykırıdır, yönetmelik dinlenecek diyor tamam. Ya da ayıp olur efendim! diyor adam. El âlem ne der adama? Toplum ne der adama? Diyor, olur mu bu yaptığın şey? Peki ne o toplum dediğin şey? Kim o? İşte sen, ben, bizim oğlan. Yâni yok ortada böyle birisi. Ama yâni ne olur ne olmaz diyor adam, o olmayanın sözünü dinliyor. O olmayana kulluk ediyor. Gerektiği zaman o olmayan hatırına Allah'ın emirlerini çiğniyor değil mi? Puta tapanların tamamı işte bu cinsten insanlardır.

Kimileri diyor ki; olacak şey mi bu? Puta tapar mı adam? Bu adamların hiç mi akılları yok? Taştan medet umar mı adam? Güneşe tapınır mı adam? Bal gibi oluyor işte, sen getirmişsin helvayı put diye dikmişsin, yönetmeliği şekillendirmişsin, kanunları getirip koymuşsun, aman demişsin, aman! Bunlara karşı gelinmez. Aman demişsin, bunlar dinlenmeli. Ne farkı var bunun ötekisiyle? O da olmayan şeyi dinliyor, sen de? Niye garibine gidiyor da onların güneşi dinlemeleri? Ben insan yapımı yönetmelikleri, insan mahsulü kanunları helva putuna benzetiyorum. Hani eskiden İslâm öncesi Araplarda yaygındır bu. Helvadan put yapıyorlar, bir süre tapınıyorlar, sonra da acıkınca kendi elleriyle yapıp tapındıkları bu helvayı, putu yiyiveriyorlarmış. Tabi onların reisi mi yerdi? Başkanları mı yerdi? O ayrı konu. Kim acıkırsa o helvayı yiyebiliyor yâni. Bizimkiler de işlerine gelmediği zaman yaptıkları ve bir süre tapındıkları yönetmelikleri, kanunları yiyiveriyorlar. İşlerine gelmeyen kanun maddelerini ve yönetmelikleri yiyerek değiştiriveriyorlar.

Peki bunu niye yapıyorlarmış bu insanlar? Allah diyor ki:
"Şeytan onlara bunu süslü göstermiştir."

Onlara bunu şeytan yaptırıyor. Yâni hepten boş değildi bu iş. Bir mantığı vardı şüphesiz bunun. Mesela bu mantıklardan birisi şuydu bakın: Şeytanın bu

putun arkasında konuştuğu oluyordu bazen. Çünkü Menat putu için özellikle bu rivâyet vardır. Mekke'nin fethinde o putu kırmak için gönderilen sahâbe, gidip o putu kırarken putun arkasından kapkara bir şeyler gördüğünü anlatıyor. Bir sesler filan duyuyor. İtiraz eden, karşı gelen, yapma etme diyen bir sesler duyuyor.

Yâni putun konuşması söz konusu. Gel diyor, gelme diyor, yap diyor, yapma diyor, sen büyüksün diyor, bunu yaparsın diyor, haklısın diyor, haksızsın diyor. Ben buna hiç de şaşmadım. Yâni bakıyoruz bugün de putların konuştuklarına şahit oluyoruz. Meselâ adamın evinde sevgilisi, göz bebeği bilmem ne eşyası vardır ya ondan adamın kalbine sesler geliyor.

Veya kapısının önünde bilmem kaç model bir şeyi var ya veya işte yastığının altında meylettiği bir şeyleri var ya onlardan ona sesler geliyor. Koru beni! Koru bunu! Saldır buna! Bana çizgi dokundurma! Bana laf getirme! Yıka beni! Sil beni! gibi laflar eder ya sanki böyle sesler de geliyormuş putlardan. Yâni bu işin bir mantığı böyleymiş. Değilse hepten böyle mantıksız olarak adamın bu işleri yapması için deli olması lazım. Meselâ gidecek ve taşa diyecek ki, putum ben yolculuğa çıkacağım bu konuda ne dersin? Bu hepten mantıksızlıktır. Ama mantıklı da olsa, mantıksız da olsa şeytan yaptırıyor insanlara bunları.

Allah diyor ki, şeytan onlara amellerini süslü gösterdiği için bunlar bunu yapıyorlar. Şeytan onlara bunları yaptırdığı için de onlar yollarını bulamadılar, yollarını şaşırdılar diyor. İşte şeytanın tüm hedefi budur. Derdi neymiş şeytanın? Böylece insanlar yollarını şaşırıp bulamasınlar, secde edecekleri makamı bulamasınlar, Allah'a secde etmesinler diye yapıyormuş bunu.

Bakın bunu bir daha söyleyeyim, çünkü burası çok önemlidir. Şeytanın bu eylemlerinin tümünden şunu anlıyoruz, şunu anlatıyor Rabbimiz: Şeytan insanların hayatına öyle bir program çiziyor ki, onun Allah'a gitme ihtimali baştan bitiyor. Bu yanlışların arasında doğruyu bulma imkânı baştan bitiyor. Şeytanın çizdiği programda Allah'a yer kalmıyor. Meselâ tıp fakültelerinde talebelere uygulanan program bugün öyle gözüküyor. Talebenin bütün hayatını, bütün gününü kapsayıveriyor bu program ve burada okuyan talebelerin Allah'a, Allah adına okumaya, ya da dinlemeye zamanları kalmıyor.

Ama meselâ Hukuk Fakültesi öyle değil. Ondan dolayıdır ki hukuk öğrencileri, kimi olaylara girebilecek zaman bulabiliyorlar. Ötekilerde hiç olay duyulmuyor, çünkü zamanları yok buna. Öyle bir program ki, bunsuz olmaz deniyor ve gece gündüz onun tüm hayatı bitiriliyor.

Veya sistemlerdede bu böyledir. Meselâ komünizm, kapitalizme göre İslâm'la yarışabilecek bir havada görüyordu kendisini. Yâni bütün hayat programı hakkında söz sahibi kabul ediyordu kendisini. Gençlik hakkında konuşuyor, cinsellik hakkında konuşuyor, aile hakkında, ekonomi hakkında kendisine göre konuşuyordu. Ama kapitalizm öyle değildir. O kimi dünya işlerini düzenlerken meselâ din işine dokunmaz. Bu konuda serbesttir insanlar. Dilersen müslüman ol, dilersen Budist ol fark etmez der.

İşte şeytan da önce:

Yâni karşısındakinin yolunu ne yapar, yapar İslâm'dan saptırır. Bunu beceremezse eğer, muhatabı herşeye rağmen yine de İslâm'a girerse, bu sefer de, o kişinin girdiği yolu, girdiği İslâm'ı eğri büğrü yapmaya çalışır. Yâni adamın İslâm'ını bozar. Din yaşıyorum diye bidatleri karşısına çıkarır onun, ya da din diye insanların sunduğu, aslını bir türlü öğrenemediği bir yığın felsefenin içine çeker onu. Allah'ın kitabına, peygamberin sünnetine değil de insanların kitaplarına, insanların sözlerine sevk eder onu.

Biraz daha açık söyleyelim; Allah'a değil de güneşlere, güneş gibi büyüklere secde etmelerini sağlar. Allah dururken büyüklerin önünde secde ettirir. Güneş aslında büyük yıldızdır değil mi? Böyle güneş gibi piyasada yıldızı parlayan niceleri vardır ki, niceleri onlara secde etmektedirler, onlara secde etmek için çırpınmaktadırlar Allah korusun. Allah buyuruyor ki:

"Ey müslümanlar (dikkat edin!) Hepiniz toptan silme girin! İslâm'a girin ve de sakın şeytanın adımlarına uymayın. Çünkü o size apaçık bir düşmandır."

Sadece şeytana değil, şeytan adına hareket eden yeryüzü şeytanlarına da dikkat çekiyor Rabbimiz. Belki de şeytanların, ya da yeryüzü şeytanlarının bugün en büyük başarılarından birisi de bir mü'mini diğer bir mü'min kardeşiyle iman adına savaştırmasıdır. Yeryüzü şeytanları bugün mü'minleri mü'minlerle savaştırmaktadırlar. Hem de din adına. Devletler planında böyledir, fertler planında da böyledir. Şeytanlar müslümanları bölmüşler, gruplara, hiziplere ayırmışlar, tıpkı Firavun taktiğiyle ve birbirleriyle savaştırmaktadırlar.

Allah buyurur ki: Sakın ha sakın şeytanın size tarif ettiği hiç bir yola tabi olmayın. Şeytanın yoluna tabi olmamanın yolu da Allahu Teâlâ'nın bu kitabında bildirdiği küfür ve şirk yollarını bilmeye bağlıdır. Allah'ın yoluna tabi olmanın yolu da yine Allahu Teâlâ'nın bu kitabın-da bildirmiş olduğu sıratı müstakimi tanımakla mümkündür. Dikkat ederseniz Bakara sûresinde bu ikisi yan yana anlatılmaktadır. Bir tarafta iman diğer tarafta küfür, bir tarafta İslâm diğer tarafta şirk, bir tarafta Allah yolu diğer tarafta şeytan yolları olduğu gibi ikili bir anlatımla anlatılmaktadır. Şeytanı tanımak bu kitapla mümkündür, İslâm'ı tanımak da bu kitapla mümkündür. Kitabı tanırız, böylece şeytanı tanırız. Şeytanı ta-

nırız, şeytan yolundan uzaklaşırız, İslâm'ı tanırız, İslâm yoluna gireriz. Allah'ı tanırız, Allah yoluna gireriz ve tüm şeytanlardan Allah'a sığınırız. Besmele de zaten bu ayetin açıklamasıdır. Şeytandan haramlardan Allah'a sığınacağız ve İslâm'a gireceğiz.

209:Eğer size bunca açık deliller geldikten sonra yine ayağınız kayarsa, iyi bilin ki Allah aziz ve hakimdir."

Size kitapta apaçık beyyinat geldikten sonra, herşey açık açık beyan edildikten sonra yine de sapıtırsanız, şeytanın vartalarına düşüp günahlara girerseniz, bilin ki Allah izzet ve şeref sahibidir, Allah hikmet sahibidir, herşeyi yerli yerince bilendir. Allahu Teâlâ kendi yolundan uzaklaşanlara ve kendisiyle savaşa tutuşanlara karşı çok acımasızdır, intikam sahibidir ve her işi de bilerek yapar, hikmetlidir.

210:"Onlar sadece gözetiyorlar ki, Allah buluttan gölgelikler içinde meleklerle birlikte geliversin de iş bitiriliversin. Halbuki bütün işler Allah'a döndürülüp götürülüp. "

Bunlar artık onu bekliyorlar. Allah'ın kendini, yâni Allahlığını ortaya koymasını, Allahlığını kendilerine göstermesini bekliyorlar. Ama murad-ı İlâhî böyle değildir. Yâni Allah'ın böyle bir yolla insanları imana zorlaması söz konusu değildir. Zira böyle zoraki bir iman Allah'ın istediği iman değildir. Öyle isteseydi Rabbimiz tıpkı melekler gibi doğuştan boyunlarımızdaki ipin ucunu eline alıverir ve bizi iradelerimizle baş başa bırakmazdı. Ne bekliyor bunlar? Açık açık Allah'ı görmek mi istiyorlar? Allah gerçeği hiçbir zaman öyle herkesin kayıtsız şartsız kabul edeceği, hiç kimsenin itiraz edemeyeceği biçimde çırılçıplak gözler önüne sermez. Çünkü o zaman imtihanın mânâsı kal-maz. Başarı ve başarısızlık kavramları anlamlarını yitirir. Bunun içindir ki Rabbimiz insanları şöyle uyarmaktadır: Allah'ın melekleriyle birlikte bütün azametiyle karşınıza çıkacağı günü beklemeyin! Zira o zaman sizin işiniz bitecektir. O zaman azabınız kesinleşecek ve hiç bir şansı-nız da kalmayacaktır. Yâni sizler böyle bir durumla karşı karşıya kaldığınız anda iman ve itaatinizin de hiçbir mânâsı kalmayacaktır. Çünkü artık ona iman denmeyecektir. Gözle görülen bir şeye iman isten-mez. İman gaybın konusudur. Zaten yeis halindeki bir iman da iman değildir. Peki niye iman etmiyor bu adamlar? Neyi bekliyorlar? Kıyametin gelip çatmasını mı bekliyorlar? Bu istedikleri şey kıyametin kop-masından sonra gerçekleşecek bir şeydir. Halbuki kıyamet günü geldiği zaman hiçbir dönüş, hiçbir pişmanlık fayda vermeyecektir. Kıyamet günü hüküm vermek için buluttan gölgeler içinde Allah melekleriyle birlikte gelecek:

" Melekler sıra sıra dizilip, Rabbin gelince,"

(Fecr: 22)

O gün Allah gelecek Melekleriyle beraber. Peki nasıl gelecek Rabbimiz? Nasılını bilmiyoruz. Bu adamların Allah'ın Rasûlünden istedikleri şeyleri bir zamanlar başkaları da peygamberlerinden istemişlerdi:

"Ehl-i kitap senden, gökten kendilerine bir kitap indirmeni istiyorlar.."
(Nisâ 153)

Daha önce Hz. Mûsâ'dan da daha büyüğünü istemişler ve demişlerdi ki; Ey Mûsa Allahu Teâlâ'yı bize apaçık göstermedikçe biz sana iman etmeyeceğiz. Hadi bize apaçık Allah'ı göster demişlerdi. Bu haince tavırlarından ötürü onları yıldırımlar çarpmıştı. Bakın buradaki istekleri de gerçekten çok enteresandır. Allahu Teâlâ'nın o bulutlar arasında, gölgeler arasında kendilerine gelmesini ve de meleklerin kendilerine gelmesini istiyorlar. Aslında Ne istedikleri de belli değil. Bir noktada Peygamberlerle ve müslümanlarla alay söz konusu. Hadi getir bakalım şu Allah'ım dediğin varlığı da bir görelim. Melekleri de getir de şöyle bir görelim bakalım. Diye Peygamberle alay ediyorlar. Şüphesiz bu alaylarının sonunda cezalarını mutlaka çekecekler, ama bu kâfirlere ceza verilinceye kadar da tabi müslümanların bu konudaki imtihanları söz konusu. Müslümanlar çok sıkıntı çekiyorlar ve işte bu sıkıntılı dönemlerinden başarıyla geçebilmeleri için de Rabbi-miz, bu âyetlerle onların morallerini düzeltiyor diyebiliriz. Halbuki Allah'ın böyle bulutlar arasından gelmeyeceği âşikârdır. Melekler geldiği zaman da yeryüzünde kâfirlere artık hayat hakkı kalmayacağı da kesin bellidir.

211:"İsrâil oğullarına sor. Biz onlara ne kadar açık Beyyine'ler (nice âyetler nice deliller) gönderdik. Ama kendisine geldikten sonra kim Allah'ın nîmetini değişti-rirse, bilsin ki gerçekten Allah'ın azabı çok şiddetlidir."

Buradaki "Peygamberim İsrâil oğullarına sor" ifadesi:
"Eğer bilmiyorsanız zikir ehline sorun!"
(Enbiyâ 7)

Ayetinin manası gibidir. Ayetin anlamı; bilmediklerinizi gidin bilenlere sorun demek değildir. Ayetin ma kabline ve ma ba'dine bakılırsa mânânın hiç de böyle olmadığı anlaşılacaktır. Ama ayeti böyle cımbızla çekercesine Kur'an bütünlüğünden, sure bütünlüğünden soyutlayarak anlamaya kalkarsanız o şekilde düşünmeniz mümkün olacaktır. Allah burada buyurur ki; ey peygamberim! Ve ey peygamber yolunun yolcuları, eğer sizler bu kitabın, bu Kur'an'ın Allah'tan geldiği konusunda herhangi bir şüphe içindeyseniz, Bu konuda bir kuşkunuz varsa, o zaman hadi zikir erbabına, fikir erbabına, Tevrat ve İncil erbabına gidin bir sorun bakalım! diyor Allah. Yâni bu Kur'andan bir şüpheniz, bir endişeniz varsa. Değilse gidin onlara sorun falan demiyor bu ayet. Zikir, kitap demektir. Ehl-i zikir de ehli kitap, yâni yahudi ve hıristiyanlar demektir. Ama müslümanlar kavramları değiştirdikleri için bütün bu mânâlar yok olup gitmiştir.

Aslında bu konuda yahudi ve hıristiyanlara bir şeyler sormak yasaktır. Yâni bu Kur'an'ın sağlamasını, yahudi ve hıristiyanlarla yap-mak anlamına

gelecektir ki, bundan menedilmişizdir. Bu bâtıldır. Bizim onlara soracak, onlardan öğrenecek hiç bir şeyimiz yoktur. Allah'ın Rasûlü de asla onlara uymayacak, asla bu konuda onlara bir şey sormadı. İncil ya da Tevrat'ı da getir-seler bu kitaptan daha efdal olmayacaktır. Ama maalesef bu âyetleri farklı anlayan günümüz müs-lümanları arasında Kur'an'dan daha kesin, Kur'an'dan daha üstün yol göstericiliğine inanılan teoride ya da pratikte pek çok kitap vardır. Nice kitaplar vardır ki ortada müslümanlar Kur'an'dan önce onlara ittiba ediyorlar, bundan önce onları okumaya, onlardan bilgilenmeye çalışıyorlar. Âdeta bu kitapları ellerinden düşürmemeye çalışıyorlar. Kur'-an'da biliyorsunuz; Kur'an'ın bir benzerini getirin iddiaları vardır. Eğer gücünüz yetiyorsa hadi bunun bir benzerini, yahut bir sûresini meydana getirin! Gibi âyetler vardır.

Sûrenin evvelinde bunu anlatmaya çalışmıştım. Tarih boyunca tüm insanlık bu meydan okuyuş karşısında susmuş, ancak orada da ifade ettiğim gibi Kur'an'ın nazmına benzer yapamamış, meydana getirememişler, ama maalesef müslümanlar bunu anlayamamış ve onun muhtevasına benzer nice muhtevalar yapmaya çalışmışlar. Müslümanlar Kur'an'dan gafil olduklarından mı? yoksa şeytan onlara amellerini süslü gösterdiğinden mi, o yeni üretilen süreli sistemlere, ideolojilere uyarlar da maalesef Kur'an'ın o konuda ne dediğini dahi bilmezler. Çok pratik bir örnek vereyim: Kur'an diyor ki; ben sizin için mîras sistemi ortaya koyuyorum! Başkaları da diyorlar ki; ey Kur'an! Ey Allah! Sen kanun koyarsan bizde koyarız! İşte bizimki de bir düzen! İşte bizimki de bir kanun! Ve bu ciddi ciddi de müslümanların arasında uygulama alanı buluyor. İşte benim bildiğim bu âyeti de böyle anlayacağız.

"Sor Beni İsrâil'e peygamberim!"

Anlayabildiğimiz kadarıyla bu istekte bulunanlar, Medine'de genelde yahudiler olduğundan ve bu istekler de genelde yahudi kökenli istekler olduğundan dolayı Rabbimiz buyurur ki: Sor Beni İsrâil'e. İsrâil oğullarına sor bakalım.

"Biz onlara ne kadar açık beyyine'ler (nice âyetler, nice deliller) gönderdik."

"Ama kendisine geldikten sonra kim Allah'ın nîmetini değiştirirse, bilsin ki gerçekten Allah'ın azabı çok şiddetlidir."

Bu nîmetlerin neler olduğunu, Bakara sûresinin önceki âyetlerinin ısrarla bize anlattığını görmüştük. İsrâil oğullarını Firavunun zulmünden kurtarmasından, kudret helvası ve bıldırcın etiyle beslemesine, Bakara'nın kurban olayına onları şahit tutmaya, Tur'u üzerlerine kaldırıp mîsak almaya varıncaya kadar vs, vs. Bütün bunlarla birlikte bu adamlar hâlâ inanmamak da devam ediyorlardı. Hani bu adamları Firavun gibi zâlim birinin zulmünden kurtardım ve sonunda onlara devlet nasip ettim, ama onlar Allah'ın nîmetini

değiştiriverdiler. Onlara tarihte hiç kimseye nasip olmayacak nîmetler yağdırdım, ama onlar bu nîmetleri değiştirdiler. Kitaplarını değiştirdiler, kitabın âyetlerini değiştirdiler, ben bir türlü söyledim, onlar bir türlü anlamaya çalıştılar. Emirleri değiştirdiler, deneni denmeyene, denmeyeni denene değiştirdiler. Ben hıtta dedim, onlar hınta anladılar. Ben cumartesi yasak dedim, onlar değil dediler. Değiştirdiler de sonunda ne oldu? Sonun-da ne yaptım onlara bir sor peygamberim! Veya sizler de bugün bir sorun, ya da bir bakın hayatlarına ey müslümanlar! Diyor Rabbimiz.

Müslümanlara bu konuda özellikle İsrâil oğullarına bakarak ibret almaları tavsiye ediliyor. Çünkü onların yerine dünyanın önderliğini üstlenen müslümanların bu konuda çok dikkatli davranmaları gerekecektir. Onlar kitaplarını tahrif ettikleri için, dinlerini arkalarına attıkları için, kitapsız bir hayata razı oldukları için başlarına gelenler, müslü-manlar da aynı duruma geldikleri takdirde onların da başlarına aynı şeyler gelecektir deniyor. Tabi bu emir, onlara sormak anlamına değildir. Zira İslâm ümmetinin başkalarına soracak hiç bir şeyleri yoktur. Bundan kasıt, hem müslümanları ibret almaya davet hem de ehl-i kitabı küçük düşürmektir. Verilen nîmetlere karşı nankörlükleri hatırlatılarak, Allah'a karşı takındıkları tavır gündeme getirilerek onlar yargılanıyorlar. Bu adamlar dün böyleydi, bugün de aynen dünkü hayatlarından farksız bir durumdadırlar.

Aynı şekilde Mûsâ (a.s)'a yapmış oldukları eziyetlerin, Zeke-riya ve Yahya (a.s)'a yapmış oldukları işkencelerin benzerini, şimdi Muhammed (a.s)'a ve onun ashabına da yapmak isterlerse, kesinlikle bilsinler ki Allah'ın azabı, ikabı gerçekten çok şedittir. Şu anda kâfirler yeryüzü müslümanlarına ne kadar işkence yapmayı hedeflerlerse hedeflesinler, ne kadar da tüm plan ve programları müslümanları top-yekun yeryüzünden silmek olursa olsun, bilsinler ki tüm hıristiyan ve yahudiler, savaş anında karşılarında ilk önce Allahu Teâlâ'yı bulacaklardır. Yâni bu savaşta ilk önce Allahu Teâlâ kendi zatıyla ve azametiyle vardır ve müslümanları koruyacak, müslümanlara yardım edecektir. Tüm kâfirlerin kökünü kazıyacak ve işlerini bitirecektir. İşte bilsinler ki Allahu Teâlâ'nın azabı ve ikabı çok şedittir, çok çetindir.

212:"Dünya hayatı kâfirlere süslü gösterildi ve iman edenlerle alay etmek de onlara süslü gösterildi. Çünkü sakınanlar, takva erleri kıyamet günü onların üzerindedirler. Allah dilediğini hesapsız rızıklandırandır.

Hem müslümanlarla alay ediyorlar, müslümanlara hayat hakkı tanımıyorlar hem de dünya hayatından memnun oluyorlar. Tüm hedefleri dünya hayatıdır ve az önceki ekini ve nesli bozma özelliklerinden de anladık ki bu adamların dünyasında da hayır yoktur. Gerçi dış görünüşleri itibariyle dünyayı hedefledikleri için dünyada gerçekten erişemedikleri bir şey yok gibi ama nihâyet kendi elleriyle dünyalarını da bozmuşlar, mekânik bir hayata gelmişler,

robotlaşmışlar, duyguları bitmiştir. Hisleri, hareketleri kaybolmuştur, sevmek, sevilmek, ağlamak, gülmek gibi insani duyguları, fedâkarlık, cefakarlık gibi duyguları tükenmiştir. Yedirme, içirme, infak ve akrabalık bağları, karılık, kocalık bağları, babalık, oğulluk bağları bitmiştir. Herşeyleri bitmiştir. Böyle bir hayatın içinde tüm dünya onların olsa ne olacak ki? Şu anda aslında cehennemi yaşıyorlar, ama böyle bir hayat da onlara süslü geliyor. Bunu hayat zannediyorlar.

Yaşadıkları hayatları iç dünyalarında büyük ıstıraplar oluşturuyor, derin yaralar açıyor; ama bunu sanki fevkalade güzel bir şey miş gibi süslü görmeye çalışıyorlar ve her biri de bunu ortaya koymaktan hiç de sıkıntı duymuyorlar, çok rahat bir şekilde birbirlerini aşağıya indirebiliyorlar, çok rahat bir şekilde birbirlerini atlatabiliyorlar, rezil rüsva bir hayatı birlikte yaşıyorlar. Meselâ bir adam cadde ortasında herkesin gözleri önünde açlıktan ölüp gitse, necisin diye sormuyor, ama yine de bu hayat kendilerine süslü gösteriliyor. İşte böyle tüm gördükleri, oldum olası bir dünya hayatları var, yaşasınlar bakalım; zaten bu adamların hepsi de cehenneme gidecekler. Tümüyle sefaleti yaşıyorlar, ölür ölmez de cehenneme gidecekler, kendilerini büyük bir azabın içinde bulacaklar.

Ve dünyada ne görmüşlerse zevkleri de sefaları da eğlenceleri de hepsi bu kadar olacak. Lâkin işin garibi bu halleriyle bile müslü-manlara hep tepeden bakıyorlar, alay ediyorlar. Ama sakın ha sakın, siz müslümanlar onların alaylarından etkilenmeyin. Onlara acınacak bir zavallı gözüyle bakalım. Ve gerçekten ağlanacak durumda olanların kendilerinin olduğunu söyleyelim onlara ve hiçbir zaman en ufak bir şekilde bile olsa kalbimizden onlara benzemek duygusu geçir-meyelim. Hiçbir zaman onların yaşadığı hayatın özlemini çekmek gibi bir duruma düşmeyelim. Çünkü ilim bizde, hikmet bizde, izzet ve şeref bizde, akıl ve feraset bizde, kitap bizde, hidayet bizdedir. Bütün bunlara rağmen bu zavallıların bizim üzerimizde uyguladıkları propagandalar sonucu hemen hemen çoğumuzun da etkisinde kaldığı konular vardır. Efendim bunların zirveye çıkmış teknolojilerini, sanayilerini, sosyal yaşantılarını, hukuklarını eğitimlerini, yollarını köprülerini takdir etmek gerekir, Alman bilmem ne buluşunu takdir etmek lazım-dır, İsviçre'nin hukukunu takdir etmemiz lazım, Amerika'nın savaş bil-mem nesini takdir etmemiz lazımdır gibi hepimizin kalbine yerleşen u-fak tefek duyguları, aşağılık komplekslerini ısrarla bitirmek zorundayız. Bilmeliyiz ki yeryüzünde kâfirlere imreneceğimiz hiçbir şeyleri yoktur. Güvenebileceğimiz hiçbir hareketleri yoktur, hiçbir karakterleri yoktur. Gerçekten onlar dünyanın en rezil ve en sefil mahluklarıdır.

Bakıyoruz bunlar, dünyaya meyletmeyen, dünyayı kıble edinmeyen, dünyanın geçici emtialarına çakılıp kalmayarak dünyanın ötesinde âhiretin varlığına inanan ve tüm yatırımlarını ebedî hayatları için yapan ve bu yüzden de kendileri kadar mal mülk toplayamamış mü'-minleri, birinci planda âhireti ve

Rablerinin rızasını kazanmaya çalış-tıkları için dünyada fakir kalmışları küçümserler. Çünkü bunların üstünlük, alçaklık kıstasları da dünyadır, dünyanın süsü ve ziynetidir. Dünyalık sahibi olanlar bunlara göre üstün insanlardır. Tüm plan ve programları dünya içindir. Hayatın, dünyanın, dünyalık şeylerin, paranın, pulun, makamın, mansıbın kulu kölesi olarak değil de, efendisi olarak kalmayı tercih edenler, dünyada çok yüce idealleri gerçekleştirmek için çırpınanlar Allah katında üstün iken bunlar nazarında düşük insanlardır. Böyle insanlarla alay ederler. Varsın kendilerini üstün görsünler ve bununla avunsunlar ama bakın Allah Mâide sûresinde diyor ki:

"Allah katında bundan daha kötü bir karşılığın bulunduğunu size haber vereyim mi" de, Allah kime lânet ve gazap ederse, kimlerden maymunlar, domuzlar ve şeytana kullar kılarsa, işte onlar yeri en kötü ve doğru yoldan en çok sapmış olanlardır."

(Mâide 60)

Bu âyetinde de yeryüzünün en şerli insanlarının tâğutlara kulluk edenler olduğunu anlatır Rabbimiz. Allah'tan başkalarının emirlerine itaat ederek, Allah'tan başkalarının yasalarını uygulayarak onlara kulluk yapanlar yeryüzünün en kötü varlıklarıdır buyuruluyor.

Ama buna rağmen işte kendi hayatları kendilerine süslü gösterildiği gibi, etkileri altına aldıkları biz zavallıları da kendi pis dünyala-rının kutsallığı hegemonyasına çekmeye çalışıyorlar. Gelin ey müslü-manlar bu içinde bulunduğunuz kötü durumdan kurtulmak istiyor-sanız, siz de bizim gibi olun, siz de bizim gibi düşünün, bizim gibi yaşayın diyerek bizi de kendi cehennemlerine çekmeye çalışıyorlar. Ama inşallah biz onların bu zavallılıklarına, bu oyunlarına gelmeyeceğiz.

"Çünkü sakınanlar, takva erleri kıyamet günü onların üzerindedirler. Allah, dilediğini hesapsız rızıklandı-randır."

Sadece öbür tarafta üstte değildir müslümanlar, dünyada da üstündür müslümanlar. Müslümanlar hem dünyada hem de âhirette kâfirlerden üstündürler. Her ne kadar zahiren bu kâfirler, müslüman-lar karşısında son elli-yüz yıldır bir üstünlük sağlamış gibi görünseler de. Ya da son elli-yüz yıldır müslümanlar bu kâfirler karşısında bir komplekse düşmüş olsalar da. Ama elhamdülillah ki, Allah'ın yardımıyla izzet ve şeref yavaş yavaş müslümanlara dönmeye başladı. Şu andaki dünyanın bundan yüz yıl önceki dünya olduğunu kabul etsek ve birer birer müslümanların özgürlüklerini kaybettikleri, tüm dünya müslümanlarının ölümle burun buruna getirildiği ve hiç bir müslüma-nın; "ben müslümanım" demeye cesaretinin ve hakkının kalmadığı bir ortamı düşünelim, böyle bir ortam olsaydı ve bütün müslümanları teker teker öldürselerdi bile, yeryüzündeki Kur'an'ları birer birer parçalayıp yok etselerdi, nihâyet yeryüzünün en şerefli insanları yine müs-lümanlardı ve öteki hayatta da yine izzet ve şerefe kavuşacak olanlar yine müslümanlar olacaktır. Ve bundan dolayıdır ki şu

anda müslü-manlar zerre kadar bir komplekse kapılmamalıdırlar, ezilmemelidirler, izzet ve şerefin ancak kendilerinde olduğu bilincine ermelidirler.

"Şüphesiz ki Allah, kullarından dilediklerini hesapsız rızıklandırır."

Kimilerine az verir, kimilerine çok verir. Onun içindir ki sakın ha sakın, çok verdikleri, ya da az verdikleri, çoklukla azlıkla şeref ve izzet görmeyelim, ya da yakınlık bilmeyelim. İzzet ve şeref takvadır, yakınlık takvadır, yakınlık imandır ve teslimiyettir, bunu hiç bir zaman hatırımızdan çıkarmayalım.

213:"İnsanlar tek bir ümmetti. Allah müjdeci ve korkutucu olarak Peygamberler gönderdi. Ve beraberlerinde insanların anlaşmazlığa düştükleri yerlerde aralarında hüküm vermek üzere hak kitaplar indirdi. Kendilerine kitap verilenler kendilerine apaçık belgeler geldikten sonra aralarındaki ihtiraslarından dolayı ayrılığa düştüler. İşte Allah böylece iman edenleri kendi izni ile ihtilâf ettikleri konularda hidâyet edip gerçeğe ulaştırmıştır. Allah dilediğini doğru yola iletir."

İnsanlar Hz. Adem'den bu yana tek ümmetti, tek milletti, tek bir sistemleri vardı, tek bir inançları vardı, Allah onların aralarından peygamberler gönderdi, onlarla beraber kitaplar gönderdi. İhtilâf ettikleri konularda, problem yaptıkları konularda aralarında hükmetmesi için. Allah ihtilâfları halletmek için kitaplar indirmiştir.

Âyetten anlıyoruz ki kimilerinin iddia ettikleri gibi yeryüzünde insanlık tarihinde karanlık bir dönem yoktur. İnsanlık tarihi vahiyle başlamıştır. İlk insandan bu yana Cenab-ı Hak kullarını hiçbir zaman vahiysiz bırakmamıştır. İnsanlar yeryüzünde yaratıldıkları andan itibaren dinsiz ve yolsuz bir dönem yaşamamışlardır. Hz. Adem'i yaratmış Rabbimiz, ona vahiy göndermiş; Hz. Adem ve çocukları, torunları uzun bir süre vahiyle yollarını bulmuşlar ve tek bir ümmet olarak aynı inançla, aynı dinle yürümüşler. Daha sonra insanlar çoğalıp yeryüzüne yayılınca, zamanla insanlar bu tevhidden inhiraf edip bâtıl yollara ve şirke düşmüşler.

İşte yeryüzünde her ne zaman insanlık tevhid konusunda ihti-lâf edip, vahiyden uzaklaşıp bâtıl yollara düşmüşlerse, Allah onları dü-zeltmek için ihtilâf ettikleri tevhide onları yeniden davet etmek için peygamberler göndermiştir. Demek ki insanlığın başlangıcı tevhittir, aydınlıktır. Küfür, şirk, bâtıl ve karanlıklar sonradan çıkmış ârızî şey-lerdir.

Yalnız Allah'ın indirdiği haktır. Ona muhalefet eden herşey bâtıldır ve sapıklıktır. Tüm insanlık bir şey üzerinde toplanıp bu haktır deseler de şâyet o Allah'ın indirdiğine ters düşüyorsa o bâtıldır. Allah'ın indirdiğinin dışında hak yoktur. Allah'ın indirdiğinin dışında hüküm de yoktur. Bu hak hüküm ortaya

konulmadıkça da insanlar arasındaki ihtilâfların bitmesine de imkân ve ihtimal yoktur. Allah'ın hak olarak indirdikleriyle hükmetmedikçe de yeryüzünde asla salah, sulh ve sükun asla gerçekleşmeyecektir. İhtilâfları çözecek bir tek yol, bir tek kaynak vardır. O da Allah'ın yeryüzünde ihtilâfları çözmek üzere indirdiği kitaptır.

Allah kitap göndermiş. Peki niye göndermiş kitabı? Kitapla amel edilsin diye. Kitap yürürlüğe konulsun diye. Kitapla insanlık hayat programlarını belirlesinler ve kitapla yol bulsunlar diye.

Bakın, şu anda Rabbimizin en büyük nîmetleriyle karşı karşı-yayız. Elimizde kitabımız var. Bir de müjdeci ve uyarıcı olarak Peygamberler gönderdi Rabbimiz. Bu peygamberler bizi uyardılar, bizi müjdelediler. Peygamberler bize cenneti getirdiler, bize cehennemi getirdiler, kıyametle bizi uyardılar, dünyada hasenelerle bizi uyardılar, âhirette hüsnalarla bizi yüz yüze getirdiler.

Ve bir de bu peygamberlerin yanında kitap gönderdi Rabbi-miz. Rasulullah'ın yanında da bir Kur'an geldi. Bu kitap hak olarak indi, bâtıl olsun diye, oyun eğlence olsun diye gelmedi. Yeryüzünde zulüm ve haksızlıklar hakim olsun diye gelmedi. Yeryüzünde bozgunculuk olsun diye gelmedi, insanlar ekini ve nesli bozsunlar diye inmedi, bu kitapla yeryüzüne hakim olanlar yeryüzünde adâleti, özgürlüğü, hürriyeti hakim kılsınlar ve insanlar rahat bir şekilde Allah'a kulluk yapsınlar ve de aralarındaki problemlerini bu kitaba göre çözümlesinler diye Allah bu kitabı göndermiştir. Ama:

"Kendilerine kitap verilenler, kendilerine apaçık belgeler geldikten sonra aralarındaki ihtiraslarından dolayı ayrılığa düştüler."

Kendilerine kitap verilenler, kendilerine bu kitaplar geldikten sonra niye ihtilâfa düşmüşler? Eğer bu insanları ihtilâfa düştükleri konular hakkında âyet bulunmayan konular olsaydı neyse; ama bakın, bunlar kendilerine deliller geldikten sonra, hakkında nas bulunan konularda ihtilâfa düşmüşler.

Bu konuya inşallah dikkatinizi çekeyim, genelde çok problem yapıyoruz. Elimizde Kur'an ve peygamber sünneti olduğu halde acaba niye bu toplum hâlâ fırka fırka? Niye grup grup? Niye ayrışmışlar? Niye ihtilâfa düşüyorlar? Elimizde Kur'an ve peygamber sünneti olduğu halde bizim ihtilâfa düşmemizin sebebi:

Aralarındaki azgınlıktan dolayıdır, aralarındaki hırstan dolayıdır. Kur'an'a ve Peygambere göre azgınlık yapan toplumlar mutlaka ihtilâfa düşeceklerdir. Kur'an'a ve Peygambere samimi olarak yönelenler, samimi olarak kulak verenler, samimi olarak bu kitaba ve peygambere uymak isteyen bir topluluk, Allah'ın gazabıyla kesinlikle birbirlerini öldürür hale gelmezler. Birbirlerini yiyecek hale gelmezler.

Yâni bugün bizi bu hale getiren bizim kitabımız değildir. Bizim peygamberimiz de değildir bizi bu hale getiren. Eğer bugün bu müs-lümanlar fırka fırka, grup grup, hizip hizip birbirlerini yiyecek bir durumdalarsa, parça parça olmuş bir durumdalarsa ve dünya üzerinde zillet ve meskenet üzerimize çökmüşse, bu noktada her müslüman tek tek şunu demek zorundayız:

"Ey Rabbimiz, biz nefislerimize zulmettik! Eğer bizi yarlığayıp bu halden kurtarmazsan işimiz bitiktir."
(A'râf 23)

Diyecek ve her birimiz nereden yönelirsek yönelelim, bu kitaba yönelmek zorundayız. Bir ip var ki gökyüzünden arza uzatılmış, çukurun içinde olan herkes ona uzanmak zorundayız. Herkes ona ulaşabilir, çöllerde olanlar ona ulaşabilir, kutuplarda olanlar ona ulaşabilir, dağlarda olanlar ulaşabilir, buzullarda olanlar ulaşabilir.

Evet, yeryüzünün neresinde olursak olalım bu ip her zaman gözümüzün önündedir. Her an bu ipe ulaşma imkânımız vardır. Yeter ki biz samimiyetle kurtulmak için bu kitaba kulak verelim, bu kitabı menfaatlerimize satmayalım. Yeter ki bu kitaba sadece kendi dünyamız için müracaat etmeyelim, azgınlaş-mayalım, samimi olalım bu konuda. Kesinlikle böyle olursak, samimiyetle yol bulmak için, hayatı düzenlemek için müracaat edersek Rabbimiz bu kitapla bizi hidâyete erdirecek, bize yol gösterecektir ve bizim bütün problemlerimizi halledecektir.

Buna iman edeceğiz ve kesinlikle bizim işimiz bu kitaba sa-rılmak olacaktır. En baş işimiz bu kitabı gündeme getirmek olacaktır. Şu insanlar şöyle, bu insanlar böyle, bunlarla uğraşmayacağız. Ben samimiyetle bunu yaparsam, bununla dirilmeyi hedeflersem, diğer müslümanlar da bunu yapmaya başlayacaklar, onlar da aynı hedefin içine girecekler ve Allah'ın rahmeti bereketi bizimle olacaktır. Dünyada mutlu bir hayata, âhirette de cennete ulaşabilmek için buna muhtacız. Değilse Allah'ın kitabından uzak, peygamberinin yolundan habersiz ne dünyamız güzel olur, ne de âhiretimiz. Bunu hiçbir zaman hatırımızdan çıkarmamalıyız.

"İşte Allah böylece iman edenleri kendi izni ile ihtilâf ettikleri konularda hidâyet edip gerçeğe ulaştırmıştır. Allah dilediğini doğru yola iletir."

Allah kime hidâyet ediyor? İman edenlere. Hangi konuda onlara doğruyu gösteriyor? İhtilâf ettikleri konularda. Demek ki hidâyetin bize ulaşabilmesi için, bizim mü'min olmamız gerekiyor. Samimiyetle mü'min olmamız gerekiyor. İman ettik mi, teslim olduk mu Allah bize yardım edecektir. Allah'ın vadidir bu

ve Allah kesinlikle vadinden dön-meyendir. Allah vadinden asla caymaz, haksızlık yapmaz, zulmet-mez.

Yapılacak iş; o zaman bu kitaba akıllı uslu kulak vermek ve bu kitabın dediğine samimiyetle teslim olmaktır. Ama aklı işin içine karıştırıp, menfaatlerimizi ön plana çıkarıp şöyle demeye başladık mı, iş çığırından çıkıyor. İyi ama ya Rabbi, hoş ama ya Rasûlallah, güzel diyorsunuz da bizim hayatımız şöyledir, bizim durumumuz böyledir dedik mi, yâni ya Rabbi, ya Rasûlallah şunları şunları da düşündünüz mü? diye Allah'a ve Resûlü'ne akıl verip yol göstermeye kalktık mı, o zaman sapma başlıyor Allah korusun.

E ben böyle diyorum, sen böyle diyorsun, ötekisi böyle diyor ve her birimiz ayrı ayrı yerlerde sapmaya başladık mı, bakıyoruz ki birimiz on metre bir tarafa, öbürümüz yirmi metre başka bir tarafa gitmiş. Ama hiç birimiz sapma içine girmeden, yamulmadan Allah'ın kitabına sarılsak, biz niye ayrılalım da o zaman? Hepimiz de aynı yola gideriz.

214:"Yoksa sizden öncekilerin başına gelenler sizin de başınıza gelmeden öyle elinizi kolunuzu sallaya sallaya cennete gireceğinizi mi sanıyorsunuz? Kendilerine sıkıntılar ve yokluklar gelip çattı ve sarsıldılar. Hattâ Peygamber ve beraberindeki mü'minler: Allah'ın yardımı ne zaman? Diyorlardı. Gözünüzü açın! Şüphesiz Allah'ın yardımı yakındır."

Yâni İslâm'ın tümünü yaşamadan, Allah'ın tüm emirlerini tatbik etmeden, hayatınızın tümünde Allah'ın kulu olduğunuzu unutmayıp, Allah'ın tüm arzularını gerçekleştirmeden, yâni tümüyle silme girmeden cennete girebileceğinizi mi zannediyorsunuz? Cenneti kazanmak öyle kolay değildir. Hayatın tümünde Allah'ın kulu olmadıkça, kulluk yolunda önümüze çıkabilecek tüm zorlamalara göğüs germeden, malı ve canı Allah yolunda fedâ etmeden, Allah'ın mal, can ve çocuklarımıza verdiği musîbetlere karşı sabretmedikçe cennet kazanılamaz. Demek ki kolay olmuyor bu iş. Kolaylıkla olmuyor cennete gidiş. İhtilaflardan uzaklaşmak kolay. Kitap ortada, sünnet ortada, hemen sarılırız olur biter. Birlikte hareket etmemiz de kolay. Ama geriye cennete girme kalıyor ve bizden öncekilerin başına gelenler bizim de başımıza gelmeden de kolay olmuyor bu iş. Nasıl olmuş onların durumu? Neler gelmiş onların başına?

"Kendilerine sıkıntılar ve yokluklar gelip çattı ve sarsıldılar. Hattâ Peygamber ve beraberindeki mü'minler: Allah'ın yardımı ne zaman? Diyorlardı. Gözünüzü açın! Şüphesiz Allah'ın yardımı yakındır."

İşte bunaldıkları, daraldıkları bir anda böyle söyleyenler gibi, sizler de bunalıp sıkılmadan, ümitlerinizi tamamen Allah'a bağlayacak hale gelmeden, herşeyden ve herkesten ümitlerinizi kesip yalnızca Allah'a yönelip; Allah'ım! Zaferin ne zaman? diye yalvaracak hale gelmeden cennete gireceğinizi mi sanıyorsunuz? Siz bu hale gelince de Allah buyuracak ki: Bekleyin, Allah'ın yardımı yakındır! Şu anda dünya üzerinde gerçekten böyle bir ortamda olan,

daralan, sıkıntı içinde olan ve gerçekten ne yapacaklarını şaşırmış ve herşeyden ümitlerini kesip: Ya Rabbi! Bize bir çıkış yolu göster! Bize senden başka yardım edecek kalmamıştır! Biz ne yapacağız? Ne olacak bizim halimiz? diyen müslümanlara karşı bu müjdeyi verebiliriz. Bekleyin müslümanlar! Dayanın müslümanlar! sabredin Allah'ın yardımı yakındır diyebiliriz. Bu insanlar Allah'tan, okudukları Kur'an'dan bu müjdeyi alacaklar, müjdeyi alan toplumlar zafere ulaşacaklar, zafere ulaşan bu toplumlar yine Allah'a hamd ve tesbihle görevli olacaklar ve yepyeni bir hayata başlayacaklar.

Ama bu müjde şu anda bize biraz uzak gibi. Yalnız bir de şu var ki, yaşadığımız dünyada galibiyet, ya da mağlubiyet, izzet ya da zillet her hâlükârda bizim bir imtihanın içinde olduğumuzu göstermektedir. Yâni böyle bir ortamın içinde olmayan müslümanların da kendi başlarına diri kalabilmeleri, böyle bir ortam içinde onların da Allah'a yalvarmaları, Allah'tan çıkış yolu istemeleri ile, beri tarafta kimi müslü-manların da izzet ve şerefe ulaştıktan, mülk ve saltanatı elde edip e-gemenliklerini kazandıktan sonra, Allah'ın dinini hakim kılmaya çalışmaları herkesin imtihanını eşitleyiveriyor. Yâni farz edin ki şu anda dün-yanın tek güçlü devleti biz olsak ve tüm dünya kâfirleri bizim önümüzde eğilseler, bizler yine kullukla, yine tesbihle, yine tekbirle, yine hakla ve Allah'a kullukla sorumluyuz demektir.

Şu anda dünyada tek İslâm gücü olmasa, müslümanlar kıyam edemeseler, müslümanlar savaşmak şöyle dursun, savaşı akıllarının ucundan bile geçiremeyecek bir durumda olsalar, kendi kendilerine bile yardım etmeye, oğullarına, kızlarına hakim olmaya bile güç yetiremez bir durumda olsalar, yine bizler, Allah'a kullukla, Allah'ın yüceliğini kabulle, takvayı kabulle mükellefiz. Tesbihi, tekbiri gerçekleştirmekle mükellefiz demektir. Hayat budur ve ölünceye kadar, kıyamete kadar da bu iş böylece devam edecektir.

215:"Peygamberim, sana neyi infak edeceklerini sorarlar. De ki; hayırdan ne infak ederseniz ana babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara ve yolda kalmışlara. Hayırdan ne yapmışsanız Allah şüphesiz onu bilmektedir."

Mahallenizde, mahalle deyince ne kadar sınır çizebilirseniz, belki apartman hayatı yaşayanlar için bu zordur; ama bir mahallede yaşayanlar için biraz daha kolaydır. Mahallenizde halini ahvalini bilmediğiniz bir tek komşu olmasın. Mahallenizde durumunu bilmediğiniz bir tek komşunuz olmasın. Ve çok rahat bir şekilde derdi olan müslümanlar size gelebilsinler. Ama bu ortamı siz oluşturacaksınız. Siz onlara gideceksiniz, siz onlarla beraber olacaksınız ki, onların da sıkıntısı, derdi olduğu zaman size gelebilsinler.

Hısım, akrabalarınız içinde derdini size açmak istedikleri za-man çok rahat açamayacak kimse kalmasın. İlk önce emmi, dayı, teyze deyin. Sonra emmi çocukları, dayı çocukları deyin. Sonra babalarınızın emmi dayı çocukları

deyin. Yâni gücünüz nereye kadar ulaşırsa, bu sorumluluk sahasını yavaş yavaş artırmaya gayret edelim inşallah. Yâni infak, bu kitabı birilerine götürmemizin ve pratikte uygulamamızın en kestirme yoludur. Yâni ilk önce biz bu insanlara fedâkarlığı götürelim ki, fedâkarlığımızla birlikte bu kitap da onlara ulaşmış olsun. Yetimler, miskinler, akrabalar, yolcular ve komşulara infak edeceğiz. Ama şüphesiz ki bu da bizim fedâkarlığımızı gerektirecektir. Fedâkarlık yapabilmemiz de masraflarımızdan kısmayı gerekli kılacaktır. Masraflarımızı kısacağız, yeni yeni hedefleri bir tarafa bırakacağız, lüksü bir tarafa bırakacağız. Yâni şu anda para harcama yollarını kısacağız, paralarımızı Allah için başkalarına harcama yollarını bulmaya çalışacağız. Biraz önceki dediğimle bu ikisi doğru orantılıdır. Kendi harcamalarımızı kısmamız demek; bizim paralarımızı başka yerlere harcama imkânımızın doğması demektir, biz bunu gerçekleştirdik mi de toplum yavaş yavaş İslâm'a doğru dönecektir. Kâfirler bu hareketlerden memnun olmayacaklar, ayrışma başlayacak, ayrışma başlayınca da savaş başlayacak, savaş başlayınca da Allah'ın yardımıyla müslümanlar muzaffer olacak. Veya bakarsınız ki Allah'ın lüt-fuyla bütün insanların meyli size doğru olacak ve yine Allah'ın lütfuyla toplumun içinde bir savaş olmadan, toplum İslâm budur diye teslim olacak ve bu sefer dış dünyayla hesaplaşmamızı da Allah kolay kılacaktır inşallah.

216:"Ey iman edenler! Hoşunuza gitmediği halde savaş size farz kılındı. Ama olur ki bir şey hoşunuza gitmediği halde sizin için daha hayırlıdır. Ve olur ki bir şey sevdiğiniz halde sizin için şer olabilir. Allah bilir, siz bilmezsiniz."

Rabbimiz hoşlanmasanız da savaş size farz kılındı buyuruyor. Aslında herhangi bir şeyden hoşlanıp hoşlanmamak mü'minin elinde olan bir şey değildir. Müslüman teslim olan kişidir. İradesini Allah'a teslim eden kişidir müslüman. Yâni Allah'ın seçimini kendisi için seçim kabul eden, arzularını Allah'ın arzularına teslim eden kişidir. Allah onun adına bir şeyden razıysa, mü'min de ondan razı olmuştur. Allah kendisi adına emir veya yasak olarak neleri seçmişse, Allah'ın seçimini kendisi için seçim kabul etmiş kişidir mü'min. İman bunu gerektirir, teslimiyet bunu gerektirir. Aksi takdirde imandan söz edilemez.

İnsanın bir şeyden hoşlanması ya da hoşlanmaması, o şeyin hayırlı veya hayırsızlığını belirlemez. Aksine bir şeyin hayırlı ya da ha-yırsız oluşu, onun sonucunu bilmeye bağlıdır. Bir şeyin sonucunun ne olacağını, nasıl sonuçlanacağını Allah'tan başka hiç kimse bilemez. Başladığı bir işin sonucunun ne olacağını? Nasıl olacağını bilemeyen bir insanın hayırlıyı hayırsızı önceden tesbit etmesi mümkün değildir. Öyleyse iyinin kötünün, hayrın şerrin, haramın helâlin, hakkın bâtılın tesbitinde kıstas vahiydir. Bunu bilen sadece Allah'tır. Bakın âyetin devamında buyurur ki Rabbimiz:

"Allah bilir, siz bilmezsiniz!"

Buyurur. Yâni sizler hakkınızda neyin hayırlı, neyin hayırsız olduğunu bilemezsiniz! Bunu bilen ancak Allah'tır. Perdelerin arkasını, hadiselerin arka planını bilen ancak Allah'tır. Çünkü hayatın sahibi, varlığın sahibi Allah'tır. Hayatın tüm kanunlarını koyan Allah'tır. Bunu bilen Allah, sizin adınıza verdiği tüm emirlerinde sizin hayrınıza, sizin menfaatinize emirler vermektedir. Tüm kötülüklerden, tüm zararlardan korunmanız için de yasaklar koymaktadır. Emirleri de, yasakları da sizin hayrınıza, sizin menfaatinizedir.

Zira insanlar pek çok şeyin kendileri hakkında zararlı olduğu-nu, uzun ve yorucu deneyimler sonucunda öğrenebilmişlerdir. Hattâ kimi deneyimler milyonlarca insanın hayatına mal olmuştur. Pek çok şeyin deneyimi de hâlâ mümkün olamamıştır. Herşeyi bilen, bilgi ken-disinden olan Allah'ın bilgisine teslim olmayan insanlar, bu konuda daha çok şeyler çekeceklerdir.

Âyet-i kerîmede konu edilen savaş da böyledir. Allah buyurur ki; hoşunuza gitmese de savaş size farz kılınmıştır. Yarattığı insanın fıtratını bilen Allah, yarattığı insana din gönderirken onun bu fıtratını asla göz ardı etmez. İnsan fıtraten savaştan hoşlanmaz. Savaş insan nefsine ağır gelir. Çünkü savaşta ölmek vardır, öldürmek vardır, yara-lanmak vardır, maldan ve candan fedâkarlıklar vardır. Bu yüzden insan fıtraten güçlükleri sevmez. Ama yeryü-zünde zulmün, işkencenin, adâletsizliklerin, kullara kulluğun bitirilip yerine adâletin ve Allah'a kulluğun gerçekleştirilebilmesi için savaş kaçınılmaz bir sonuçtur. Yâni yeryüzünde savaş, barış ortamının gerçekleştirilmesi için bazen kaçınılmaz bir vakıa olabilir. Zira yeryüzünde hakkın hâkimiyeti olmadan, fitne kaldırılmadan, barış ortamını görmek mümkün değildir.

İşte Allah'ın kullarını, Allah'a kulluktan koparıp, kendilerinin kulu ve kölesi haline getiren, Allah kanunlarını kaldırıp kendi kanunlarını yürürlüğe koyan, insanları Rablerine değil de kendilerine boyun eğmeye zorlayan ve böylece Allah'ın kullarını fitneye düşüren tüm tâğut-lara kaşı savaşılmadan, barışın sağlanması mümkün değildir.

İşte yeryüzünde huzurun, barışın, Allah'a kulluğun gerçekleştirilmesi adına savaşmanız, bu uğurda mal harcamanız, sıkıntılara göğüs germeniz sizin için hayırlıdır. Siz bunun sonunu bilemediğiniz için hayırsız görseniz de sizin için hayırlıdır. Şehâdet hayırlıdır, cennet hayırlıdır, ganîmet hayırlıdır, zafer hayırlıdır. Hepsi sizin için hayırlıdır diyor Rabbimiz.

217:"Sana haram ayda savaşın hükmünü soruyorlar. De ki; o ayda savaş büyük günahtır. Ama Allah yolundan menetmek, ona ve Mescid-i Haram'a küfürde bulunmak, ahalisini oradan çıkarmak, Allah katında daha büyük bir günahtır. Fitne katilden daha büyüktür. Kâfirler ellerinden gelse sizi dinlerinizden döndürünceye kadar sizinle çarpışır dururlar. Sizden kim

dininden döner de kâfir olarak ölürse işte onların amelleri hem dünyada hem de âhirette boşa gider. Ve işte bunlar cehennemliklerdir. Onlar orada ebedî kalacaklardır."

Bu âyet hicretin ikinci yılında, Recep ayında vukua gelen bir hadise üzerine nazil olmuştur. Allah'ın Rasûlü Abdullah bin Cahş baş-kanlığında sekiz kişilik bir heyeti Mekke ile Taif arasındaki Nahle bölgesine gönderdi. Düşmanı gözetleyip planlarıyla ilgili bilgi toplamala-rını emretmişti. Allah'ın Rasûlü kendilerine savaş izni vermediği halde bu grup Mekkeli müşriklere ait bir ticaret kervanına saldırmış, bir kişiyi öldürmüş ve diğerlerini de esir alarak ganîmetlerle birlikte Medine'ye dönmüşlerdi.

Bu müslümanlar o gün Recep ayının son günü mü, yoksa Recep ayı bitmiş ve Şabanın ilk günü mü olduğu konusunda şüpheye düşmüşlerdi. Yâni bu olay haram aylardan biri olan Recep ayı içinde, Recep ayının son gününde mi olmuştu? Yoksa haram ay çıkmış ve Şaban ayında mı vukua gelmişti, bu konuda şüphe vardı.

Seriye ganîmet ve esirlerle beraber Medine'ye dönünce, Allah'ın Rasûlü; ***"Ben size haram aylarda savaşmamanızı emretmemiş miydim!"*** buyurarak onları azarladı ve bunu tasvip etmedi. Bu hadise üzerine Mekke'li müşrikler ve onların Medine'deki müttefiki durumunda olan Medine'li yahudiler ve müslüman olmadıkları halde müslüman görünen münâfıklar aleyhte propagandaya başladılar. Muhammed haram aylarda bile adam öldürüyor! Haram aylarda bile kan dökmeye devam ediyor! diyerek yaygara yapmaya başladılar. İşte bu hadise üzerine âyet nazil olur.

Peygamberim, senden haram aylarda savaşma konusunu soruyorlar. De ki haram aylarda savaşmak büyük günahtır. Haram aylarda kâfirler saldırmadıkları sürece savaşmak haramdır. Kimilerine göre bu bugün de geçerlidir. Ve kıyamete kadar geçerliliği devam edecektir. Ama kimi âlimlerimize göre bu âyet:

"Müşrikleri nerede bulursanız öldürün!"

(Tevbe: 5)

Âyetiyle nesih edilmiştir. O âyetin bu âyetle nesih edildiğini söy-lemişlerdir. Nitekim Allah'ın Rasûlü Huneyn savaşında Havazin kabilesiyle, Taif savaşında da Sakif kabilesiyle haram aylarda savaşmıştır. Kâfirler müslümanlara saldırdıkları sürece, müslümanlar elbette bu aylarda bekleyecek değillerdir. Bakın âyetin bundan sonraki bölümünde Rabbimiz şöyle buyuruyor:

Haram aylarda savaşmak büyük günahtır, ama insanları Allah'ın yolundan engellemek, Allah'ın kullarını Mescid-i Haramdan çıkarmak, mescidleri aslî

fonksiyonlarından uzaklaştırmak, Mescid-i Haram'a küfürde bulunmak, Allah katında daha büyük bir günahtır.

"Fitne katilden daha büyüktür."

Yâni sizin şirk fitneniz öldürmekten daha beterdir. Sizin insanları zulümle, işkenceyle, din eğitiminden mahrum bırakmakla ya da verdiğiniz materyalist eğitimlerle dinlerinden döndürmeye çalışmanız, Rabbim Allah diyen müslümanları, Allah'ın mescidinden ve vatanlarından çıkarmanız, öldürmekten daha beterdir. Hattâ:

"Kâfirler ellerinden gelse sizi dinlerinizden döndürünceye kadar sizinle çarpışır dururlar."

Dün de bugün de kâfir budur. Eğer ellerinden gelse, güçleri yetse yeryüzünde bir tek müslüman kalmayacak biçimde sizleri dinlerinizden döndürmeye ve sizi yok etmeye çalışırlar. Tüm yeryüzü kâfirleri yeryüzünde müslümanın varlığına asla tahammül edemezler. Hattâ bu kâfirler işte görüyoruz İslâm'ı hiç bilmeyen, tanımayan sadece adı müslüman olan, sadece atalarından kalma bir kısım âdetleri din diye yaşamaya çalışan insanlara bile tahammülleri yoktur. Adı Ah-met, Mehmet gibi müslüman adı olan kafası demokratik ve laik olan insanların varlığına bile tahammülleri yoktur. Yıllardır dünyanın her yerinde müslüman kanı döküyorlar kâfirler. Müslümanlar onlardan bir tek kâfiri öldürdüğü zaman hemen feryadı basıyorlar, bu müslümanlar adam öldürüyor! Bunlar barbarlar diye. Kendilerinin son elli yılda öldürdükleri müslümanın sayısını bile bilmek mümkün değildir.

Yıllardır Filistinli müslümanları öldürürler. Bunu yaparken kendileri haklıdır; ama günün birinde kendilerinden bir tanesi öldürüldüğü zaman müslümanlar terörist oluyor. Bunlar zâlim, âsî, saldırgan insanlardır. Allah'a ve âhirete de inanmadıklarından hiçbir ölçü tanımazlar. Kendileri oluk oluk müslüman kanı akıtırken, müslümanları yok etmek ve öldürmek için silahlanırken, müslümanları silahtan tecerrüt etmeye çalışıyorlar.

Bu kâfirlerin her çağda tek hedefleri, yeryüzünde İslâm'ın ve müslümanların mevcut olmamasıdır. İslâm'ın ve müslümanın varlığı bu kâfirlerin korkulu rüyasıdır. Bunlar şunu kesinlikle biliyorlar ki; yeryüzünde İslâm varsa küfür asla yaşayamaz. Yeryüzünde az da olsa bu dine inanan, bu sistemi uygulayan, Allah'a inanan bir müslüman topluluk bulundukça onlar bâtıl yollardan, zulüm ve fesatlarından asla emin olamazlar. Müslümanın varlığı, gecenin zifiri karanlığını ortaya çıkaran gündüzün varlığı gibidir. Onun içindir ki kâfirler yeryüzünde bir tek müslümanın varlığına bile tahammül edemezler ve şu anda tüm çıplaklığıyla müşahede ettiğimiz gibi müslümanları yok etmek için ellerinden gelen herşeyi yapmaktadırlar. Hattâ yeryüzünde bir tek müslüman kalmayıncaya kadar bizim savaşımız sürecektir diyor adamlar.

"Sizden kim dininden döner de kâfir olarak ölürse, işte onların amelleri hem dünyada hem de ahirette boşa gider. Ve işte bunlar cehennemliklerdir. Onlar orada ebedî kalacaklardır."

Âyet-i kerîme bu kâfirlerin haklılığını kabul ederek onların ağızlarını kullanmanın çok tehlikeli olduğunu anlatıyor. Kâfirlere meyletmek, onları kabullenmek, küfrü kabullenmek demektir. İslâm'dan sonra küfre dönmek demektir.

"Habita" kelimesi devenin düşüşü için kullanılır. Devenin zararlı yerlerde otlayarak, zararlı otları yiyerek şişmesi, sonra da ölmesi anlamına kullanılan bir kelime. Burada da amellerin düşmesi, boşa gitmesi anlamına geliyor.

Şirk koşan kişinin tüm amelleri boşa gidecektir. Zümer sûresinde Rabbimiz şöyle buyuruyor:
"Ey peygamberim! Sana ve senden önceki elçi-lerimize şöyle vahy ettik: Eğer şirk koşarsan, mutlaka amelin boşa gider ve hüsrana uğrayanlardan olursun"
(Zümer: 65)

Yine Mâide sûresinde:
"Kim imandan sonra küfre girerse ameli boşa gider."
(Mâide: 5)

Bu âyetlerde amellerin boşa gitmesi, yalnız irtidata bağlı olarak anlatılmaktadır. Yâni kişi irtidat ettiği anda tüm amelleri boşa gitmiş demektir.

Ama Bakara sûresindeki bu âyete göre:
Kaydı vardır. Yâni ***"Kâfir olarak öldüğü takdirde"*** ifadesi vardır. Mürted olan ama tevbe etmeden bu haliyle mürted olarak ölen kişinin amelleri boşa gidecektir deniyor. Kimi âlimlerimiz bunu tercih etmişler, yâni ancak bu haliyle tevbe etmeden ölen kişinin amellerinin boşa gittiğini söylemişler, kimileri de irtidat ettiği andan itibaren tüm amellerinin boşa gittiğini söylemişlerdir.
218:"Gerçekten iman edenler, hicret edenler ve Allah yolunda savaşanlar (yok mu?) işte Allah'ın rahmetini ümit edenler bunlardır. Allah çok bağışlayıcı ve merhamet edicidir."

Allah'a, Allah'ın istediği biçimde iman edenler, bu imanlarını amele dönüştürüp pratize etme imkânı bulamadıkları için, zulüm ortamından kulluk ortamına hicret edenler ve imanlarını yaşamak üzere cehd ü gayret edenler, cihad edenler, işte Allah'ın yardımı ve rahmeti bunlarla beraberdir.

İman eden ve imanlarını yaşayabilecekleri bir ortama hicret edenler. İman ve cihatla alâkalı Bakara sûresinin önceki âyetlerinde epey bir şeyler demeye çalıştık. Burada inşallah hicretle alâkalı da bir şeyler söylemeye çalışalım.

Allah'ın Rasûlü ve beraberindeki müslümanlar, Mekke'li kâ-firlerin işkenceleri altında bunalmışlar, imanlarını yaşama imkânı bulamayınca evlerini, eşyalarını, mallarını, mülklerini bırakarak, öz vatanlarını terk ederek, Allah'a kulluğu icra edebilecekleri Medine'ye hicret ettiler. Hicreti değerlendirirken Mekke'deki on üç yılı göz önünde tutmak zorundayız.

Allah'ın Rasûlü Mekke'de tek başına ortaya çıkmış ve çevresini Allah'a kulluğa davet ediyordu. Yapayalnızdı. Kimsesi yoktu, yardımcısı yoktu, desteği yoktu. Hanımı Hatice'ye sorar Allah'ın Rasû-lü:***"Kim inanır bana şimdi ey Hatice?"*** Şu yalnızlığı bir tasavvur edin. Tebliğ için keşke ömrümüzde bir kerecik biz de duyabilseydik bu kaygıyı! Kim inanır şimdi bana? Dünya o kadar geniş ki! İnsan o kadar çok ki! İlişkiler o kadar girift ki! Kurulu düzen İslâm'dan o kadar uzak ki! Neresinden tutsundu Allah'ın Rasûlü? Nereden başla-sındı işe?

"Kimse bana inanmazken o inandı!" derken, Hatice anamızı ne kadar sevdiğini anlıyoruz Rasûl-i Ekrem'in. Taştan adam ararken bir Ebu Bekir'in, bir Ali'nin kim bilir onu ne kadar sevindirdiğini anlamaya çalışıyoruz. Kavminin vurdum duymaz kesildiği, akrabalarının sağır bir duvar kesildiği günlerde Bilâl'in onu ne kadar mutlu ettiğini anlamaya çalışıyoruz.

Çünkü o günlerde müslüman olmak gerçekten çok zor ve tehlikeliydi. Ben müslüman oldum demek, âdeta işkenceye adaylığını koymak gibiydi. Tek başına dünyayı omuzlamak isteyen bir Allah nebisine omuz vermek cidden büyük cesaret işiydi. Ama bakıyoruz ki Ebu Bekir ve Ali o zor günde, onun yanında yer aldıkları gibi daha sonra hicret esnasında da bunlardan birisi mutlak zarar göreceği, ya da kesinlikle öldürüleceği bir yatağa uzanması, Rasulullah'ın yatağına girmesi, diğerinin de onunla beraber gece yola koyulması gösteriyor ki; sanki hicretle ilk günler ucuca gelmişti.

Hicret öncesi on üç yılın karakteri tebliğdi. Sosyal, ekonomik, siyasal ve kültürel hayatı şirk çerçevesinde şekillenmiş bir toplum bünyesinde İslâm'ı tebliğ.

Bakıyoruz, on üç yıl Allah'ın Rasûlü kendi evinde, Allah'ın Ra-sulü Safa tepesinde, Allah'ın Rasûlü Ukaz'da, Allah'ın Rasûlü Kâbe-nin içinde, Allah'ın Rasûlü Erkam'ın evinde, pazarda, panayırda, deve güreşlerinin yapıldığı yerde, şiir müsabakalarının yapıldığı meydanda, taşradan gelen kervanların arasında, insanların toplandığı çadırların içinde. Eşine anlatıyor, akrabalarına anlatıyor, ticaret için gelenlere anlatıyor, Mekke'li müşriklere anlatıyor, anlatıyor. Sonuna

kadar mücâdelesini sürdürüyor. İşte hicret öncesinin ortamı budur. Muhammed İkbal der ki: ***"Binlerce yıldızın kanı akmadan şafak sök-mez!"***

Hicret böyle bir dönemi yaşamanın sonucudur. Önce inanan, sonra bu inancı bütün cihana haykıran, inancını yaşama yolunda karşısına kâfirlerin çıkardığı tüm engellemelere karşı sabreden, inancından ve bu inanca dayalı yaşamasından vazgeçmemek üzere direnen kişinin işidir hicret.

Hicret, tavır ortaya koymadır. İmanımızı, tavrımızı ortaya koymaya çalışırken, konumumuzu değiştirmeye çalışırken şehrin tüm kapıları yüzümüze kapanmış, çevremiz inancımızı yaşamamıza imkân vermeyecek duruma gelmişse, kendi kafamızda planladığımız mekân değişikliği için seçtiğimiz Habeşistan pek elverişli olmamışsa, acaba mı diye gittiğimiz Taif'ten kan revan içinde dönmek zorunda kalmışsak, o zaman Allah'ın bize de bir Medine lütfedeceğine inanacağız ve işte o zaman mekân değişikliği zorunlu olacaktır diyoruz.

Hicret, İslâm'ın yaşanmadığı bir mekândan İslâm'ın yaşandığı bir mekâna göçtür. Tabii bütün müslümanlardan muhacir olmaları istenmez. Bazılarının da Ensâr olmaları istenir, bunu hiçbir zaman unutmamalıyız. Mekke'deki Medine'ye hicret ederken, Medine'dekiler de biz de Mekke'ye hicret edeceğiz dememelidir yâni.

Hicret, kişinin bulunduğu konumdan, bulunduğu makamdan ayrılmasıdır. Yaşadığınız şehir, oturduğunuz mahalle eğer kulluğunuza engel oluyorsa, Allah'a kulluğu becerebileceğiniz başka bir mahalleye gitmeniz hicrettir. İçinde bulunduğunuz arkadaş grubu, sizin Allah'a kulluğu icra etmenize engel oluyorsa, o arkadaş grubunu terk edip kulluğunuza yardımcı olabilecek başka bir arkadaş grubuna gitmeniz hicrettir. Mesleğiniz Allah'a kulluğunuza engelse o mesleği terk edip başka bir meslek seçmeniz hicrettir. Dükkanın sebebiyle, çoluk çocuğun sebebiyle, okulun sebebiyle Allah'a kul olamadım mı diyorsun, Allah'ın arzı geniştir, o ortamdan başka bir ortama hicret edersin.

Mü'min, eğer bulunduğu bölgede karısına söz geçiremiyor, çocuklarını eğitemiyorsa o bölgeyi değiştirmek zorundadır.

Bulunduğumuz bir anlayıştan, bir yapıdan, başka bir yapıya, bulunmuş olduğumuz bir iş dünyasından başka bir dünyaya, müşriklikten mü'minliğe ayrılmaktır. Başta şirk olmak üzere tüm günahlardan, tüm haramlardan, Allah'ın menettiği herşeyden kaçan ve iyiye, doğruya yönelen herkes hicreti yaşamaktadır. Allah'ın Rasulü bir hadislerinde bu hususu şöyle anlatır:

"Fitne ve bozgun içinde ibâdet, bana hicret etmek demektir."

(Müslim Fiten 130)

Zira hicretteki temel hedef, İslâm'ın yaşanmasıdır. Bulunduğu yerde de aynı şeyi yapan kişi, aynı amaç içinde demektir. Haramları terk etmek, vatanı terk etmek kadar zordur. Günümüzde haramlara o kadar alışılmıştır ki, onları terk etmek çok zordur. Özellikle kurumlaşmış günahlar.

Hicret bazen toplumun içindeyken, toplumdan etkilenmemeyi becerebilmektir. Allah'ın Resûlüne Mekke'de ilk gelen âyetler bunu anlatıyordu:

"Peygamberim! Onlardan güzellikle ayrıl!"

(Müddessir 10)

Bakıyoruz ki, bu hicret emrini alan Allah'ın Rasûlü Mekke'yi terk etmedi, toplumdan iraz edip onlarla tamamen ilişkilerini kesmedi. Toplumun içindeyken toplumdan etkilenmemek türünde bir hicret gerçekleştirdi Allah'ın Rasûlü. Toplumun anlayışlarından, düşüncelerinden, kültürlerinden, kültür evlerinden, örf ve âdetlerinden güzellikle ayrıl peygamberim! diyordu Rabbimiz. Giyim kuşam anlayışın onlarınkinden farklı olsun! Düğün anlayışın, okuma anlayışın, mala bakışın, ikram anlayışın, kazanma harcama anlayışın, hâsılı tüm anlayışların onlarınkinden farklı olsun! diyordu Rabbimiz. Bu tip bir hicret, kıyamete kadar devam edecektir mü'minlerin hayatında.

Öyleyse bizler toplumun içindeyken, toplumdan etkilenmeme-ye çalışacağız. Babalarımızın yanlışlarından, analarımızın huysuzluk-larından, toplumun gayri İslâmî tarzı telakkilerinden, komşularımızın ahlâksızlıklarından veya bize empoze edilen İslâm dışı hayat programlarının tümünden hicret edeceğiz.

Eğer bütün bu âyetleri amel etmek üzere okuyorsak, hayatımı-za aktarmak üzere dinliyorsak, buraya bunun için geliyorsak o zaman biraz biraz taşınalım bulunduğumuz ortamlardan. Ayrılalım bulunduğumuz alanlardan. Meselâ hangi alandaydık? Mal mülk alanında mıy-dık? Moda ortamında mıydık? Ekran alanında mıydık? Neredeydik? Nereye yerleştirmiştik kendimizi? O yerleşim alanlarımızı İslâm'ın istediği yerleşim alanlarına değiştirelim, hicret edelim inşallah.

Evet, âyet-i kerîmede önce iman, sonra hicret, daha sonra da cihad ve zaferin geldiğini görüyoruz. İmanını tam olarak yaşamak için hicreti ve cihadı göze alamayan, malını, evini, vatanını, işini, aşını, ko-numunu, statüsünü, kavmini, kabilesini terk etmeyi göze alamayan bir İslâm topluluğunun muzaffer olması ve gerçek İslâm'ı yaşaması da asla mümkün olmayacaktır.

219:"Peygamberim! Sana hamr (içki), meysir (kumar) den soruyorlar. De ki:" Her ikisinde de hem büyük günah hem de insanlar için birtakım faydalar vardır. Lâkin onların günahları faydalarından daha büyüktür. Peygamberim! Yine sana neyi infak edeceklerini soruyorlar. De ki ihtiyacınızdan fazlasını verin! Allah size âyetlerini böylece açıklar ta ki düşünüp ibret alasınız."

Kur'an-ı Kerîmde bu âyet içki, kumar ve şans oyunlarıyla ilgili verilen ilk emirdir. Bu ilk âyette, bu ikisinin iyi olmadıkları anlatılıyor. Bu âyet, bunların kesin haram olduklarına dair ilerde gelecek âyetlere giriş teşkil etmektedir. İçki belli merhaleler sonucunda haram kılınmıştır. Bu konuda ilk gelen âyet-i kerîme şudur:

"Hurma bahçelerinin ve üzüm bağlarının meyvelerinden hem bir sarhoşluk verici şey çıkarırsınız hem de güzel bir rızık."

(Nahl: 67)

Âyeti gelmiş. Bu âyet-i kerîmesinde Rabbimiz içkinin haram olduğunu bildirmemekle beraber, diğer rızıklar için kullandığı güzel ifadesini kullanmamıştır. Bu kadarcık bir işareti kavrayan sahabenin bir kısmı içkiyi terk ettiler, ama yine içmeye devam edenler de vardı. Sonra ikinci merhalede Bakara sûresindeki bu âyet-i kerîme geldi.

Burada soru soran Hz. Ömer, Hz. Muaz ve beraberlerindeki bir kısım sahabeydi. Gelmişler Allah'ın Resûlüne ve:

"Ey Allah'ın Rasûlü! Bize içkiyle alâkalı bir şeyler söyle! Biz bunlardan çok rahatsız oluyoruz! İçki aklı giderdiği için çok çirkin şeyler oluyor! Bu konuda bize bir şeyler demeyecek misin? Bir fetva vermeyecek misin?" deyince, işte bu âyet-i kerîme nazil oldu. Peygam-berim sen de ki onlara; içki ve kumarda hem büyük günah vardır hem de insanlara birtakım faydalar vardır. Bu âyet-i kerîmede içkinin ya-saklığı belli olmakla birlikte, caiz olma ihtimali de yok değildi. Bu ka-darcık bir açıklamayla da olsa sahabeden pek çoğu da içkiyi terk etti. Ama kesin yasak olmadığı için içenler de vardı.

Sonra sahabe arasında cereyan eden bir namaz olayı gerçekleşti. Sahabe şuuru yerinde olmadığı için manayı bozacak, hattâ imanı tehlikeye düşürecek bir şekilde âyeti yanlış okudu ve hemen bu olayın akabinden:

"Ey iman edenler! Sarhoş olduğunuz halde namaza yaklaşmayın!"

(Nisâ: 43)

Âyeti nazil oldu. Buradaki emrin biraz daha sertleşmesinden sonra sahabe arasında içkiyi terk edenlerin sayısı artarken, içmeye devam edenlerin sayısı da yok denecek kadar azaldı. Bir ara içki yüzünden pek çok densizliklerin

yaşandığından rahatsız olan Sa'd Bin Ebi Vakkas, Rasulullah'a gelerek şikâyette bulunmuş ve Allah'ın Ra-sûlü de:

"Allah'ım! Şarap hakkında bize yeterli beyanda bulun!"

Diyerek dua etti ve hemen arkasından Mâide sûresindeki:
"Ey iman edenler! Şarap, kumar, dikili taşlar (putlar) fal ve şans okları birer şeytan işi pisliktir. Bunlardan uzak durun ki kurtuluşa eresiniz...."
(Mâide: 90, 91)

Âyeti inmiş ve böylece kesin olarak şarabın haramlığı ortaya konmuş ve bunu duyan Hz. Ömer de:

"Vazgeçtik ya Rabbi! Vazgeçtik ya Rabbi!"

diye haykırmaktan kendisini alamamıştır. Rasulullah'ın münadisinin ağzından bu âyeti duyan müslümanlar, şarap kadehini ağızlarına götürmek üzereyken hemen yerlere atmışlar, küpleri dökmüşler ve bu işten vazgeçmişlerdir. Damarlarına kadar alkolik olmuş insanlar, bir anda Allah'ın emrine uyup içkiyi terk ediverdiler. Hattâ Hz. Ali Efendimiz:

"Vallahi Rabbimin bu emrini duyduktan sonra bir tarlaya bir damla içki düştüğünü bilsem artık ben o tarlaya tohum atmam! Kesinlikle o tarladan mahsul kaldırmam"

diyordu. Bir başka sahâbe de:

"İçki kadehine değen elimi keser atarım! Onu bir uzuv olarak bünyemde taşımam!"

diyordu. Evet, düne kadar alkolik olan bu insanlar, bir anda İslâm'la tanışır tanışmaz değişiyorlardı.

Hamr kelimesi örtmek anlamına gelir. Şarap da aklı örtüp bürüdüğü için, aklı dumanladığı için ona da hamr denmiştir. Sarhoşluk verici, aklı örtücü, aklı giderici, şuuru yok edici herşey hamrdır. Bunların haramlığı için sarhoşluk verecek derecede olmaları gerekmez, damlası bile haramdır. İçilmesi haram olduğu gibi, alınıp satılması da haramdır. Allah'ın Rasûlü Buhârî'deki bir hadislerinde şöyle buyurur:

"Her sarhoşluk veren şey haramdır."
(Buhârî Edep 80)

Yine başka bir hadislerinde:

"Çoğu sarhoşluk veren şeyin azı da haramdır."
(Ebu Dâvûd Eşribe 5)

Meysir, kolaylık anlamına gelen yüsür veya yesar kelimesinden gelir. Meysir zahmetsiz ve kolayca mal elde etmek demektir. Veya zar gibi ne olacağı belli olmayan tehlikeli bir şeye bağlanarak mal vermek ve almak demektir. Araplar nerd (tavla) satranç vb. gibi oyunlarla kumar oynarlardı. Rabbimiz buyurdu ki:

De ki bunlarda büyük zararlar ve günahlar vardır. Her ikisi de akılları ve malları telef eden, insanları perişan eden şeylerdir. Ama bununla beraber bu büyük zararlarının ve günahlarının yanında:

Bunlarda insanlar için bazı ufak tefek faydalar da vardır. İnsanlar bunlar sayesinde belki biraz neşe, biraz geçici lezzet duyabilirler. Korkaklara içkinin geçici bir cesaret vermesi gibi biraz menfaat sağlayabilirler. Ama:

Bilesiniz ki bunların zararları faydalarından, günahları sağladıkları menfaatlerinden çok daha büyüktür. Sağladıkları neşe ve lezzetler gelip geçici olduğu halde tevlid ettiği zararlar hem kişisel hem de toplumsal olmak üzere çok korkunç boyutlara ulaşmaktadır. Tıpkı bulaşıcı hastalıklar gibi toplumun her kesimini sarma özelliği taşımak-tadırlar. Sadece müptelalarını değil, doğacak nesilleri de zehirleme istidadına sahiptirler.

İçki içerek aklını ve iradesini iptal eden kişi, Allah'ın insan olma özelliği olarak kendisine verdiği en büyük nîmetlerden biri olan aklını felce uğratmış ve bir noktada insanlıktan çıkmış demektir. Aklı olmayan bir adamın yapamayacağı bir şey yoktur. Bu adam, şunu şu-nu da yapabilir mi demek zaittir. Adam da öldürür, karısını da boşar, çocuklarını da keser, dinden de çıkar. Şeytanın elinde oyuncak olmaktan kurtulamaz bu adam.

Meysir (Kumar) pek çok oyunları içine alan geniş kapsamlı bir ifadedir. Genel olarak taraflardan birinin kaybetmesinin, ötekisinin de kazanmasının söz konusu olduğu herşey, her oyun kumardır ve haramdır. Piyango, loto, toto, at yarışları, tavla, satranç, iskambil gibi oyunların tamamı kumardır. Yenen kazanır, yenilen kaybeder temeline dayanan tüm oyunlar da kumardır ve haramdır.

Buhârî'de Allah'ın Rasûlü:

"Tavla ve satrançtan sakının! Çünkü onlar acemlerin kumarıdır."
Buyurur (Buhârî Edeb'ül müfret)

Yine Ebu Dâvûd ve İbni Mace'deki bir hadislerinde de:

"Kim tavla oynarsa Allah ve Resûlü'ne karşı gelmiştir."

Buyurur. Rabbim bu iki belâdan mü'minleri korusun inşallah.
(İçki ile alâkalı bir soru soruldu)

Bu konuda epey söz ettik, ama sorulan soru üzerine biraz daha söz edelim:

Ayette geçen hamr kelimesini fakihlerin çoğu aklı gideren bütün içkileri kapsamına aldığını söylemişlerdir. Hanefiler hamrı şöyle izah etmişlerdir: Köpüklenip kuvvetlenen yaş üzüm suyu, yalnızca bu tür içkilerin ismi hamr'dır Bunun dışındaki sarhoşluk veren içkiler hamr kelimesinin şümûlüne girmez. Bu tür içkiler sarhoşluk verdiği için hamr'a kıyasla haramdır Fakihlerin çoğunluğu, sarhoşluk veren bütün içeceklerin azının da çoğunun da haram olduğunu ve hamr kelimesinin kapsamına dahil olduğunu söylemişlerdir.

İslâm'dan önce ve İslâm'ın ilk devirlerinde, câhiliye Arapları içki içer ve bunu hayatın bir parçası gibi görürlerdi. İslâm beş şeyin korunmasına büyük önem vermiştir. Bunlar: Akıl, sağlık, mal, ırz ve dindir. İçki içen kimse bu beş unsuru da koruyamaz duruma düşer. Amerika'da içki aleyhtarlarının kurduğu bir teşkilat yeryüzünde ilk defa içkiyi kimin yasakladığını araştırır. İlk yasağın Hz. Muhammed tarafından ortaya konulduğu anlaşılınca O'nun hatırasına New York'ta "Muhammed Çeşmesi adını verdikleri bir âbide yaptırırlar.

"Her sarhoşluk veren şey şaraptır ve her sarhoşluk veren şey haramdır. Bir kimse şarabı dünyada içer de ona devam üzere iken Tövbe etmeden ölürse âhirette Kevser şarabını içemez"
(Müslim, Eşribe, 73).

"Çoğu sarhoşluk veren şeyin azı da haramdır"
(el-Askalânî, Bulûgu'l Merâm, Terc. A. Davudoğlu, lV, 61 vd.).

Hz. Peygamber'e ilaç için şarap yapmanın hükmü sorulunca; "Şüphesiz şarap deva (ilâç) değil aksine derttir"
(el-Askalânî, a.g.e, IV, 61).

"Ümmetimden bir takım kimseler, çeşitli adlar koyarak içki içeceklerdir" (el-Askalânî, a.g.e, IV, 61).

Buna göre insana aklını kaybettiren ve onu iyi ile kötüyü, hayırla şerri ayıramaz duruma getiren her şey içki sayılır. Sıvı veya katı olması sonucu değiştirmez. Afyon, eroin ve benzeri bütün uyuşturucular aynı niteliktedir.

Çünkü bunları kullanan kişilerde aklın fonksiyonları değişir; uzağı yakın, yakını uzak görür; olağan şeylerden ayrılarak, olmayan ve olmayacak şeyleri hayal etmeye ve rüyalar denizin-de yüzmeye başlar. Bazı uyuşturucular da vücûdu durgunlaştırır, sinirleri uyuşturur, ruhsal çöküntülere yol açar, ahlâkı düşürür, iradeyi zayıflatır ve ferdi topluma faydasız hâle getirir.

İşte İslâm dini, fert ve toplum için faydalı olan şeyleri emrederken, zararlı olanları da yasaklamıştır. İslâm'ın yasakları tıp tarafından incelendiğinde, bunların fert ve toplum yararına olduğu görülür. Nitekim, içki ve domuz eti gibi yasaklar ilmin ve tıbbın süzgecinden geçirilmiş, nice maddî ve mânevi zararları uzmanlarca açıklanmıştır.

İslâm, içkinin içilmesini yasakladığı gibi, müslümanlar arasında ticaretini de yasaklamıştır. Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: "Peygamber (s.a.s) içki konusunda on kişiyi lanetlemiştir: Sıkan, kendisi için sıkılan, içen, taşıyan, kendisi için taşınan, içiren, satan, parasını yiyen, satın alan ve kendisi için satın alınan..."

(Tirmizî, Büyû', 59; İbn Mâce, Eşribe, 6).

Ancak günümüz müslümanları, İslâm'ın birçok hükmünü eğip büktükleri gibi, içki karşısındaki duyarlılığı da yitiriyorlar. İslâm'ın yasakladığı ve hoş görmediği birçok davranış Batı kültürünün etkisiyle onların da hayatına giriyor. Fâize müslümanlardan bazıları başka bir isim vererek, bazıları câiz diye fetvâ vererek, kimileri de günahını önemsemeyerek fâiz alıp veriyorlar. Kumara; toto, loto, piyango, at yarışı, sayısal, şans oyunu deyip takılıyorlar. Tesettüre; çağdaşlık, moda, kamusal alanda yasak deyip uymuyorlar. Bunun gibi bazıları da içki içmeyi, neredeyse kişiliği tamamlayan, normal bir davranış olarak kabul etmektedir. Peygamberimiz buyuruyor ki: *"Ümmetimden bir grup, 'hamr'ı (sarhoşluk veren içecekleri) kendi taktıkları bir adla helâl kılmaya çalışırlar."* (Dârimî, Eşribe 8, hadis no: 2106)

Rabbimiz yeryüzünde bizim faydalanmamız için bir yığın helâl rızık yaratmışken, insanın kendine zararlı bir şeyi yiyecek veya içecek olarak seçmesi, ondan zevk alması akıl dışı bir olaydır. Ne yazık ki, Allah'a kulluk etmeyi hayatlarından çıkaranlar için ne içki yasağının, ne de diğer yasak ve emirlerin bir anlamı vardır. Bunlar canlarının istediğini yapmaya çalışırlar. Hoşlandıklarını yaparlar da yeryüzünü if-sâd ederler (bozarlar), azgınlaşır, haddi aşarlar, zâlim ve müstekbir olurlar. Yeryüzünü yaşanmaz hale getirirler. Hamr içmekle, önce insanın aklı, doğal işlevini kaybeder. Akılla beraber din konusundaki duyarlılık da gider. Sarhoşların nesilleri de içki içmenin zararını görürler. İçki içmekle işlenen cinâyetlerin, verilen zararların, batan ocakların, yitirilen şereflerin sayısı belli değildir. O yüzden Peygamberimiz; *"İçki bütün kötülüklerin anasıdır"* (Nesâî, Eşribe 44) buyurmuştur.

İslâm, içki yasağını bir iman meselesi olarak ele alıyor.

“Allah’a ve âhiret gününe iman eden hamr içmesin, Allah’a ve âhiret gününe iman eden içki içilen sofraya oturmasın.”, “Hamr içenin kalbinden iman nuru çıkar.”, “Üç kişi cennete giremez: Deyyus (karısını kıskanmayan), erkekleşen kadın ve içki düşkünü.”
(Kütüb-ü Sitte, 8/169)

Hz. Peygamber (s.a.s.) zamanında sarhoş için belli bir ceza yoktu. Tutuklanıp mahkemeye çıkarılan suçlu ayakkabılarla dövülür, tepiklenir, yumruklanır, çomaklanır ve kırbaçlanırdı. Bu suç için verilen cezanın en yüksek miktarı kırk kırbaçtı. Hz. Ömer'in (r.a.) halifeliğinin ilk günlerinde de aynı ceza uygulanıyordu. Fakat o suçların arttığını görünce, diğer sahabelere de danışarak cezayı seksen kırbaca çıkardı.

İmam Malik, İmam Ebu Hanife ve bir rivayete göre İmam Şafiî de aynı görüşteydiler. Fakat, İmam Ahmed b. Hanbel ve bir başka rivayete göre İmam Şafiî, içki içmenin cezasının kırk kırbaç olduğu fikrindedir. Hz. Ali (r.a.) de kırk kırbacı kabul etmiştir. İslam fıkhına göre, yasağın üzerinde durmak İslâm Devleti'nin görevidir. Nitekim, Hz. Ö-mer (r.a.) zamanında Beni Sakif kabilesinden Ruveyşid adlı bir adamın dükkanı, içinde gizlice şarap üretilip satıldığı için yakılmıştır. Başka bir seferinde ise, şarap sattıkları için bir köyü yaktırmıştır.
(Tefhîmu’l Kur’an, Mâide, 90. âyetin tefsiri).

"Allah Teâlâ hastalığı da ilacı da indirmiştir. Ve her hastalığa bir ilaç var etmiştir. Öyleyse tedâvi olun. Ancak haram olan şeyle tedâvi olmayın."
(Ebû Dâvud, Tıbb 11, hadis no: 3874)

“Allah sizin için haram kıldıklarında şifâ yaratmamıştır.”
(Tâc, c. 3, s. 212)

İçki, sadece içene zarar vermekle de kalmaz; İçki içmenin toplumsal ve psikolojik yönleri bulunmaktadır. Çünkü içki, bireyin âilevî, sosyal ve meslekî faâliyetlerini önemli ölçüde aksatmaktadır. Alkol bağımlısı olan kişilerde sinir sistemi işlevinde birçok bozukluklar ortaya çıkmasına bağlı olarak şizofreni ve duygusal bozukluklar meydana gelmektedir. Aynı zamanda da, alkolik olan kişinin; işini, âilesini, yaşamını kaybedebildiği, alkolik kadınlarda ise, çocuğun özürlü veya sakat doğurma ihtimalinin çok yüksek bir düzeyde olduğu ve büyük oranda streslere yol açtığı da tespit edilmiştir.

"Peygamberim! Yine sana neyi infak edeceklerini soruyorlar. De ki ihtiyacınızdan fazlasını verin! Allah size âyetlerini böylece açıklar, ta ki düşünüp ibret alasınız."

a: Nasıl infak edeceklerini, kimlere infak edeceklerini soruyorlar bir.

b: Bir de neyi infak edeceklerini soruyorlar.

Sorunun birinci şıkkını yukarıda anlatmıştı Rabbimiz. Yâni kimlere infak etmeleri gerektiği önceki âyette anlatılmıştı. Sorunun ikinci şıkkına gelince, buyurur ki Rabbimiz:

Peygamberim de ki; ihtiyaç fazlasını infak edin! Kendinize, ehlinize ihtiyacınız kadarını bırakın gerisini infak edin! diyor Rabbimiz. Peki ihtiyaç nedir? Ne kadardır ihtiyaç? İşte burada curcuna başlıyor. İhtiyaç kişiye yetecek kadar miktardır ya, işte burada problem başlıyor. Yetecek kadar. Efendim bu devirde aylık elli milyon da gelse yet-miyor yâni demeye başlıyor müslümanlar. Elbette ihtiyaç felsefemizi İslâm değil de kendimiz belirlemeye kalkarsak yetmeyecektir. Böyle bir hayatı yaşarken de infak edecek bir şeylerimiz kalmayacaktır. Meselâ üç beş yüz milyonluk bir evde oturma imkânımız varken beş on milyarlık bir evde oturuyorsak elbette infak edecek bir şeyimiz kalmayacaktır. İki üç milyarlık bir arabaya binmeye kalkıyorsak, elbette infak imkânımız kalmayacaktır. Normal bir ailenin bir yılda yiyebileceği bir miktarı evimizde bir ayda tüketmeye çalışıyorsak elbette infak im-kânımız kalmaya-caktır. Ama eğer yetecek kadar bir hayatı yâni Allah ve Rasülünün belirlediği bir hayatı yaşıyorsak, elbette bizim de infak edebileceğimiz bir şeylerimiz olacaktır.

Yetecek kadar bir hayat; Allah ve Resûlü'nün istediği bir hayattır. Onun dışındaki hayat ise ihtiyaçsızlığın ihtiyaç haline getirildiği bir hayattır. Evimize, kendimize yapacağımız harcamalarımızı asgariye indirebilmeliyiz ki, harcamalarımızı kısarak israfı önlemeliyiz ki bizim de infak edecek bir şeylerimiz olabilsin. Elbiselerimiz eskiyince bir yenisini alacaksanız, öbürünü tasadduk edin. Allah'ın Rasûlü Hz. Ai-şe'ye şöyle buyurur:

"Ey Aişe eski elbiseni tasadduk et ve hiçbir zaman gururlanma!"

Bir sahâbe geliyor Rasulullah'a: Ya Rasûlallah biz evde yiye-ceğimizi yetiştiremiyoruz! Geçinemiyoruz! Rızkımız yetmiyor! Darlık ve sıkıntı içindeyiz! Bizim rızkımızın bize yetmesi için, bu darlıktan kurtulabilmek için bize ne tavsiye edersin ey Allah'ın Rasûlü? Deyince, Rasûl-i Ekrem:

"Galiba evde ayrı ayrı kaplardan yiyorsunuz. Öyle yapmayın hepiniz tek kaptan yiyin" Buyurur.

220:"Dünya ve âhiret konusunda düşünüp en iyisini alın. Peygamberim bir de sana yetimlerden soruyorlar. De ki onlar hakkında ıslahta bulunmak (mallarını korumak) sizin için daha hayırlıdır. Eğer onlara karışırsanız onlar sizin din kardeşlerinizdir. Allah bozguncuyu ıslahçıdan ayırır. Eğer Allah dileseydi sizi bu konuda mutlaka sarpa sardırırdı. Şüphesiz ki Allah Azîzdir ve hikmet sahibidir."

Hem dünya hem de âhiretinizi düzenleyesiniz diye, hem dünya hem de âhiret işlerinde iyi davranasınız diye Allah size böylece âyetlerini açıklıyor. Öyleyse bu din ne sadece dünyaya ne de yalnızca âhi-rete mahsus bir dindir. Sadece âhiretle alâkalı konuları anlatan, dünya işlerine karışmayan bir din değildir. Hem dünya hem de âhiret işlerini düzenlemek için gelmiş bir dindir.

"Peygamberim, bir de sana yetimlerden soruyorlar. De ki; onlar hakkında ıslahta bulunmak (mallarını korumak) sizin için daha hayırlıdır. Eğer onlara karışırsanız, onlar sizin din kardeşlerinizdir."

Burada müslümanlar yetimlerle olan ilişkilerinin nasıl olacağı konusunda onların malları, eğitimleri ve terbiyeleriyle alâkalı nasıl davranacakları konusunda sorular soruyorlardı. Gerçekten de yetimler, müslümanların vicdanlarında önemli bir problem oluşturuyorlardı. Müslümanlar, yetimler konusunda günaha girecekleri korkusuyla onlarla yakın ilişkiye girmekten çekiniyorlardı. Çünkü daha önce bu konuda gelen Nisâ sûresindeki âyet onları ürkütmüştü.

"Yetimlerin mallarını haksızlıkla yiyenler, karınlarına sadece ateş dolduruyorlar ve yarın onlar çılgın ateşe atılacaklardır."

(Nisâ: 10)

İşte bu âyet geldikten sonra müslümanlar onların mallarına el sürmekten korktular. Yetimlerle beraber olmaktan, onlarla birlikte yaşamaktan, yiyip içmekten, onların mallarıyla ve işleriyle ilgilenmekten çok korktular, gelip Allah'ın Resûlü'ne bu konuda onlara karşı nasıl davranacaklarını sordular. Bunun üzerine Rabbimiz buyurdu ki: Onlarla ilgilenmek, onların durumlarını düzeltmek, onların eğitimleriyle, ahlâklarıyla ilgilenmek, onları ıslah etmek daha iyidir. Çünkü yetimler toplumun yanında Allah'ın emanetleridirler. Müslümanların görevi bu emanete, emanet sahibi olan Allah'ın istediği biçimde davranmaktır. Onlarla yakın ilişki içine girmekten korkan müslümanlara Rabbimiz buyurdu ki; onlar sizin din kardeşlerinizdir. Onlarla ilişkiye girip, onların dünya ve âhiret işlerini ayarlamanız sizin hakkınızda daha hayırlıdır buyurarak müslümanları bu konuda teşvik ediyordu. Onları aranıza alır, onlarla birlikte yaşarsanız, onların mallarını kendi mallarınızın içine katar ve onların da kazanmalarını sağlarsanız yâni onların işleriyle ilgilenirseniz, sizin hakkınızda bu çok hayırlıdır çünkü bilesiniz ki onlar, sizin din kardeşlerinizdir buyuruyor Rabbimiz. Ama:

"Allah bozguncuyu ıslahçıdan ayırır."

Onlarla ilgilenirken, onların mallarını kendi mallarınızın içine katarken, onları istifade ettirmek için mi yapıyorsunuz, yoksa siz onlardan istifade mi etmek istiyorsunuz? bunu Allah ayıracaktır.

"Eğer Allah dileseydi, sizi bu konuda mutlaka sarpa sardırırdı. Şüphesiz ki Allah, azîzdir ve hikmet sahibidir."

Yâni din, kolaylık dinidir. Bu din zorluk dini değil kolaylık dinidir. Allah dilemiş olsaydı sizin işlerinizi zorlaştırırdı, ama bilesiniz ki Allah sizin için kolaylık murad ediyor, zorluk dilemiyor. Allah kolaylık olsun diye yetimlerin mallarıyla kendi mallarınızı katıp karıştırmada size izin verdi. Artık bu konuda sizin için herhangi bir sakınca kalmadı. Yetimin malıyla kendi mallarınızı karıştırıp, onun malı kadar ona da bir kazanç sağlayabilirsiniz buyurdu. Peygamberimiz de yetimler konusunda şehâdet parmağıyla orta parmağını birleştirerek şöyle buyurdu:

"Ben ve yetime yardım eden kişi cennette işte şöylece beraberiz" Buyurur.

Yetim, babası olmayan demektir. Henüz buluğ çağına gelmeden babasını kaybetmiş çocuklara yetim denir. Veya babası baba olarak vardır, ama her gece eve sarhoş gelip giden çocuklar da yetimdir. Babası anası tarafından kitap ve sünnetle tanıştırılmamış tüm çocuklar yetimdir. Ve bilelim ki yetimlerin doyurulması gereken üç bölgesi vardır. Kafa, kalp ve mide. Kendi çocuklarımız da dahil piyasadaki tüm yetimlerin bu üç bölgelerini doyurmak zorundayız. Kafa Allah'a götürücü bilgiyle doyurulmalıdır, kalp Allah'a götürücü imanla doyurulmalı, mide de Allah'ın helâl kıldığı rızıkla doyurulmalıdır. Karşımızdaki yetimlerin sadece midelerini doyurunca iş bitti zannetmeyelim, onların öteki bölgelerini de doyurmayı sakın ihmal etmeyelim inşallah.

221:"Müşrik kadınları, onlar iman edinceye kadar nikâhlamayın. İman eden bir câriye, müşrik bir kadından; bu müşrik her ne kadar hoşunuza gitse de daha hayırlıdır. Müşrik erkekleri iman edinceye kadar mü'min kadınlarla nikâhlamayın. İman eden bir köle, müşrik bir erkekten; bu sizin hoşunuza gitse de daha hayırlıdır. Onlar (o müşrik erkek ve kadınlar) ateşe çağırırlar, Allah ise izniyle cennete ve mağfirete çağırır. O âyetlerini insanlara açıklar, umulur ki düşünüp ibret alırlar."

Rabbimiz bu âyet-i kerîmesinde mü'minlerin kesinlikle onlar iman edinceye kadar müşrik kadınlarla evlenmelerinin mümkün ol-madığını anlatır. Haram olduğunu anlatır. Çünkü câriye bile olsa mü-mine bir kadın, güzelliği hoşunuza gitse de müşrik bir kadından daha hayırlıdır. Mü'mine bir câriye her

zaman için bir kâfireden hayırlıdır. Çünkü onlar sizi ateşe, yâni cehenneme çağırırlar.

Bu tür evlilikler mü'minleri günah ve şirk yollarına götürebilir. Mü'min bir kocanın müşrik bir kadını ve ondan doğacak çocuklarını İslâm'a, imana kazandırması ne kadar mümkünse, müşrike bir kadının kocasını ve çocuklarını aynı şekilde kulluktan, imandan uzaklaştırıp şirke götürmesi de mümkündür. Bir de ayrıca aynı ailede hem İslâm hem küfür birlikte yaşanır olabilir. Koca İslâm'ı, kadın da şirki yaşatmak için mücâdeleye devam edebilir. Evde böyle bir çatışma yaşanabilir.

Ve böyle bir çatışma ortamında evdeki çocukların şahsiyetleri ve İslâmî yapıları sarsılabilir. Bir gayri müslim belki bunu kabullenebilir. Ama bir müslümanın böyle bir şeyi kabullenmesi asla mümkün değildir. İslâm'a inanmış bir kimse, sadece şehvetini tatmin adına böyle bir riskin altına giremez. Bu kadınlar diledikleri gibi davranma, doğacak çocukların akidelerini bozma, kocasının kontrolü altına girmeme gibi durumlar söz konusu olabilir. Böyle müşrik bir kadına bir müslü-mana gösterilebilecek sevginin gösterilmesi, kâfire velâ anlamına gelir ki; Allah korusun bu da küfürdür. Bir kâfirin, mü'minin sevilmesi gibi sevilmesi küfürdür. Bidâyette müslümanlar müşrik kadınlarla evlenebiliyorlardı. Mekke döneminde bu konuda bir yasaklama gelmemişti. Nihâyet Medine döneminde bi'setten 19 yıl sonra bu evlilikler sona erdirilmiştir. 19 yıl sonra müşrik kadınları nikâhları altında tutan erkeklerin, onları nikâhlarından çıkarmaları emredilmiştir. Mümtehine sûresi-nin 10. âyeti şöyle buyurur:

"Kâfir kadınları nikâhınız altında tutmayınız!"
(Mümtehine 10)

Bu âyet-i kerîmede Mekke döneminde caiz olan bu evlilikler tamamıyla sona erdirilmiştir. Âyet-i kerîmede zikredilen müşrik ifadesi ehl-i kitabın dışındaki müşrikleri kapsamaktadır. Çünkü bakıyoruz ki Kur'an-ı Kerîmde pek çok âyette müşriklerle ehl-i kitap ayrı ayrı zikredilmektedir. Bu âyet-i kerîmede müşrikler umumî olarak zikredilmiştir. Ama Mâide sûresinin 5. âyet-i kerîmesi ehl-i kitap kadınlarla evlenmeyi tahsis etmiştir. Yâni Bakara sûresindeki bu âyetin hükmünü tahsis buyurarak, ehl-i kitap kadınlarla evlenmeyi caiz kılmıştır. Bakın âyet-i kerîmede şöyle buyuruluyor:

"Bugün temiz ve pak nîmetler size helâl kılındı. Kendilerine kitap verilenlerin yemeği size helâl kılındığı gibi sizin yemeğiniz de onlara helâldir. Mü'min kadınlardan hür ve iffetli olanlar ile sizden evvel kitap verilenlerden yine hür ve iffetli kadınlar da iffetlerinizi muhafaza ederek onlarla zinada bulunmaksızın ve gizli dost tutmaksızın kendilerine mehirlerini verip nikâhladığınız takdirde size helâl kılınmıştır."
(Mâide: 5)

Bu âyet-i kerîmenin ifadesine göre, ehl-i kitap kadınlarla ev-lenmenin caiz olduğunu anlıyoruz. Bakara sûresindeki bu müşrik ifadesi, bu âyetle tahsis buyurulmuştur. Bakara'daki bu âyetin, Mâi-de'deki bu âyeti nesih etmesi de mümkün değildir. Çünkü Mâide sûresinin bu âyeti, Bakara sûresinin bu âyetinden sonra nazil olmuştur. Bundan ötürüdür ki Bakara sûresinin bu âyeti nesih etmesi mümkün değildir.

Demek ki ehl-i kitap kadınlarla evlenmek, ancak onlar iffetli olmaları, zina yapmamaları veya gizli dost tutmamaları şartıyla mubah kılınmıştır. Döneminde Hz. Ömer bunu yasaklamıştır. Ehl-i kitap kadınlarla müslüman erkeklerin evlenmesini yasaklamıştır. Sahabeden bir kısmı gelip: Ne yapıyorsun ey Ömer? Kur'an'ın müsaade ettiği bir şeyi sen mi yasaklıyorsun? diye itiraz etmişler. Hz. Ömer onlara şöyle cevap verir:

"Sizler güzelliklerinden ötürü onlara meylediyorsunuz. Siz onlarla evlenince de müslüman kızlar bekar kalıyor. İşte bundan ötürü sizin ehl-i kitap kadınlarla evlenmenizi yasaklıyorum."

Bilhassa eviyle ve çocuklarıyla ciddi bir biçimde ilgilenemeyecek durumda olanların ehl-i kitap kadınlarla evlenmeleri çok tehlikelidir. Ben Avrupa'da böyle hem kendisini, hem çocuklarını mahvetmiş, hıristiyanlaşmış yığınlarla insan gördüm. Mü'min kardeşlerimizin bu konuda çok dikkat etmeleri gerektiğine inanıyorum.

Allah'ın Rasûlü Bir hadislerinde:

"Kadın dört şeyinden dolayı nikâhlanır. Malı, güzelliği, soyluluğu ve dini için. Siz dini güzel olanı tercih edin!"

Buyurur. Öyleyse evlenebilecek mü'min bir kadın mevcut olduğu müddetçe başkalarının tercih edilmesi mümkün değildir. Bir de mesele sadece müşrik ve ehl-i kitapla da sınırlı değildir. Kur'an'a inandığını iddia ettiği halde: Ben ateistim! Ben laiğim! Ben komünistim! Ben demokratiğim diyen bizim ehl-i kitaptan kadınlarla da evlenmek haramdır.

Âyetin ikinci bölümünde de buyuruluyor ki:

"Mü'min kadınları da onlar iman edinceye kadar müşrik erkeklerle evlendirmeyin. İman eden bir köle müşrik bir erkekten (bu müşrik erkek) hoşunuza gitse de daha hayırlıdır. Çünkü onlar ateşe çağırırlar."

Müslüman bir kadının müşrik bir erkekle evlendirilmesi kesinlikle haramdır. Müşrik, ateist, dinsiz biri devlet başkanı bile olsa mü'-min bir köle

ondan her zaman hayırlıdır ve üstündür. Çünkü müşrikler ateşe çağırırlar, cehenneme götürürler. Mü'min bir kadın ne müşrik bir erkekle ne de ehl-i kitap bir erkekle evlenebilir. Çünkü kadın kocaya tabidir. Koca onun dinden çıkmasını sağlayabilir.

Rabbimiz Nisâ sûresinde:
"Erkekler kadınları yönetmeye yetkilidirler."
(Nisâ: 34)

Âyet-i kerîmesi gereğince kadınlar kocalarının yönetimi altındadırlar. Dolayısıyla mü'min bir kadını kâfir ya da ehl-i kitap bir erkekle evlendirmek, onu bir kâfirin yönetimine terk etmek olacağından, bu kesinlikle o kadını ateşe atmak demektir.

Yine Nisâ sûresinde de Rabbimiz şöyle buyurur:
"Allah kâfirlere müslümanlar üzerine bir yetki verecek değildir."
(Nisâ: 141)

Buna göre müslüman bir kadının kâfir ya da ehl-i kitap bir erkekle evlendirmek demek, müslümanı kâfirin idaresine bırakmak demektir ki, bu asla mümkün değildir haramdır.

222:"Peygamberim, sana kadınların hayız halini sorarlar. De k; o bir ezadır. Aybaşı halinde iken kadın-larla cinsi münâsebetten ayrılın. Ama onlar temizlenince o zaman Allah'ın size emrettiği yerden onlara yaklaşın. Şüphesiz ki Allah çokça tevbe edenleri sever. Tertemiz davrananları da Allah sever."

Dikkat ederseniz Bakara sûresinin 177. âyetine kadar Allah'ın insan hayatına karışması anlatıldı ondan sonra da Allah'ın bu hayata karışmasının birimleri sunulmuştur. Bu birimlerden olarak oruç anlatıldı, hac anlatıldı, infak anlatıldı, kıble anlatıldı, haram aylar ve bu aylarda savaş anlatıldı, içki kumar anlatıldı ve işte sizin hayatınızın değişik zamanlarında yaşayacağınız konulardır bunlar. Bunları Allah böylece belirlemiştir ve sizler Rabbinizin belirlediği ölçüler içinde böylece yaşayacaksınız denerek tüm bu hususlar belirlenmiştir. Ondan sonra da hayızları döneminde kadınlarla ilişki ve beraberlik konusu gündeme geliyor.

Peygamberim, sana hayızdan soruyorlar. Sen de ki; o bir e-zadır ve hayız halinde iken onlarla cinsi münâsebetten ayrılın.

Bu din, insanın fıtratını göz ardı etmeyen, hep onu gündemde tutan bir dindir. İnsanlara onların bu fıtrî özelliklerini bilen yaratıcıları tarafından, onların bu özelliklerine göre yaşayabilecekleri bir din sunulmuştur. İnsanlar, Allah'ın Rasûlünden aybaşı dönemindeki kadınlarla ilişkiden soruyorlardı. Bu konu, bu âyetler soruya binaen anlatılacağı gibi, soru sorulmadan da anlatılacak

âyetlerdir. Demek ki insanlar soru soruyorlar, beklentileri var ve o beklentilerine binaen âyet gelecektir.

"De ki" Şöyle şöyle söyle onlara. Ya da ey peygamberim! Sen bunun sözcülüğünü yap! demektir bunun mânâsı. Demek ki bizim neler konuşacağımızı, nelerin sözcülüğünü yapacağımızı Kur'an böyle belirliyor. Demek ki biz, insanlara bazen hayızdan da konuşacağız, bunun sözcülüğünü de yapacağız. "GUL" diye gelen âyetlerle bizim sözcülüğünü yapacağımız konular özellikle belirtiliyor demektir.

Hayız her ayın belli günlerinde periyodik olarak kadınların gördüğü kandır. En yaygın görüşle en azı üç gün en fazlası da on gün olmak üzere kadınların gördüğü bu kana hayız denir.

"De ki; O bir ezadır." Yâni kadının o dönemi bir ezadır. Nasıl bir eza? Tabi Allah'ın yaratış kanununa uygun bir ezadır. Arapça'da eza hem hastalık hem de pislik için kullanılır. Âdet halinde kadınlar, sağlıktan çok hastalığa yakındırlar. Rabbimiz o dönemlerinde kadınlardan ayrı olmamızı, onlara cinsel yakınlıkta bulunmamamızı emretmektedir.

Bu durum Hindularda, yahudilerde, hıristiyanlarda ve putperest Araplarda yanlış anlaşılmış, farklı anlaşılmış. İslâm'dan önce insanlar bunu yanlış anlamışlar, farklı anlamışlar.

Kimileri o haldeyken kadınları hapsetmeden yana olmuşlar, kimileri ona dokunmamadan yana olmuşlar, kimileri onun pişirdiğini ye-memeden yana olmuşlar, kimileri onlarla birlikte yemek yememeden, hattâ onlarla aynı odada kalmamaktan yana olmuşlar, kimileri de meselâ hıristiyanlar bunların aksine bu haldeyken kadınlarla cinsi münâsebetten yana olmuşlardır. Bu durumda sanki kadın insanlıktan çıkmış gibi muteala ediliyordu. Sahabenin sorduğu soruya binaen gelen bu âyet-i kerîmede Rabbimiz buyurdu ki: Bu durum sadece insan vücudunun tabii hallerinden bir halettir. Sadece kan gelmesinden dolayı eziyetli bir halettir hepsi bu kadar. Bu hal kadının vücudunu necis yapmadığı gibi, toplum içinde onun kişiliğini de etkilememektedir. Bu durum insanlar arasındaki ilişkilerden sadece cinsel ilişkiye engeldir. Bunun sebebi de ilgili mahalden kan gelmesinden ve mikrop alması gibi bir eziyete, bir tehlikeye maruz kalmaması içindir. Bu durum âdet halindeki kadınlara hiç dokunulmayacağı anlamına gelmez. Kadının necis olduğu anlamına da gelmez, sadece o haldeyken cinsel ilişkinin yasak olduğu anlamına gelir.

"De ki; O bir eziyettir. Artık hayız esnasında kadınlarınızla cinsel ilişkiden uzak durun onlar temizleninceye kadar."

Temizleninceye kadar. Âdet günleri bitene kadar, ya da kanama günleri bitene kadar, vücutlarını büsbütün yıkayana kadar, ya da kanama bölgelerini yıkayana kadar, ya da gusül abdesti alana kadar gibi değişik anlayışlar var. Yâni âdet dönemleri bitene kadar onlarla cinsel ilişkide bulunmayın.

Hayız halindeki kadınlarla cinsi münâsebet yasaktır. Hayızlı bir kadının göbeği ile diz kapağı arasındaki bölgeye yaklaşılmaz. Bunun dışındaki yerlerden istifade caizdir. Hz. Aişe annemiz der ki:

"Ben ve Rasulullah cünüpken aynı kaptan guslederdik. Ben hayızlı iken Allah'ın Rasûlü göbeğimle diz kapağım arasına bir bez sarmamı emrederdi ve bu bezin üstünden bana yaklaşırdı."

Buyurur. (Buhârî, Müslim, Tirmizî)

Ancak buradaki kadına yaklaşmaktan maksat cimanın dışındaki yaklaşmalardır. Nitekim Tirmizî'deki bir hadislerinde Allah'ın Ra-sûlü bu hususu şöyle açıklar:

"Hayızlı kadınlarla cima hariç, dilediğinizi yapın!"

Hayızlılık dönemi bittikten sonra kan gelmeye devam etse de bu cimaya engel değildir. Zira bu kan hayız kanı değil istiaze kanıdır. İstiazeli kadınla cima yapmak kadına ve erkeğe herhangi bir zarar vermez.

"Hayızlı bir kadınla cima yapmanın cezası da bir dinar ya da yarım dinar sadaka vermektir."

(Ebu Dâvûd, Tirmizî)

Bütün âlimlere göre hayızlı bir kadının namaz kılması, oruç tutması, Kâbe'yi tavaf etmesi, mescide girmesi Kur'an'a el sürmesi veya okuması ve de kocasıyla cinsi münâsebette bulunması haramdır.

(Hayız konusunda bir soru soruldu)

Hayız lügatte; akıntı mânasına gelir. Doğum sebebiyle olmayarak rahimden çıkan kandır. İstihaza (hastalık) kanı bunun dışındadır. Küçük kızın, hayızdan kesilen kadının ve hünsa-i müşkilin gördükleri kan da istihazadan sayılır. Bu mesele dinimizde çok önemlidir. Çünkü temizlik, namaz, Kur'an okumak, oruç tutmak, itikâf, hac, bü-lûğ, cimâ, boşama, iddet, istibra ve saire gibi birçok hükümler bu me-seleler üzerine terettüp eder. Bu sebeple hayız meselelerini öğren-mek en büyük vazife ve farzlardan biri olmuştur. Zira bir şeyi öğren-mek mertebesinin büyüklüğü, onu öğrenmeme zararının derecesine göredir. Hayız meselelerini bilmemenin zararı, başkalarını bilmemekten daha büyüktür.

Hazreti Havva'yı Cenab-ı Hak hayızla mübtelâ kılmış ve kızlarında bu hal kıyâmet gününe kadar devam etmek üzere kalmıştır. Bazıları: “Hayız ilk defa İsrâil oğullarına gönderilmiştir.” demişlerse de bu sözü Buhâri: “Peygamber (s.a.v.)'in hadîsi daha büyüktür.” diyerek reddetmiştir. Hadîsi Buhârî, Hazreti Âişe (r.a.)'dan şu lâfızla rivayet etmiştir: ***“Rasulullah (s.a.v.) hayız hakkında: Bu, Allah'ın Adem kızlarına takdir buyurduğu bir şeydir, buyurdular.”***

Hayzın en az müddeti geceleriyle birlikte üç gündür. En çok müddeti ise gecelerle birlikte on gündür. Bunu Dârekutnî ve başkaları böyle rivâyet etmişlerdir. Azından noksan, çoğundan fazla olanlar ise hayız değil, istihazadır.

(Tekrar soru soruldu)

Az önce dedim, hayız kadının rahminden belli günlerde kan gelmesi, doğum veya hastalık söz konusu olmaksızın, belli yaşlardaki kadının rahminden belli günlerde gelen kanı ifade eder. Türkçe’de "hayız" yerine, âdet, aybaşı, kirlilik, ay hali ve namazsızlık gibi kelimeler de kullanılır. Bir kadının cinsel organından üç türlü kan gelebilir. a) Hayız kanı. Sağlıklı kadından belli yaşlar arasında gelir. b) Özür (is-tihaza) kanı. Kadın hastalığı olanlarda görülür. c) Lohusalık (nifâs) kanı. Doğumdan sonra belirli bir süre gelen kandır.

Âdet görme, yani hayız, kadını erkekten ayıran özelliklerden birisidir. O, anormal ve çirkin bir olay değil, normal ve kadının yaratılışının gereği olan doğal bir olaydır. İslâm'ın çıkış sırasında câhiliye devri Arapları âdetli kadına arkadan, Hıristiyanlar önden ilişkide bulunurlardı. Yahudiler ve Mecusîler ise, böyle bir kadından uzak durular, hatta temizlendikten sonra da bir hafta süreyle onlarla bir arada kalmazlar, birlikte yiyip, içmezlerdi
(Müslim, Hayız, 6; Ebû Dâvûd, tahâre)

İslâm, kadına rûhî ve fizyolojik sıkıntı veren ve onu küçük düşüren bu alışkanlıkları yasaklayarak koruyucu bazı hükümler getirdi.

Hadiste ise şöyle buyurulur:

"Bu hayız, Allah'ın Âdem (a.s)'in kızlarına yazdığı bir şeydir"

(Buhârî, Hayz, 1,7, Müslim, Hacc,119,120)

Âdet gören kadından tamamen uzak mı kalınacağını soranlara Allah elçisi şu cevabı vermiştir:

"Cinsel ilişki dışındaki şeyler, normal zamanlardaki gibi yapılabilir"

(Müslim, Hayz" 16; Nesaî, Tahâret, 18)

Kur'an da, âdetten "pislik" olarak değil, "eziyet" olarak söz edilmiş, bununla, sıkıntıda bulunan hayızlı kadın korunmak istenmiştir. Diğer yandan Hz. Peygamberin eşleriyle dizkapağı ve göbek arası dı-şındaki normal ilişkilerini sürdürdüğü bilinmektedir
(Buhârî, Hayz, 5)

Âdetli kadının temiz olmayan yönü sadece âdet kanıdır. Onun tükürüğü ve teri pis değildir. Pişirdiği yenir ve yemek artığı da temizdir. Hz. Âişe'den şöyle dediği nakledilmektedir: "Allah elçisinin isteği üzerine, ben adetli iken kucağıma yaslanır, Kur'an okurdu"
(Buhârî, Hayz, 2, 3)

"Adetli iken, kemikli eti ısırır, sonra O'na verirdim. Alır ve be-nim ısırdığım yerden ısırırdı. Yine âdetli iken su içtiğim kabı O'na verirdim, alır ve ağzını benim ağzımı koyduğum yere koyar ve içerdi"
(Müslim Hayz, 14).

Kadın, âdet görmeye yaklaşık dokuz yaşlarında başlar ve elli beş yaşına kadar devam eder. Bu yaşların dışında cinsel organdan gelecek kan "özür kanı" sayılır. Âdet gören kadın artık namaz, oruç, hac gibi bütün şer'î emir ve yasaklara muhatap olur. Erkek çocuğun ihtilâm olması da aynı sonuçları doğurur. Âdet veya ihtilâm gecikirse, çoğunluk İslâm hukukçularına göre on beş yaşın bitmesiyle her iki cins erginlik çağına girmiş sayılır.

Âdet görmenin üst sınırı için açık bir âyet veya hadis bulunmadığından İslâm hukukçuları tecrübeye dayanarak değişik yaşlar belirlemişlerdir. Ebû Hanîfe'ye göre elli beş yaş olan bu sınır, Mâlikilere göre, yetmiş, Hanbelîlere göre ise, elli yaştır. Şâfiîler âdetin devam edebileceği süreye bir üst sınırlama getirmemiştir, bu hâlin ömür boyu sürebileceğini, ancak çoğunlukla altmış iki yaşında sona erdiğini belirtmekle yetinmişlerdir. Bununla birlikte Hanefilere göre, nâdir de olsa elli beş yaşından sonra gelen kan, koyu kırmızı veya siyah renkte ise adet kanıdır.

Günümüz tıp bilimine göre, âdet; kadının ilk âdet kanaması (menarche) ile başlayıp, âdetten kesilene kadar (menepouse) her ay belirli süre devam eden kanamadır. Bu; âdet kanaması, aybaşı, kirlenme, meneses, regl gibi' kelimelerle de ifade edilir. Türkiye'de ilk â-det görme yaşı 12-14 yaşlarıdır. Daha erken de görülebilir. En erken görme yaşı dokuz olarak kabul edilir. Âdetten kesilme yaşı ise kırk beş ellidir. Ancak en son altmış yaşına kadar devam edebilir. Âdetin başlama, bitme ve düzenine etki yapan faktörler şunlardır: Şiddetli geçen hastalıklar, kronik (müzmin) hastalıklar, iklim ve çevre değişiklikleri, korku ve

heyecan, aşırı bedensel faaliyet, dengesiz zayıflama rejimleri, aşırı gebe kalma isteği veya gebe kalma korkusu.

Hayızlı bir kadına yasak olanları da inşallah kısaca özetleyelim:

1- Namaz kılmak. Âdetli veya lohusa kadının namaz kılması câiz değildir. Hz. Peygamber (s.a.s), Fâtıma binti Ebî Hubeyş'e "Hayız gördüğün zaman namazı bırak ve hayız hâlin sona erince, kanı temizleyerek guslet ve namaz kıl" buyurmuştur. Buhâri'deki rivâyet şöyledir: "Âdetin devam ettiği sürece namazı bırak, sonra boy abdesti al ve namaz kıl"
(Buhâri, Hayz, 19)

Âdetli kadın, kılamadığı namazı kaza etmez, orucu ise kaza etmesi gerekir. Hz. Âişe şöyle demiştir: "Biz Rasûlullah (s.a.s) devrinde âdet görüyorduk. Namazı kaza etmekle emrolunmadığımız halde, tutamadığımız orucu kaza etmekle emrolunuyorduk"
(Buhârî, Hayz, 20; Ebu Dâvud Tahâre,104; Tirmizî, Savm, 67; Nesaî, Hayz,17; Siyâm, 64)

2- Oruç tutmak. Âdet gören veya lohusa olan kadın oruç tut-maz. Delil yukarıdaki Hz. Âişe hadisidir. Ancak oruç borcu, onların üzerinden düşmez. Kaza etmeleri gerekir.

3- Kabe'yi tavâf etmek. Hz. Peygamber, hac sırasında âdet gören Âişe (r.a) şöyle buyurmuştur: "Hayız gördüğün zaman, temizle-ninceye kadar Beytullah'ı tavaf dışına hacıların yaptığı diğer hac ibadetlerini yap"
(Buhârî, hayz,1, Müslim, Hacc,119,120)

4- Kur'an-ı Kerîm okumak. Mushafa el sürmek ve onu taşımak. Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: "İddetli kadın ve cünüp olan, Kur'an'dan hiç bir şey okuyamaz"
(Tirmizî, Tahâre, 98; İbn Mâce, Tahâre, 105).
Hanefilere göre, bir kılıf içindeki Kur'an'a el sürmek ve taşımak hayızlı ve cünüp için mümkün ve câizdir. Yine ilimle uğraşan kimse, tefsir, hadis ve fıkıh kitaplarını zarûret yüzünden elbisesinin yeniyle veya eliyle tutabilir.

5- Mescide girmek, orada eğleşmek ve itikâfa çekilmek. Hadiste şöyle buyurulur: "Hiç bir hayızlı veya cünüp mescide giremez"
(İbn Mâce, Tahâre, 92; Dârimî, Vudû',116)

6- Cinsel temasta bulunmak veya göbekle diz kapağı arasını okşamak (istimtâ). Bunun delili âyet ve hadistir. Âyet, işte bakaradaki temizleninceye kadar onlardan uzak durmayı emreden bu âyettir. Uzaklaşmaktan (İ'tizal)

maksat, onlarla cinsel teması bırakmaktır. Yine hayızlı hanımıyla ne derece ilgilenebileceğini soran bir sahabeye Allah elçisi şöyle cevap vermiştir: "Senin için göbekten üst taraf serbesttir" (Şevkânî, Neylü'l-Evtâr, I, 277).

Hanbelilere göre, göbek-diz arasında cinsel temas dışında serbesttir. Delil şu hadistir: "Hayızlı kadına cinsel temasın dışında her şeyi yapabilirsiniz" (Müslim, Hayz" 16; Nesaî, Tahâre, 16) Hanefi, Şâfiî ve Mâlikilere göre hayızlı veya lohusa olan eşiyle cinsel temasta bulunan erkeğe kefâret gerekmez. Ancak tevbe ve istiğfar etmesi gereklidir.

7- Boşama. Hayız hâlindeki kadını boşamak câiz değildir. Ancak buna rağmen boşama geçerlidir, ve bid'î tâlak adını alır. Âyette; "Boşayacağınız zaman, eşlerinizi iddetlerine doğru boşayın" buyu-rulur (Talâk,1) Yani içinde iddet meşru olan bir sürede boşayın demektir. Çünkü, ay hâlinin geri kalan kısmı iddetten sayılamaz. Allah elçisi, Abdullah b. Ömer'e, eşini temizlik günlerinde veya gebe iken boşamasını bildirmiştir (Şevkânî, a.g.e., VI, 221)

Bu konuda bu kadar söz yeter. Daha etraflı bilgi sahibi olmak isteyenler konu ile alâkalı fıkıh kitaplarına bakabilirler.

"Ama onlar temizlenince, o zaman Allah'ın size emrettiği yerden onlara yaklaşın."

Onlar temizlenince, o dönemleri bitince artık sizin kullanabileceğiniz bir açıdan onlara yaklaşın, onlarla beraber olun.

"Şüphesiz ki Allah çokça tevbe edenleri sever. Tertemiz davrananları da Allah sever."

Şu ana kadar yaptığınız yanlışlarınızdan eğer tevbe ederseniz, bir daha o yanlışlara dönmezseniz tevbe edenleri Allah sever. Tertemiz davrananları da Allah sever. Şirkten günahtan yasakladığı şeyleri yapmaktan arınanları, günah pisliğinden temizlenenleri, Allah'ın necaset olarak bildirdiği şeylerden uzak duranları Allah sever. Yâni ey müslümanlar! Eğer Rabbinizin sizleri sevmesini ve affetmesini istiyor-sanız, işlediğiniz günahlardan hemen vazgeçin ve tevbe edin! Ve bir daha o günahlara dönmeyin. Kesinlikle bilesiniz ki; Allah'ın pis dediği şeyler pis, temiz dediği şeyler de temizdir. Eğer Rabbinizin sizleri affetmesini ve sevmesini istiyorsanız, onun pis dediklerini pis bilin! Temiz dediklerini de temiz bilin!

Âyetler bize iki mânâ işaret ediyor:

1- Bu âyetler gelmeden önceki yanlışlardan, hatalardan te-mizlenme,

2- Bu âyetle karşı karşıya gelip gerçeği anladıktan sonra da insansınız, hata edebilirsiniz, yanlış yapabilirsiniz, ama hemen tevbe eder ve yanlışlarınızdan dönerseniz Allah sizi affeder ve sever deniliyor.

223:"Kadınlarınız sizin tarlalarınızdır. Artık kadın-larınıza enna şi'tüm gidin! Kendiniz için iyi şeyler gönderin. Bir de muttaki olun ve bilin ki mutlaka ona kavuşacaksınız. Bunu mü'minlere müjdele."

Buradaki ***"Enna şi'tüm"*** ifadesinin iki mânâsı üzerinde duracağız:

1- Ne zaman anlamına gelir. Buna göre kadınlarınız sizin tarlalarınızdır ve her ne zaman isterseniz onlara gidin! Olacaktır mânâ.

2- İkincisi dilediğiniz yönden mânâsına gelir. Yâni kadınlarınıza dilediğiniz yönden, önden veya arkadan nasıl isterseniz gidin! Nasıl beraber olursanız olun! Ama peygamberimiz tarafından ortaya konan bir tahsisle birleşme önden olmak şartıyla. Allah'ın Rasûlü pek çok hadislerinde kadınlara arkalarından (dübürlerinden) yaklaşmanın livata olduğunu ve bunun haram olduğunu açıklamıştır:

"Allah'a ve âhiret gününe iman eden erkekler kadınlarına arkalarından (dübür) yaklaşmasınlar."

Bu konuda pek çok hadis vardır.

Demek ki buradaki ***"Enna şi'tüm"*** ifadesi ya dilediğiniz zaman onlara yaklaşın anlamınadır, ya da önden olmak kayd u şartıyla dilediğiniz değişik pozisyonlarla onlara yaklaşın anlamına gelecektir.

Tarla kelimesinin kullanılması da zaten bu mânâyı işaret buyurmaktadır. Tarla ekim yerini, tohum atma ve mahsul alma mahallini anlatmaktadır. Buradaki tarladan kasıt rahim, mahsulden kasıt da çocuktur. İşte bu ekim yerine varmak kayd u şartıyla dilediğiniz yönden tarlalarınıza gidebilirsiniz diyor Rabbimiz. Ayrıca bu âyetle bu konuda bir yanılgı içinde olan yahudilere cevap verilmiştir. Yahudiler kadının önüne arkasından, arka cihetinden yaklaşılınca doğacak çocuğun ala tenli olacağını iddia ediyorlardı. Bu âyetle bunun böyle olmadığı da anlatılmış oldu.

"Kendiniz için iyi şeyler gönderin."

Geleceğiniz için iyi şeyler takdim edin! Geleceğinizi hazırlayın! Geleceğiniz için takdimde bulunun! Kendi geleceğiniz konusunda lehinize hareket edin! Gelecek sizin için olsun isteyin! Yarın sizin için olsun isteyin! İstikbalde söz sahibi siz olmak için, istikbali ele geçirmek için çalışın! Yaptığınızı mizanınıza konacak biçimde yapın! Yâni:

1- Kadınlarınıza yaklaşırken çocuk talep etmeye, salih evlâtlar istemeye çalışın! Böylece geleceğinizi garanti altına almaya çalışın. Gelecekte söz sahibi olmaya çalışın. Gelecek sizin olsun isteyin. Hem dünyada hem de âhirette. Bakın Allah'ın Rasûlü bir hadislerinde şöyle buyurur:

"Ademoğlunun ölünce ameli kesilir, ancak şu üç şey hariçtir:

1- Kendisine dua edecek salih bir evlât.

2- Sadaka-i câriye.

3- Ölümünden sonra faydalanılacak bir ilim."

Öyleyse buradaki kendiniz için önceden iyi şeyler takdim edin âyetinin mânâsı hayırlı salih evlâtlar yetiştirin demek olacaktır, bir.

2- İkincisi; cinsel birleşme esnasında Rabbinize dua edin demektir.

3- Üçüncüsü; cinsel birleşme esnasında bismillah deyin demektir.

4- Dördüncüsü; iffetli kadınlarla evlenerek geleceğinizi teminat altına alın demektir.

5- Beşincisi; güzel davranışlarla hem kendinizi hem de karşınızdakini cinsel birleşmeye hazırlayın anlamına gelecektir diyoruz Allahu âlem.

"Bir de muttaki olun ve bilin ki; mutlaka ona kavuşacaksınız. Bunu mü'minlere müjdele."

Sizler yarın tüm yaptıklarınızın karşılığını almak üzere Rab-binizin huzuruna gideceksiniz. Öyleyse bunu hiç bir zaman hatırı-nızdan çıkarmayın ve yaptıklarınızı bunun bilinci içinde yapın. Allah'ın emirlerine ve yasaklarına riâyet eden ve tüm yaptıklarını inandıkları dinin kurallarına göre yapan kimseler kurtuluşa ereceklerdir.

Sizden istenen kulluk birimlerinden birisi de şudur:

224:"İyilik yapmanız, kötülükten sakınmanız ve insanların arasını düzeltmeniz için Allah'ı yeminlerinizden dolayı engel yapmayın. Şüphesiz ki Allah, herşeyi işiten ve bilendir."

Yemin sağ el, güçlü el anlamına gelir. Bir sözü de Allah adını anarak, Allah'ı şahit tutarak güçlendirmeye de yemin denmiştir.

Allah buyurur ki; Allah adına yaptığınız yeminlerinizi kalkan yapmayın. Bunun iki mânâsı vardır.

1- Birincisi itaatkâr, muttaki, muslih, düzeltici olmak için veya dargınları barıştırmak için de olsa Allah'a çok yemin etmeyin demektir. Konu hayırlı bir konu da olsa, öyle her zaman Allah adını anarak yemin etmeye dillerinizi alıştırmayın demektir.

2- İkincisi de yeminlerinizi kalkan yaparak iyiliklerde bulunmamaya, fenalıklardan korunmamaya, küsleri barıştırmamaya çalışmayın. Yâni ben bu konuda yemin etmişim ne yapayım? Yeminimi bozamam! diyerek hayırlı işler konusunda yeminlerinizi kalkan yapmayın! Diyor Rabbimiz. Allah için bir yemin etmişseniz, bu yeminlerinizi Allah'a kalkan yapmayınız. Hangi konuda? Takvalı olma konusunda, insanlar arasını ıslah etme konusunda. Diyelim ki birisiyle konuşmamak üzere yemin ettik. İki müslüman gelip bize senin onunla konuşman lâzım, onu ebrâr kılman lâzım, onu takvalı kılman lâzım, onu salihleştirmen lâzım! Yâni sen Allah için onunla mutlaka beraber olman, onunla konuşman lâzım diye gelip bize durumu arzettikleri zaman, yok ben yemin ettim! Söz verdim Allah'a! Gidemem ona! Konuşamam onunla! diye diretmeyeceğim ya da yeminimi kalkan yaparak hayırlı bir işten sarfı nazar etmeyeceğim, yeminimi bozacağım, kefaretimi vereceğim ve o işi yapacağım. Bakın Allah'ın Rasûlü bir hadislerinde bu hususu şöyle anlatır:

"Bir kimse bir şeye yemin eder, sonra da ondan başkasını, ondan daha hayırlı görürse; o hayırlı şeyi yapsın ve yeminine kefaret versin."

Buyurur. (Müslim Eymen 11)

Demek ki bir konuda yemin etmiş ama onun yapılmasının daha hayırlı olduğunu anlamışsak hemen yeminimizi bozacak ve kefaretini vereceğiz ve de o işi yapacağız. Yeminin kefareti ise Mâide'de anlatılır:
"Bu yeminin kefareti, çoluk çocuğunuza yedirdiğinizin orta derecesinden on fakiri doyurmak, veya onları giydirmek, veya bir köle azad etmektir. Bunları bulamayan kimse de üç gün oruç tutar. İşte bu yemin ettiğiniz vakit yeminlerinizin kefaretidir."
(Mâide 89)

Hattâ kimi âlimlere göre günah işlemek üzere yemin eden bir adam, günah işlemekten vazgeçtiği takdirde bu yemininin kefaretini de ödemesi gerekmektedir. Çünkü onun bu günahtan vazgeçmesi, kefaret anlamına gelmektedir. Meselâ adam içki içmeye, adam öldür-meye yemin etti. Yeminini kalkan yapıp bu haram fiilleri icraya mecbur olduğunu asla söyleyemez. Allah'ın Rasûlü İbni Mace'nin rivâyet ettiği bir hadislerinde:

"Haram işlemek üzere yemin eden birisi, bu yeminini yerine getirmesin! Çünkü haram olan şeyleri terk etmek o yeminin kefaretidir." Buyurur.

Bu konuda kefaretin verilmesiyle ilgili rivâyet edilen hadisler daha çok ve sıhhatli oldukları için kişi yeminini bozacak ve kefaretini verecektir diyoruz.

Rivayetlere göre sahabeden Abdullah Bin Revaha bir kırgınlık sonucu eniştesinin yanına gitmeyeceğine, onunla konuşmayacağına yemin etmiş ve kız kardeşiyle onun arasını düzeltmeyeceğine söz vermişti. Bu konuda onu uyaranlara karşı da: "E ben bu konuda Allah'a yemin ettim! Allah'a söz verdim! Yeminimi bozmam caiz olmaz! Yapamam! diyordu. Cenâb-ı Hak da bunun üzerine buyurdu ki; hayırlı işler konusunda yemin edip de bu yeminlerinizi kalkan yapmayın! Allah için yemin etmişseniz o yeminlerinizi bozun, kefaretini ödeyin de insanları sâlim kılmada, insanların arasını ıslah etmede, insanları takvalı kılmada yeminlerinizi bahane ya da kalkan etmeyin! buyuruyor. Ve bilesiniz ki:
"Allah herşeyi hakkıyla işitici ve bilicidir."

225:"Allah sizi yeminlerinizdeki lağıvdan dolayı muaheze etmez. Ve lâkin kalplerinizin irtikap ettiği yeminlerle muaheze eder. Allah çok bağışlayıcıdır ve Halîmdir."

Allah sizi yeminlerinizdeki "Lağıv" dan dolayı muaheze etmeyecek, hesaba çekmeyecektir. Âlimlerimiz yeminleri üçe ayırmışlardır. Bunlar yemin-i lağıv, yemin-i gamus ve yemin-i mün'akide' dir.

1- Yemin-i lağıv; kişinin herhangi bir kasıt taşımaksızın, yemin kastı taşımaksızın konuşurken, diline geldiği gibi düşünmeden, istemeyerek ağzından çıkan yeminlerdir. Buhârî'deki bir hadis-i şeriflerinde Allah'ın Rasûlü:

"lağıv; bir kimsenin konuşma esnasında düşünmeden "Hayır vallahi, "Evet vallahi" demesidir."
Buyurur.

Ya da lağıv yemin; kişinin herhangi birine zarar vermek kastı olmaksızın, herhangi bir menfaat celp etme niyeti de bulunmaksızın, söz arasında edilen alışkanlık haline getirilmiş yeminlerdir ki, bunun kefareti yoktur. Çünkü Allah, insanları ancak kalplerindeki niyetlere ve kasıtlara göre sorumlu tutacaktır. Burada şunu söyleyelim: Niyetsiz bir amelin herhangi bir değeri olmadığı gibi, amelsiz bir niyetin de Allah katında bir değeri yoktur. Çünkü niyet ameli kendi biçimiyle biçimlendirir ve kendi rengiyle renklendirir. Böylece bir amelin güzelliği ya da çirkinliği o ameli yaptıran niyete bağlıdır. Niyet güzelse amel de

güzeldir, niyet bozuksa amel de bozuktur. Yetimi terbiye için dövmenin helâl, ama ondan intikam almak için dövmenin haram olması gibi.

Bir kişiye zorla yaptırılan yeminler de lağıv yeminlerdir, onun için de kefaret gerekmemektedir.

Yeminlerdeki kasıtsız yanılmalardan Allah bizi sorumlu tutmayacaktır. Ama şurasını da asla unutmayalım ki, bu sorumlu tutulma-yışımız, bizi boş yere sık sık yemin etmenin çok çirkin bir amel olduğunu söylemekten alıkoymamalıdır.

Boş yeminlerdir bunlar, o yeminlerle alâkalı bir hesap gelmeyecektir; ama lağviyyatla meşgul olduğumuzdan ötürü elbette o konuda da hesap sorulacaktır bize. Aslında müslümanlar kesinlikle ağızlarını bu tür yeminlere alıştırmamalıdır. Çünkü yeminden dolayı sorumlu olmamak ayrı şey, lağviyyattan dolayı sorumlu olmak ayrı şeydir. Çünkü burada her hâlükârda Allah'ın ismi hafife alınmakta ve onunla oyun oynanmaktadır. Bir adam "Vallahi billahi, vallahi billahi'yi" diline dolaştırarak söz söylemeye çalışırsa, sen bunu niye diline doladın diye bu konuda elbette ona bir soru gelecektir. Evet bu lağıv yemindir.

2- İkincisi; yemin-i gâmus'dur. Bu da kişinin geçmişe ait bir konuda öyle olduğunu zannederek yemin etmesidir. Borcunu ödedi zannıyla; "vallahi ben sana borcumu ödedim!" demesi veya Ankara'ya git-mediği halde gittim zannıyla; "vallahi ben geçen ay Ankara'ya gittim!" demesi gibi. Yanlış bildiğinden, hata ettiğinden dolayı, işin aslının öyle olmadığını anladığı zaman bu kimsenin de tevbe etmesi gerekir, bu-nun için de kefaret yoktur.

3- Üçüncüsü; yemin-i mün'akide'dir. Âyet-i kerîmesinde Rab-bimizin:
"Lâkin kalplerinizin niyetiyle irtikap ettiği yeminlerinizden Allah sizi hesaba çekecektir."

Bölümünün anlattığı yeminler işte bu yeminlerdir. Yâni kişinin bilerek, niyet ederek, kasıtla yaptığı yeminlerdir.

Geleceğe ait bilerek bir yemin ettiniz. Meselâ vallahi ben yarın namaz kılmaya başlayacağım! Vallahi yarından itibaren Kur'an okumaya başlayacağım! Vallahi yarın sana borcumu ödeyeceğim! Gibi yapılan yeminlerde, yeminin gereği mutlaka yerine getirilmelidir. Eğer yeminin konusu meşru ise mutlaka yerine getirilmelidir, eğer meşru bir şey değilse az evvel de ifade ettiğim gibi yeminin kefaretini vererek o işten vazgeçilmelidir.
"Allah ki Ğafûr'dur, Halîm'dir."

Yâni Allah mağfiret edendir, hataları örten, kusurları örtbas ediverendir, buna güç yetirendir, eğer sizler yaptıklarınızdan pişmanlık duyar ve bir daha yapmamaya azmederseniz. Bir de Allah Halîmdir, yâni çabucak hareket edivermeyen, çabucak sizin defterlerinizi dürüvermeyen, size imkân tanıyan, fevri durumları olmayandır. Rabbinizi böyle bilin ve hayatınızı buna göre ayarlayın.

Bundan sonra Rabbimiz "Îlâ" yeminini anlatacak:

226:"Kadınlarına yaklaşmamaya yemin edenler için dört ay beklemek vardır. Eğer yeminlerinden dönerlerse bilsinler ki; Allah çok bağışlayıcı ve merhametlidir."

Bir yemin konusu daha geliyor; ama deminki yemin konuların-dan farklı konuda bir yemin.

"Îlâ"; kelime mânâsı yemin demektir. Şer'i mânâsı ise bir kişinin hanımıyla dört aydan daha fazla cinsi münâsebette bulunmamak üzere yemin etmesidir. İşte böyle kadınlarından ayrı olmaya, onlara yaklaşmamaya yemin edenler. Bir gün, beş gün, on gün, bir ay, üç ay, bir yıl, beş yıl seninle beraber olmayacağım! Seninle beraber yatmayacağım! Münâsebette bulunmayacağım! diyerek yemin edenler için:

"Dört ay beklemek vardır."

"Eğer karı koca birbirlerine dönerlerse, bilsinler ki Allah, çok bağışlayıcı ve merhamet edicidir."

Eğer "Fey" yaparlarsa, yâni bu süre içinde yeminlerinden dönerlerse Allah çok bağışlayıcıdır.

Îlâ yeminiyle alâkalı şunları söyleyelim: Karı koca birbirlerini sevememiş, birbirlerine uyum sağlayamamış olabilirler. Allah karı kocanın böyle birbirlerine işkence çektirme noktasına varan beraberliklerine izin vermez. Karı kocanın şer'an ve fiilen nikâhlı olup; fakat pratikte ayrı yaşayarak ilişkide bulunmamalarını hoş görmez; bunun için maksimum bir zaman belirler. Bu, dört aylık bir süredir. Kadınlarını ıslah etmek için, onların durumlarını düzeltmek için bir baskı aracı olarak koca bunu kullanabilir. Bazen dik başlı, kocasına itaat etmeyen, güzelliğini ve kadınlığını kullanarak erkeğini önünde boyun eğdirmek isteyen gururlu kadınlar için bu yol faydalı olabilir. Ama bu belli bir zamanla sınırlıdır. Değilse böyle bir yemini bahane ederek kadını uzun bir süre muallakta bekletmenin caiz olmadığı ortaya konuyor.

İslâm'dan önce Araplarda bu bir âdetti. Adam; sana beş yıl yaklaşmayacağım diye karısına yemin ediyor ve bu kadıncağız ne evli ne boşandığı belli olmayan bir muallakta beklemek zorunda kalıyordu. Kocası onu boşamamış ki bir başkasıyla evlensin, doğru dürüst evli değil ki kocasıyla

beraber olsun. Allah kadınları işte bu mağdur durumdan kurtarmak için bunu dört ayla sınırlandırıverdi. Buna göre hanımlarıyla birleşmemeye yemin eden kişi, ne kadar süre için yemin ederse etsin, bu süre en fazla dört ay olabilir.

İşte böyle hanımlarına yaklaşmamak üzere yemin edenler, ya bu süre dolmadan bu yeminlerinden vazgeçip kefaretlerini vererek tekrar hanımlarına dönerler ki; bu dönme cinsel ilişkidir. Aksi takdirde sözle, ben sana döndüm demek yetmez.

Ya karısına döner ya da eğer bu süre içinde hanımlarına dönmemişlerse, bu boşanma anlamına gelecektir. Kimileri bu süre içinde karısına dönmezse bir ric'i talâk meydana gelir derken, kimileri de bir bain talâk vaki olur fikrindedirler.

Yâni eğer dört ay içinde adam karısına dönmezse, o zaman tekrar bir araya gelmeleri için kadının kocayı kabul etmesi şartıyla yeniden nikâh yapılması gerekir. Eğer kadın ben onu istemiyorum derse, artık tekrar bir araya gelmeleri caiz değildir.

Müslim'in rivâyetine göre Allah'ın Rasûlü kendisinden bol nafaka, çeşitli yiyecek ve giyecek isteyen ve bu hususta kendisini rahatsız eden hanımlarına kızarak, onlara bir ay süreyle yaklaşmamak üzere yemin etmiştir. Ve yirmi dokuz gün sonra onlara tekrar dönmüştür.

İşte bu Rasulullah'ın kadınlarını tedip için kullandığı bir yoldur. Bu tedibin gerçekleşeceği kadar bir süre beklemiştir. Yine İbni Mace-nin beyanına göre Allah'ın Rasûlü verdiği hediyeyi kabul etmediği için hanımı Hz. Zeyneb'e kızarak ona yaklaşmamak konusunda yemin etmiştir.

Kimileri bu dört aylık ayrılığın her tür ayrılıklar için Îlâ olduğunu, yâni boşanma sebebi olduğunu söylerler. Yâni sadece böyle bir kırgınlık ve yemin sebebiyle değil, her hâlükârda kocanın karısını böyle uzun bir süre yalnız bırakamayacağını söylerler. Hattâ bu konuda tefsir kitaplarımızda şu olay anlatılır:

Hz. Ömer bir gece gizlice Medine sokaklarında dolaşırken bir kadının yalnızlıktan şikâyetini işitir. Ve hemen kızı Hafsa'nın yanına gelerek: "Ey Hafsa! Allah için söyler misin! Bir kadın en fazla ne kadar kocasının yokluğuna dayanabilir?" diye sorar. Hz. Hafsa da "en fazla dört veya altı ay" der. Bunun üzerine Hz. Ömer ordudaki mücahidleri altı aydan fazla tutmamaya azmeder.

Hanefî ve Şafiî mezhebinin imamları bu hususun sadece yemine bağlı ayrılıklarda söz konusu olduğunu söylerler. Yemin söz konusu olmadan Îlânın geçerli olmadığını söylerler. Yâni bir adam yemin etmeksizin dört ay veya daha

fazla bir süre hanımına yaklaşmasa bu Îlâ olmaz. Ayrıca dört aydan daha az bir süre için hanımına yaklaşmamaya yemin de Îlâ sayılmaz. Meselâ karı koca belli bir ortak çıkar için anlaşarak cinsel ilişkiyi kesip başka işlere zaman ayırırlarsa, bu Îlâ değildir denmiştir.

Evet kadınlarına yaklaşmamaya yemin edenler eğer bu yeminlerinden dönerlerse, Allah bu yeminini bozmasından dolayı kendisini affedecek ve bu yemininden dolayı sorguya çekmeyecektir. Ama:

227:"Yok eğer boşanmaya azmetmiş iseler (onu yerine getirsinler), şüphesiz ki Allah işitici ve bilicidir."

Hanefîlere göre bu dört aylık süre içinde hanımına dönmemek sûretiyle boşanmaya karar verirse. Şafiîlere göre de bu dört ay geçtikten sonra bizzat boşamaya karar verirse demektir bunun mânâsı. Yâni böyle Îlâ yaparak hanımına yaklaşmamaya yemin eden kişinin dört ay içinde hanımına dönmemesi durumunda, bu hanımın boş olup olmaması konusunda iki ayrı görüş vardır.

1- Bunlardan biri Hanefîlerin görüşü. Ebu Hanife'ye göre yemin ettikten sonra aradan dört ay geçtiği halde, bu süre içinde hanımına dönmemekle bain talâk meydana gelir. Bu erkeğin, ayrıca karısına seni boşadım demesi gerekmez. Çünkü azmetmek; kişinin kesin olarak bir şeyi yapmaya karar vermesi demektir. Kalben karar verdiği şeyi ayrıca bir de diliyle söylemesi gerekmez. Aradan dört ay geçmesine rağmen bu adamın hâlâ hanımına dönmemesi, onu boşamaya azmettiği mânâsına gelmektedir.

2- Cumhurun görüşüne göre ise, bu dört ay içinde kişi karısına dönmese de boş olmaz. Kadın hakime başvurur. Hakim kocaya karısına dönmesini söyler. Erkek de karısına dönmezse hakimin kararıyla bu kadın kocasından boşanmış olur.

Yâni bu âyet talâkın boşama hakkının kocaya ait olduğunu anlatır. Talâk hakkı elinde olan koca, bu dört aylık süre geçtikten sonra bizzat ya onu boşadığını, ya da ona döndüğünü söylemesi gerekir.

"Allah semi ve âlimdir."

Allah herşeyi bilen ve hakkıyla işitendir.

228:"Boşanan kadınlar bizzat kendileri üç hayız müddeti beklerler. Eğer Allah'a ve âhiret gününe inanıyorlarsa Allah'ın Rahimlerinde yarattığını gizlemeleri kendilerine helâl olmaz. İddet içinde barışmak isterlerse onları nikâhlarına geri döndürmeye kocaları daha lâyıktır. Erkeklerin kadınların üzerinde meşru hakları olduğu gibi kadınların da kocaları üzerinde hakları vardır. Ama erkekler için kadınlar üzerinde üstün bir derece vardır. Allah güçlüdür hakimdir."

Rabbimiz îlâdan söz ettikten sonra îlânın sonucunda boşanma olabileceği için, bundan sonra boşanma konusunu anlatmaya başlayacak.

"Boşanmış kadınlar üç kuru müddeti beklerler." Boşanmış kadınların iddeti böyledir. Âyet-i kerîmedeki "Boşanmış kadınlar" ifadesi genel bir ifadedir. Yâni bütün boşanmış kadınları kapsamaktadır. Halbuki Kur’an-ı Kerîmin başka yerlerinde farklı konumdaki kadınlar için farklı ifadeler görüyoruz. Meselâ kendileriyle cima yapılmamış, zifaf olmamış kadınların iddeti yoktur.

"Ey iman edenler! Mü'min kadınları nikâhlayıp da sonra kendilerine dokunmadan onları boşarsanız sizin için üzerlerine sayacağınız bir iddet yoktur."

(Ahzâb: 49)

Yine meselâ kocası tarafından boşanmış hamile kadınların id-deti ise çocuğunu doğuruncaya kadardır.

"Hamile kadınların iddetleri ise yüklerini boşaltana kadardır."

(Talâk: 4)

Yine henüz hayız görmeye başlamamış kadın ile, yaşlılıktan dolayı hayızdan kesilmiş kadının iddeti üç aydır.

"Kadınlarınızdan hayızdan kesilenlerle henüz hayız görmemiş bulunanların hakkında eğer şüphe ederseniz onların iddeti üç aydır."

(Talâk: 4)

Bu konumdaki kadınlar istisna edildiği zaman, geriye hür olup kendileriyle cima yapılmış kadınlar kalıyor. İşte bu âyet-i kerîmede anlatılan kadınlar bunlardır. Kendileriyle mübaşerette bulunulmuş olup da boşanmış kadınlar üç kuru müddeti iddet beklemek zorundadırlar buyuruyor Rabbimiz.

"Kuru" hayız ve temizlik anlamlarına gelen mücmel bir ifadedir. İmam Mâlik ve İmam Şafiî kuru kelimesinin tuhûr anlamına yâni hayızdan temizlik anlamına geldiğini söylemişler Hanefî ulemâsı da kuru kelimesine hayız anlamı yüklemişlerdir. Buna göre hür ve bâliğa olup kendisiyle cinsel ilişki kurulmuş kadınlar boşandıkları zaman üç hayız ya da üç tuhûr vakti geçene kadar iddet beklemek zorundadırlar. Aslında bu iki görüş arasında pek fazla bir fark yoktur. On, on beş günlük bir fark vardır sadece.

Boşanan kadının Rabbimizin emrettiği şekilde üç kuru müddeti iddet beklemesinin sebebi kesin olarak, onun rahminde çocuk olup ol-madığını anlamak içindir. Bundan dolayıdır ki demin ifade ettiğim gibi, kendisiyle cima

yapılmamış kadının iddeti yoktur. Aynı sebepten dolayı hamile kadının da iddeti doğuruncaya kadardır. Evet kadının rah-minde ne var ne yok bunun anlaşılabil-mesi için boşandıktan sonra onun üç kuru' müddeti beklemesi gerekmektedir.

Kimileri diyorlar ki efendim kadının hamile olup olmadığı günü-müzde modern ve teknik cihazlarla bir kaç dakikada öğrenilebilmek-tedir. Dolayısıyla böyle boşanmış bir kadının üç kuru' müddeti iddet beklemesinin ne gereği var? Filan demeye çalışıyorlar.

Halbuki Rabbimiz boşanan kadınlara üç kuru' müddeti iddet beklemelerini emrederken yüzde yüz onların hamile olup olmadıklarının tebeyyün etmesini ve binde bir ihtimal de olsa onun hamilelik ihtimalini kaldırmak istemektedir. Boşanmış kadının, boşandıktan sonra bir defa hayız görmesi büyük bir ihtimalle onun hamile olmadığını gösterir. Ama yüzde yüz değildir tabi bu. Arkasından ikinci bir hayız görmesi hamilelik ihtimalini çok daha azaltır. Üçüncü defa hayız görünce artık o kadının kesinlikle hamile ol-madığı anlaşılacaktır. Halbuki zamanımızda modern metotlardan hiçbirisi bu konuda yüzde yüz kesin sonuç verememektedir. Bu sebeple onlar kesinlikle bu konuda kıstas olamaz. Kaldı ki bu metotlar yüzde yüz kesin sonuçlar verseler bile hakkında nas bulunan bir konuda bunlarla kesinlikle amel edilmez. Bu bir iman meselesidir. Yâni elbette bunun bir de ibâdet yönü vardır. Nassa tabi olup Allah'ın dediği gibi hareket eden kişi, elbette ibâdet etmiş olacaktır.

Evet, boşanan kadınlar üç kuru' müddeti iddet bekleyecekler.
"Bu kadınlar eğer Allah'a ve âhiret gününe iman ediyorlarsa, Allah'ın kendi Rahimlerinde yarattığı şeyi gizlemeleri helâl değildir."

Âyet-i kerîmedeki ***"Allah'ın kendi Rahimlerinde yarattığı şey"*** den kasıt çocuk ve hayızdır. Âyet-i kerîmeye göre hamile olan kadının hamileliğini, veya hayız görmüşse bu hayızını gizlemesi haramdır. Bu nesebin sahih olması açısından çok önemlidir. Ayrıca ikinci bir evlilik söz konusu olduğu zaman da herhangi bir ihtilâfa mahal bırakmaması açısından çok önemlidir. Kadının bu konularda doğru söylemesi gerekir. Çünkü bu konularda ancak kadının beyanı geçerlidir. Kadın, çocuğum var demişse vardır, yok demişse yoktur. Çünkü bunu ancak kadının kendisi bilebilir. Başkalarına gizli olduğu için kimse bunu bilemez.

Eğer kadın çocuğu olduğu halde yok derse, ya da hayız gördüğü halde aksini söylerse kocasının hakkına tecavüz etmiş olur. Ha-mile olduğu halde hamile olmadığını söylerse, önceki kocasının hakkı olan çocuğu başkasına verdiği için kocasına zulmetmiş olur. Yine ha-yızlı olmadığı halde hayızlı olduğunu söylerse boşanma iddeti çabuk bitecektir ve kocasına karşı yine zulmetmiş olacaktır. Yâni bu gizleme kocanın karısına dönmesine engel ola-

caktır. İşte bundan dolayı Rab-bimiz bunu imana bağlayarak bu şer'i hükme sâdık kalmayı imanî bir pekiştirmeyle garantiye almıştır. Allah'a ve âhiret gününe inanan hiçbir kadının Allah'ın kendi rahminde yarattığını gizlemesi caiz değildir.

"İddet içinde barışmak isterlerse, onları nikâhlarına geri döndürmeye kocaları daha lâyıktır."

Bal, buûlet; mâlik, efendi, sahip anlamına gelen bir kelimedir. Kadın için buûlet kocası demektir, erkek için buûlet de karısı demektir. Öyleyse onları boşayan ama sadece ric'i talâkla yâni tek talâkla boşamış ve henüz onlar üzerinde efendiliklerini koruyan, mülkiyetleri devam eden kocaları, efendileri bu süre içinde ricat ile geri dönerek onları tekrar nikâhlarına almaya herkesten daha çok hak sahibidirler. Hattâ böyle ric'i talâkla karısını boşayıp da iddet süresi içinde sözle ya da fiille karısını tekrar geriye almayı ortaya koyan kocanın bu kararına karısı razı olmasa bile söz hakkı erkeğindir. Yâni bu durumda kadının itiraz hakkı yoktur. Böyle bir durumda koca yeni bir nikâha gerek kalmadan tekrar karısına dönebilir. Zira ric'i talâkta o kadın hâlâ o kocanın karısı konumundadır. Onun içindir ki bu kadının nafakası, geçimi kocasına aittir. Kocasının evinde kalmak ve kocasının müsaadesi olmadan evini terk etmesi caiz değildir. Bu hususlarda hükümler vardır. Bütün bunlar ric'i talâkla karı koca ilişkisinin belli bir süre için dondurulmuş olduğunu ve bu evliliğin tamamen bitmemiş olduğunu anlatır. "Ona dönmek erkeğin hakkıdır" sözünde, hem bir cevaz, hem de teşvik vardır. Yâni Rabbimiz geri dönün, boşanmayı düşünmeyin mesajını da veriyor bu âyetiyle. Bu âyetteki hüküm bain talâkla değil de ric'i talâkla, yâni geriye dönüş imkânı olan bir talâkla boşanmış kadınlar hakkındadır. Yâni tek talâkla karısını boşayan koca, onu boşadığı için pişman olabilir. Ve tekrar hanımıyla anlaşabileceğine inanarak onu geri almak isteyebilir. Bu durumda iddet içinde istediği zaman tekrar hanımını kendisine döndürebilir. Bu konuda herkesten çok hak sahibi onun kocasıdır. Ama:

"Onları ıslah etmek isterlerse."

Yâni eğer koca karısıyla arasını düzeltmek, onunla aralarındaki anlaşmazlıkları ortadan kaldırmak ve yeniden güzellikle birlikte geçinmek niyetinde olursa, bu geçerlidir. Değilse o kadına zarar vermek veya kadının iddetini uzatarak onu bekletmek gibi bir niyeti varsa, o zaman büyük günah işlemiş olur.

"Erkeklerin kadınların üzerinde meşru hakları olduğu gibi, kadınların da kocaları üzerinde hakları vardır. Ama erkekler için kadınlar üzerinde üstün bir derece vardır. Allah güçlüdür hakimdir."

Âyet-i kerîmeye göre kocanın karısı üzerinde hakları olduğu gibi kadının da kocası üzerinde hakları vardır. Boşanmanın mevzu bahsedildiği bu âyetlerin arasında Rabbimiz kadın ve erkek ilişkilerini İslâmî bir çerçeveye oturtmayı

murad buyurur. Kadının ve erkeğin karşılıklı hakları ve sorumlulukları vardır. Koca karısının şahsiyetine karşı saygılı davranmalı, onu alçaltmamalı ve ona kötü söz söylememelidir. Sahabenin: "Hanımlarımızın bizim üzerimizdeki hakları nelerdir ey Allah'ın Rasûlü?" şeklindeki sorularına karşı Allah'ın Rasûlü şöyle buyurur:

"Yediğin zaman yedirmen, giydiğin zaman giydirmen, yüzüne vurmaman, ona sövmemen ve onu yatağından uzak tutmamandır." (Ebu Dâvûd, İbni Mace)

Başka bir hadislerinde yine Allah'ın Rasûlü şöyle buyurur:

"Adâletle hükmedenler, hanımı ve çocukları konusunda âdil davrananlar kıyamet gününde Rahmân'ın sağında nûrdan yapılmış minberler üzerindedirler."

(Müslim)

Allah'ın Rasûlü salih bir kocanın yeryüzünde en büyük örneği idi. Allah'ın Rasûlü hanımlarına değer verir, onların sözlerini ve görüşlerini güzellikle dinler, kusurları olduğunda affeder ve onların hukukuna saygı gösterirdi. Bu konuyu gündeme getirirken bakın Allah'ın Rasûlü şöyle buyurur:

"Sizin en hayırlılarınız çoluk çocuklarına karşı hayırlı olanlarınızdır. Sizlerden ehline iyilikte en hayırlı olanınız da benim."

(İbni Mâce)

Kadının kocasına, kocasının anne baba ve akrabalarına karşı saygı göstermesine karşılık, kocanın da karısına, karısının akrabalarına saygılı davranması ve iyi muamelede bulunması gerekir. Kadın, kocasının bilhassa anne ve babasına karşı iyi davranmalı ve gerek kayınvalidesinin gerekse kayınpederinin kendisine yaptığı eziyetlere sabretmelidir. Çünkü hiçbir zaman ateş ateşle söndürülmez. Kadın, kocası ve kocasının ailesi ile arasında çıkan tartışmalarda nefsine ha-kim olmalıdır. Böyle hareket ettiği zaman kadın, hem Allah'ın rızasını kazanmış olur hem de kocasının gözünde değerini muhafaza et-miş olur. Bu hususta kadının çok titiz davranması gerekir. Bakın Allah'ın Rasûlü başka bir hadislerinde şöyle buyurur:

"Eğer bir insanın başka bir insana secde etmesini emretseydim; üzerindeki haklarından dolayı, kadının kocasına secde etmesini emrederdim."

(Ebu Dâvûd, Tirmizî)

Bir kadın Allah'ın Resûlüne gelerek şöyle dedi: "Ey Allah'ın Rasûlü ben sana kadınların temsilcisi olarak geldim. Allah erkeklere cihadı farz kıldı. Eğer muzaffer olurlarsa ecir kazanırlar, yok eğer şe-hid olurlarsa Allah katında diriler

olarak rızıklandırılırlar. Ama biz kadınlar ise sadece onlara hizmet ediyoruz. Bundan dolayı bize ne sevap var? Bize de bir şey var mı?" diye sordu. Bunun üzerine Allah'ın Rasûlü şöyle buyurdu:

"Bütün kadınlara şöylece haber ver! "Kadının kocasına itaat etmesi ve üzerindeki kocasının hakkını kabul etmesi, kadına aynen cihad sevabı gibi sevap kazandırır. Lâkin kadınların çoğu bunu yapmaz."

(Bezzâr, Taberânî)

Görüyor musunuz, aslında kadının cihad sevabına ulaşması ve Rabbinin rızasını kazanarak cennete gitmesi erkeklerden daha kolaydır. Ama maalesef kadınların pek çoğu bundan gafildirler. Aslında kocalarının Allah'ın dini adına yapacağı hizmetlerin tümünde kadınların da payı vardır ama kadınların pek çoğu maalesef bunun farkında olmadığı için kocalarını bu tür hizmetlerden engelleyip hep yanlarında tutma savaşı vermektedirler. Kocaları sanki Allah'a değil de kendilerine hizmet için varmış gibi, onları hep kendi hizmetlerinde kullanmanın kavgasını vermektedirler. Halbuki müslüman bir kadın, birlikte sevaplar kazanmak üzere kocasını bir an bile evde boş durdurmayarak, Allah'ın dinine hizmet adına birilerine gönderme gayreti içinde olmalıdır. Çünkü sonunda elde edilecek mükâfat her ikisinin de defterine yazılacaktır.

Yine başka bir hadislerinde Allah'ın Rasûlü:

"Kocasına itaat etmeyen kadının namazı kabul olunmaz"

Buyurur. (Taberânî, Hakim)

Yine kendisine bir şeyler sormaya gelen bir kadına Allah'ın Rasûlü şöyle buyurdu:

"Sen kocana nasıl davrandığına bak ey kadın! Çün-kü o senin cennetin veya cehennemindir."

(Ebu Dâvûd, Nesei, İbni Mace)

"Dünyada kadın kocasına eziyet vermeye başladığı zaman, o kocanın cennetteki hûrilerden olan zevceleri şöyle derler: Ona eziyet etme! Allah seni kahretsin! O senin yanında geçici olarak duruyor. Bir müddet sonra senin yanından ayrılıp bizim yanımıza gelecektir.

(Tirmizî, İbni Mâce)

Yine Allah'ın Rasûlü buyurur ki:

"Kim, kocası kendisinden razı olarak ölürse o cennete gider."

(Tirmizî)

"Koca karısını döşeğine çağırdığı zaman, kadın hayır deyip gelmezlik yaparsa ve kocası da bu yüzden ona kızgın olarak sabahlarsa melekler o kadına lânet ederler."

(Buhârî, Müslim)

"Kocasının evinden izinsiz çıkan kadın, tekrar evine dönünceye veya tevbe edinceye kadar melekler ona lânet ederler."

(Taberânî)

Kadının, erkeği için süslenmesi gerektiği gibi, erkeğin de karısı için süslenmesi gerekir. İbni Abbas der ki: "Karımın benim için süslenmesi gibi ben de onun için süslenirim. Çünkü Rabbim Kur'anında şöyle buyurmaktadır:

"Erkeklerin kadınlar üzerinde hakları olduğu gibi kadınların da erkekler üzerinde hakları vardır."

Kadın ve erkek İslâmî sorumluluk noktasında aynı konumdadırlar. Allah'ın kendilerinden istediği emirler, farzlar ve haramlar hususunda insan olarak kadının erkekten hiçbir farkı ve eksikliği yoktur. Kur'an'ın ifadesine göre zina eden, hırsızlık yapan bir kadın bunları yapan erkek gibidir. Her ikisine de aynı had cezası uygulanır. Yine saliha bir kadın, salih bir erkek gibidir. Yaptıkları karşılığında her ikisine de hazırlanan cennet, aynı cennettir. Erkeğin namazının, orucunun, sadâkatinin ve iffetinin karşılığı kadınınkinin karşılığından faklı değildir. Yâni kullukları ve sorumlulukları açısından kadın ve erkek birbirine eşittir. Lâkin aile içindeki müşterek sorumluluklarına gelince; Rabbimiz her birine ayrı ayrı roller biçmiştir. İşte Rabbimiz tarafından kendilerine biçilen bu rol gereği olarak, erkeğe şahsi ve malî konumundan ötürü bir imtiyaz vermiştir. Bunu Nisâ 34 âyetiyle anlatır:

"Erkekler kadınlar üzerine kavvamdırlar.

Peki nedir bu kavvam oluş? Zâlimdir! Despottur! Ezicidir! Aşağılayıcıdır! Horlayıcıdır! Üsttedir! Alttadır! Yandadır! Kenardadır! Değil. Ya ne? Hani İslâm'ın toplumun nüvesi dediği aile var ya, bunu bir birim kabul eder ya İslâm toplumda, işte o ailede erkeğe bir fonksiyon yükler ya İslâm, işte bu anlamadır kavvam. Yâni rol anlamına, şeref anlamına, kahır anlamına ve görev anlamınadır bu kavvam. Yâni kadınlar üzerinde bekçi ve muhafız anlamınadır bu kavvam. Yâni kadınlar üzerinde hizmetçi olmadır bunun mânâsı. Kadınları eğitme, yetiştirme ve ateşten koruma görevidir. Kadınların hayatına karışma; ama onların Allah'ın emaneti olduklarını bilmedir kavvam. Veya onlardan sorumlu olma görevini üstlenmedir. Bakın bu kelime Nisâ sûresinde bir daha kullanılır:

"Ey iman edenler! Hak üzere durup adâleti yerine getirmeye çalışan kavvamlar olun!"

(Nisâ: 135)

Yâni ey iman edenler siz de toplumda bulunduğunuz konum-da, bulunduğunuz makamda kavvamlar olun! İnsanlara, hayvanlara, bitkilere, hattâ taşlara, cansız cemadâtlara karşı kavvamlar olun. Onlar nerede kullanılmalıysa, hangi konumda tutulmalıysa onları o makamda tutarak kavvamlar olun, buyurulmaktadır.

229:"Boşama iki defadır. (Ondan sonra) kadını ya iyilikle tutmak ya da iyilikle salmak vardır. Kadınlarınıza verdiğiniz mehirlerden bir şeyi geri almanız size helâl olmaz. Meğer ki karı ile koca Allah'ın emirlerini yerine getirememekten korksunlar. Eğer siz de onların Allah'ın emirlerini yerine getiremeyeceklerinden korkarsanız, kadının ayrılmak için fidye vermesinde ikisine de günah yoktur. Bunlar Allah'ın sınırlarıdır. Onları aşmayın! Her kim de Allah'ın sınırlarını aşarsa işte onlar zâlimlerin ta kendileridir."

Âyet-i kerîme cahiliye döneminde yaşanan çok çirkin bir âdeti kaldırmayı hedefler. İslâm'dan önce bir koca, karısını dilediği zaman, dilediği kadar boşardı. Karısına kızdığı zaman onu boşar ve işine geldiği zaman da onu geri alırdı. Âdeta kadın erkeğin elinde oyuncak konumundaydı.

Bu, keyfe ma yeşa boşama konusunda herhangi bir sınır olmadığı için sık sık tekrarlanırdı. Adam boşar, sonra iddeti bitmeden onu tekrar geri alırdı. Bu durumda kadın ne tamamıyla evli ne de bekardı. Ne doğru dürüst onunla evlilik ilişkisi vardı, ne de bir başkasıyla evlenebilecek bir özgürlüğe sahipti. Ne evli ne bekar; böyle bir zulüm yaşıyordu kadınlar. Nesâi'nin rivâyetine göre:

İşte bir adam karısına zulmetmek için: "Seni himayeme alma-yacağım! Serbest de bırakmayacağım!" dedi. Kadın: "Bunu nasıl yapacaksın?" diye sorunca da: "Seni boşayacağım. İddetin bitmesine yakın tekrar alacağım ve böylece sana çektireceğim!" deyince, kadın Rasulullah Efendimize gelerek şikâyette bulundu. Bunun üzerine işte bu âyet-i kerîme nazil oldu deniyor.

"Talâk (boşama) iki defadır.
(Nesâî)

Demek ki bu âyet, bu tür bir zulmü ortadan kaldırmak için gelmiştir. Kadın erkeğin elinde bir oyuncak değildir. Bütün bir evlilik süresi içinde koca karısını, ancak iki kere boşayabilir. Bundan sonra ne zaman ki onu üçüncü defa boşamışsa, artık ondan tamamen ayrılmış demektir. Yâni bir erkeğin karısına tekrar dönebileceği boşama, ancak iki defa olan boşamadır. Üçüncü defa boşandı mı, artık o erkeğin kadını tekrar nikâhı altında tutma hakkı kalmamıştır. Üçüncü defa da boşandı mı, artık o kadın başka bir erkekle normal bir evlilik

kurar ve bu evlendiği erkekten de boşanırsa, ancak o zaman eski kocasına dönme hakkı doğabilir.

Boşanmak İslâm'da sevilmeyen, Allah'ın istemediği çok zor bir şeydir. Ama buna rağmen eğer taraflar anlaşamıyorlar, birbirlerine tahammül edemez ve birbirlerini kırıp dökecek bir duruma gelmişlerse, o zaman elbette birbirlerine işkence çektirmelerinin ve kulluklarını tehlikeye düşürmelerinin de anlamı yoktur. Güzellikle ayrılırlar ve her ikisi de sevebilecekleri, anlaşabilecekleri birileriyle evlenebilirler. Rabbi-miz buna imkân tanımıştır.

Ancak iyice düşünmeden fevri olarak verilmiş kararları tekrar gözden geçirmek ve her aşamada geri dönüş ve barışma kapısını açık bırakmak üzere Kur'an güzel bir boşanma şeklini şöyle tarif eder. Sünnete uygun boşama şöyle olacaktır: Kadın ay başını bitirip temizlendikten sonra cima yapmadan kocası onu bir talâkla boşar. Bu boşamadan sonra koca bekler. Bu beklemenin sebebi şudur. Belki erkek de kadın da pişman olabilirler. Erkek boşadığına kadın da boşan-dığına pişmanlık duyabilirler. Kadın böyle bir durumda belki kocasının isteyip de yapmadıkları konusunda bir daha düşünerek kendi haksızlığını anlamış ve pişman olmuş olabilir. Her iki taraf da pişmanlık duyarak bundan sonra boş yere birbirimizi kırmayalım! Birbirimizi üzmeyelim! Aramızda anlaşamadığımız çok ciddi konular da yok, basit şeyleri böyle büyütmeyelim, diyerek tekrar birbirlerine sarılıp beraber olmaya karar verebilirler.

İşte bunun için İslâm, bu arada kadının koca evinde kalmasını emreder. Durumu tekrar gözden geçirebilmeleri için kadın koca evin-de durmalıdır. Çünkü Allah bu evliliğin hemen sona ermesini iste-miyor. Ani verilmiş, fevri verilmiş bir kararla, ya da kızgınlıkla verilmiş bir kararla bu işin bitmesini istemiyor Rabbimiz. Kadın tek talâkla boşanmış ama koca evinde. Koca evinde aynı evde, aynı odada; ama ayrı yataktalar. Yemeklerini yine beraber yiyorlar, kadının nafakası yine kocaya ait; ama sadece cinsel ilişki yok.

Eğer her iki taraf da bu boşanmadan pişman olmuşlarsa hemen iddet içinde dönerler, barışırlar ve biter iş. Ama boşanmaya kararlılarsa, her şeye rağmen boşanmak istiyorlarsa o zaman kadın ikinci defa hayız görür ve ondan da temizlendikten sonra koca onu ikinci defa tek talâkla boşar. Ve yine bekler. Yine kadın kocasının evindedir, yine tekrar düşünme zamanı vardır önlerinde, pişmanlık duyarlarsa yine henüz birbirlerine dönüş imkânları vardır. Ama buna rağmen yine de boşanmayı düşünüyorlarsa kadın üçüncü defa hayız görür; bu hayızdan da temizlendikten sonra koca onu üçüncü defa boşar ve böylece bu evlilik sona ermiş olur.

İşte İslâmî boşama, sünnete uygun boşama budur. Evet boşama kaçınılmaz hale geldiği zaman, birlikte yaşama imkânı kalmadığı zaman koca karısını böyle boşayabilir.

Lâkin şimdi bizim ülkede bu uygulanmıyor. Kadın, kocası tarafından bir talâkla boşandığı zaman hemen babası ve ailesi tarafından kocanın evinden alınıp babasının evine götürülüyor. Kadını da erkeği de kendi başlarına bırakmıyorlar ki, düşünüp tekrar ciddi bir karar verebilsinler. Sanki bu evliliği bitirmeye kast etmişler gibi hemen apar topar kadını alıp gidiyorlar ve bir daha düşünüp taşınıp da geri dönüş imkânı bırakmıyorlar. İşi kavgalara vardırıp âdeta boşanmayı hızlandırmaya çalışıyorlar. Bu gerçekten çok kötü bir âdettir bizim memlekette.

Bir de yine, bizde çok yaygın bir boşama biçimi daha vardır; ona da bid'i boşama, bid'at boşama denir. O da kişinin, karısını ha-yızlı veya loğusa iken boşamasıdır. Ya da bir çırpıda, bir tek sözle üç defa boşamasıdır. Üç talâkı da bir kerede ve aynı anda, aynı mecliste yapan cahiller de bilelim ki, bu Allah kanununa karşı çok büyük bir günah işlemektedirler. Allah'ın Resûlü'ne bir adamın, karısını böyle üç talâkla birden boşadığı haberi verilince Rasulullah şöyle buyurdu:

"Ben aranızda olduğum halde Allah'ın kitabıyla nasıl oynuyorsunuz?"

Allah'ın Resûlü'nün bu ifadesi etrafındakilere öyle tesir etti ki, aralarından biri kalkıp: "Ey Allah'ın Rasûlü bunu yapan kişiyi öldüreyim mi?" Diye bağırdı.
(Nesâî)

Ani bir sinirlenme sonucu, fevri bir karar sonucu, hemen üç talâkın üçünü de sıyırıp atan bu insanlar, çoğu kez pişmanlık duyup çareler armaya koşarlar. Allah'ın Rasûlü bu şekildeki boşamayı yasak-lamıştır. Hattâ Hz. Ömer bu şekilde kadınlarını boşayanlara kamçı ce-zası vermiştir. Bu şekildeki bir boşama günah olmasına ve yasaklan-mış olmasına rağmen maalesef geçerlidir, yâni böyle kadınlarını boşayanların, kadınları kendilerinden boş olmuş demektir.

İster böyle bid'at biçimde bir çırpıda olsun, isterse sünnete uygun olarak ayrı ayrı zamanlarda boşamayla olsun, bir kişi karısını üç talâkla boşadı mı, artık bu erkeğin bu kadını tekrar kendine döndürmesi; ancak bu kadının başka bir erkekle evlenip ondan boşanması ile mümkün olabilir. Evlendiği bu ikinci erkeğin kendi hür iradesiyle boşaması ve bir de bu kadının tekrar eski kocasına dönme rızası şarttır. Eğer ikinci kocasından boşanan kadın eski kocasına dönmek isterse, tekrar nikâh ve mehirle evlenebilir.

Toplumda hülle diye anlatılan bir anlayış vardır; bunun İslâm'la uzak ve yakından bir ilgisi yoktur. Bakın Hz. Ayşe annemiz rivâyet etmiştir. Rıfaa El-Kurazi'nin karısı Allah'ın Resûlü'ne gelerek şöyle dedi: "Ey Allah'ın Rasûlü! Rıfaa beni üç talâkla boşadı. Ben de Abdurrah-mân Bin Zübeyr El-Kurazi ile ev-lendim. Fakat onun erkeklik uzvu bir elbise parçası gibi..." Bunun üzerine Allah'ın Rasûlü:

"Galiba tekrar eski kocan Rıfaa'ya dönmek istiyorsun, fakat bu olmaz. İkinci kocan Abdurrahmân la cima-nın tadını hissetmedikçe eski kocana dönemezsin."

Buyurdu. (Buhârî, Müslim, Ebu Dâvûd, Tirmizî, Nesei)

Bu iki boşamadan sonra ya iyilikle tutmak ya da güzellikle salıvermek vardır. Âyet-i kerîmedeki "İyilikle tutmak" tan kasıt ric'i talâkla boşadığı karısını iddet içinde kendisine döndürmesi, "Güzellikle salıvermesi" de kocanın istemiyorsa, kadını kendisine döndürmemesi ve ona zarar vermemek için hemen iddeti biter bitmez onu salıvermesi anlamına gelmektedir.

Allah böyle istiyor ama bugün bizim İsviçre'den devşirilmiş olan medeni kanunda bunun tamamen aksine bir zulüm işlemektedir. İsviçre halkı Katolik olduğundan onların kanunlarında boşanma diye bir şey yoktur. Bir kadınla bir erkek bir kere evlendiler mi artık hiçbir zaman boşanamıyorlar. Birbirlerini ister sevsinler ister sevmesinler fark etmez. Eğer sevmiyorlarsa her iki taraf da başkalarıyla durumu idare etsinler ama boşanma olmasın diyorlar. Sadece nesep belli olsun diye evliler güya ama ayrı yaşıyorlar. Kırk yılın başında bir enayi bulduk! Bir daha nereden bulacağız böyle bir enayiyi? Sen durumu başkalarıyla idare et, ama bu kadınla beraber görün! diyorlar. Hem evli hem bekar adamlar. Kimin eli kimin cebinde belli değildir. Fuhuş, ahlâksızlık adam boyu yükselmiş. Bizde de bazen böyle on beş yıl önce boşanmaya müracaat edip de henüz boşanamayan insanlar çoktur.

Bu insanlar geçinemeyeceklerini anlamışlar ve çoktan ayrılmışlar. Ayrılmışlar ama resmen ayrılmadıklarından her iki taraf da ev-lenemiyorlar. Şimdi ne yapsın bu adamlar? Batıdakiler gibi zina mı etsinler? Burada da yükselsin mi hayasızlık adam boyu? Bu memleketi de bir kâfir ülkesine benzetmek isteyen adamlar yıllardır bu zulmü işlemektedirler. Allah müslümanlara basîret versin, şuur versin inşallah.

Rabbimiz bundan sonra da kadınlarını boşamış kocalara şöyle seslenir:

"Kadınlarınıza verdiğiniz mehirlerden bir şeyi geri almanız size helâl olmaz. Meğer ki karı ile koca, Allah'ın emirlerini yerine getirememekten korksunlar."

Âyet-i kerîmeye göre karısını boşayan bir koca daha önce karısına vermiş olduğu mehiri ve evlilik hediyelerini geri isteme hakkına sahip değildir. Yâni ey kocalar! Kadınlarınızı nikâhlarınız altında tutmaya zorlamak için verdiğiniz malları veya daha fazlasını geri almak için onlara eziyet vererek nikâhınız altında tutmaya çalışmayın! Yâni sizden kurtulmak için mehirlerini ya da daha fazlasını size vermek mecburiyetinde tutmayın onları! Bu doğru değildir, buyuruluyor.

Aslında birine verilen hediyenin geri alınmaya kalkılması çirkin bir şeydir. Allah'ın Rasûlü bunu yapan kişiyi kustuğunu yalamaya çalışan kişiye benzetmiştir. Bilhassa bir zamanlar birbirlerine katılıp karışmış karı kocanın daha önce birbirlerine verdiği hediyeleri geri istemeleri gerçekten çok utanç verici bir şeydir.

"Eğer siz de onların Allah'ın emirlerini yerine getiremeyeceklerinden korkarsanız, kadının ayrılmak için fidye vermesinde ikisine de günah yoktur."

Bu boşama isteğinin koca tarafından gerçekleştirildiği zaman böyledir. Ancak boşanma isteği kadın tarafından gerçekleşmiş ve erkek olarak siz ona eziyet vermediğiniz halde, ayrılmak için kadın size işkence çektirmeye başlamışsa veya size itaat etmiyorsa ve bu evliliği devam ettirmek her iki taraf için de günaha sebep olacak noktaya gel-mişse, o zaman boşanma karşılığında kadınlarınızın vermiş olduğu malları almanızda bir sakınca yoktur. Aksine birbirleriyle geçineme-dikleri bir durumda kadının kendisini boşaması için kocasına bir şeyler vermesi de caizdir. Kadının isteğine dayanan bu tür boşanmalarda koca hem karısına verdiği mehri alabildiği gibi daha fazlasını da alması mümkündür.

Sabit Bin Kaysın hanımı Allah'ın Resûlü'ne gelerek: "Ey Allah'ın Rasûlü, kocamla bir arada hayat sürmem mümkün değil! Allah'a yemin ederim ki, onun ne ahlâkını ne de dinini beğenmiyor değilim. Fakat İslâm'dan sonra küfre dönmek ve kâfir olmak da istemiyorum! Evimin bahçesinden kocamın bir kaç kişiyle gelmekte olduğunu gördüm! Onlar içinde kocamı rengi en siyah, boyu en kısa ve yüzünü de en çirkin olarak gördüm! Onu bir türlü sevemedim!" dedi. Bu sırada karısının bu sözlerini dinleyen Sabit Bin Kays: "Ya Rasûlallah! ben malımın en iyisi olan bahçemi mehir olarak ona verdim! Eğer beni istemiyorsa bahçemi geri versin, ben de onu boşayayım!" dedi. Bunun üzerine Allah'ın Rasûlü o kadına şöyle buyurdu: ***"Kocanın dediklerine ne dersin? "*** Kadın evet daha fazlasını da veririm! deyince Allah'ın Rasûlü ikisini birbirinden ayırdı."

(Buhârî, Nesei)

Eğer böyle bir kadın kocasına belli bir fidye vererek onu kendini boşamaya ikna ederse, bunun adına İslâm fıkhında hulû denir. Ve kocanın razı olması şartıyla bu boşanma geçerlidir.

"Bunlar Allah'ın sınırlarıdır. Onları aşmayın! Her kim de Allah'ın sınırlarını aşarsa, işte onlar zâlimlerin ta kendileridir."

Bunlar Allah'ın hudududur. Rabbimiz aynı sûrenin orucu anlatan bölümünde de; "işte bunlar Allah'ın sınırlarıdır! Sakın onlara yaklaşmayın!" deniliyordu. Burada da boşanmadan sonra aynı ifade kullanılıyor. Birincide yaklaşmaktan men ediliyor, ikincisinde de bu sınırları aşmaktan men ediliyor. Rabbimiz yarattığı insanın nasıl hareket etmesi gerektiğini, her alanda neler yapması gerektiğini açık açık kitabında bildirmiştir.

İşte insanlar Allah'ın istediği gibi hareket ederler, hayatlarını vahiy kaynaklı düzenlerlerse çok rahat ederler. Ama Allah'ın kendileri için belirlediği bu sınırların ötesine veya berisine aşmaya başladılar mı, hem kendilerine hem de çevrelerine zulmetmeye başlamışlar hem ferdi hayatlarını, hem de toplumsal hayatlarını yaşanmaz bir azap haline getirmişler demektir.

Sûrenin geriye kalan âyetlerini tanıyabilmek için 3. ciltte buluşmak üzere velhamdü lillahi Rabbil' âlemin.

İKİNCİ CİLDİN SONU